

Orman ve Av

2023 | Ocak-Şubat | 1 | Cilt 101

ISSN: 1302-040X

Şanlıurfa

Malatya

Kilis

Adana

Adıyaman

Kahramanmaraş

Diyarbakır

Gaziantep

Hatay

Osmaniye

Elazığ

Heyyy,
Kime Söylüyorum Acaba

26 >>

Çevresel Sorunlara
Sanatsal Bir Farkındalık
Olarak Arazi Sanatı

36 >>

Orman Gider,
Toprak Gider, Altın Gider

42 >>

Ağaçlandırma ve Erozyon
Kontrolü Çalışmaları

47 >>

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TARAFINDAN İKİ AYDA BİR
YAYIMLANIR.

Yıl: 2023, Ocak-Şubat, Sayı:1 Cilt:101
ISSN 1302-040X

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ

GENEL BAŞKAN

Ahmet Hüsrev ÖZKARA

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hüseyin AYTAÇ

EDİTÖR

Doç. Dr. Murat ALAN

muratalan@yahoo.com

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇALIŞKAN

Orm. Yük. Müh. Hayriye ERTUĞRUL

Dr. Öğr. Üyesi H. Batuhan GÜNŞEN

Doç. Dr. Mehmet ÖZALP

Orm. Yük. Müh. Niyazi ÖZÇANKAYA

Öğr. Gör. Cansu ÖZTÜRK

Doç. Dr. Fatih TEMEL

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

CUMHURİYET MAH. TUNA CAD. NO: 5/8 KIZILAY
06420 ÇANKAYA / ANKARA / TÜRKİYE

TEL-FAKS

0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

tod1924@ormancilardernegi.org

TASARIM / BASKI

Kuban Matbaacılık Yayıncılık

KAPAK FOTOĞRAFLARI

Ön Kapak
Hayriye Ertuğrul

İç Kapaklar
Hayriye Ertuğrul

İÇİNDEKİLER

Editörden	1
Başyazı	2
TOD Genel Merkezi Etkinlikleri	4
TOD Batı Akdeniz Şubesi Etkinliği	14
TOD İzmir Temsilciliği Etkinlikleri	24
Heyyy, Kime Söylüyorum Acaba; “Ormancı Çalışanlara Zulüm Yapmayın, Yaptırmayın!”	26
Expo 2016 Antalya ve Anıt Ağaçlar	35
Çevresel Sorunlara Sanatsal Bir Farkındalık Olarak Arazi Sanatı (Land Art)	36
Orman Gider, Toprak Gider, Altın Gider, Şirket Kazanır ve Yıkım Kalır: Bir Yıkımın Kısa Öyküsü	42
Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Çalışmaları	47
Türkiye Ormancılar Derneği Genç Nesle Işık Tutuyor	53
Ormanlar Yok Olursa Neler Yitirilir?	55
Ormancı Personelinin Çocuklarını Okutma Vakfı (OPÇOVAK)	56
Çalılar	57
Türkiye’nin Kuşları	59
Briç Köşesi	61
Vefat Eden Üyelerimiz	64

EDITÖRDEN

Doç. Dr. Murat ALAN

Çok Değerli Orman ve Av Okurları,

Ne yazık ki, 6 Şubat Pazarcık 7.7 ve Elbistan 7.6 Kahramanmaraş depremleri ile 20 Şubat Defne 6.4 Hatay depremleri yanında bölgede 7200'ün üzerinde artçı deprem meydana geldiği belirtilmektedir. Arama motorlarına "deprem bilanço" yazarsanız aşağıdaki bilgileri edinebiliyorsunuz (13 Mart 2023):

"Kahramanmaraş merkezli depremde yaralı ve can kaybı sayısı artıyor. AFAD Başkanı Yunus Sezer, Kahramanmaraş merkezli depremlerde hayatını kaybedenlerin sayısının 48 bin 448 olduğunu açıkladı. Doğu, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile İç Anadolu ve Akdeniz Bölgesinde birçok il depremle sallandı. Kahramanmaraş merkezli deprem, 11 ilin yanında Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki Trabzon, Rize, Ordu, Giresun ve Gümüşhane illerinde de hissedildi."

Değerli okurlar, toplam nüfusu 13,5 milyon olan 11 ilde (Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Malatya, Diyarbakır, Kilis, Şanlıurfa, Adıyaman, Osmaniye ve Elazığ) yaşanan deprem, 2022 sayımlarına göre 85,3 milyon olan ülke nüfusu dikkate alındığında yaklaşık her 6 kişiden 1'ini doğrudan etkiledi. Deprem Türkiye'yi sarstı ve milletçe etkilendik. Tüm Dünya'dan da kurtarma ekipleri ve yardımlar geldi. Türk Milleti böyle günlerdeki geleneksel yardımseverliği ve kenetlenmesini gösterdi. Bu birlik ve yardımlaşma duygusu bunlar bu üzüntülü ve yıkıcı olayda, yüreğimize su serpen insanlara dokunan gurur verici gelişmelerdi.

Ancak olayın ayrıntıları ve özellikle sosyal medyadan gelen bilgilerin doğru olanları bize "yine ders almamışız yaşananlardan" dedirtti. Başka birçok yaşadığımız afetlerde olduğu gibi ne yazık ki kötü bir sonuç ortaya çıktı. 17 Ağustos 1999'ta yaşanan, 17.480 ölüm ve 23.781 yaralanmanın olduğu bir deprem yaşanmış ve 16.000.000 insanın, depremden değişik düzeylerde etkilendiği belirtilmiştir. Bu bilgilere ve yukarıdaki istatistiklere göre son yaşanan depremden de 30-40 milyon insanımızın değişik düzeylerde etkilenmesi beklenebilir. O günlerden Kahramanmaraş depreminin yaşandığı güne kadar 23 yıl yani çeyrek asır geçtiği anlaşıyor. O günden bu yana teknolojiye, sağlığa ve bilimde pek çok gelişmeler oldu. Ancak ne yazık ki, 1999'dan bu yana gerekli çalışmaları yapmadığımız ve önlemleri almadığımız, deyim yerindeyse "hazırlıksız yakalandığımız" anlaşıyor. Oysa, bilim adamları çok önceden uyarılar yapmış, raporlar hazırlamışlar. Genelde olduğu gibi yine dinlenmemişler ve gerekli önlemler de alınmamış, Üstelik AFAD ve Kızılay gibi kurumların liyakatasızlık ve kurumsal yapılarının

bozulması ile de 1999 yılından çok daha gerilere gidildiği ortaya çıkmıştır.

Her şey daha çok sıcak, acıları hepimiz hissediyoruz. Televizyonlardan gelen her görüntü ile yeniden yeniden üzülmüyoruz. Tabii ki konunun çok ayrıntılı masaya yatırılarak, önümüzde yaşanabilecek depremler veya afetler için gerekli derslerin çıkarılması ve önlemlerin alınmasını diliyoruz. Bunların yeniden yaşanmaması öncelikle sorumluların belirlenmesi gerektiği anlaşıyor. Örneğin, teknik gerekliliklere uyularak yapılan binalarda hemen hemen hiç hasar olmadığı ve oturulabilir olduğu anlaşıyor. Yıkılan pek çok binanın ise hileli ve çürük olduğu görülmüş/görülmüyor. Bu durumda, bu kolayca yıkılan binaları yapanlar, bu binalara izin verenler ve bu binalar için imar affı getirenlerin, en azından 48 bin 448 ölüm için hesap vermesi gerekmiyor mu? Bir yurttaş olarak bizlerin de bu konuda sorumluluğu yok mu? Sonraki depremlerde, afetlerde aynı hataların ve ihmallerin yaşanmaması ve kasıtlı olanların da bundan sonra böyle kötülöklere yönelmemesi sağlanmalıdır. Yaşanan acılardan, kayıplardan sonra yapılacak en önemli işin ihmal, hata ve kasıtlara son verilecek kararlılığın tüm topluma yayılmasının sağlanması olduğunu düşünüyoruz. Aksi takdirde, son depremde canlarını kaybedenlere karşı hepimizin sorumluluğu sürecektir.

Değerli okurlar, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerin acısı yaşanırken, 15 Şubat 2023 ve 24 Şubat 2023 tarihli Resmi Gazetede yine ormanların aleyhine olacak şekilde iki farklı yasal düzenleme yapılmıştır. Bunlarla ilgili olarak Derneğimizin yaptığı basın açıklamalarına bu sayıya yer veriyoruz. Ayrıca ormanların aleyhine olacak şekilde 6831 Sayılı Orman Kanunu'nda yapılacak değişiklikler de Meclis Komisyonlarında görüşülmektedir. Ormanlar üzerindeki baskı, depreme rağmen hız kesmeden devam etmektedir. Bu konularda Orman Fakültelerine ve ormancılıkla ilgili sivil toplum örgütlerine neden danışılma gereği durulmamaktadır? Bu acele niye?

Diğer önemli bir konu ise deprem bölgesinde devam etmekte olan enkaz kaldırma çalışmalarında inşaat ve yıkıntı atıklarının, tarım alanları ve meralar da dahil olmak üzere gelişigüzel depolanmasıdır. Atıkların toprak, yeraltı suları ve havaya karışması sonucunda büyük çevre sorunları oluşturması kaçınılmazdır. O bakımdan atık depolamanın, bilimsel yöntemlere göre uzman ekiplerce yapılması, halk sağlığı ve doğa koruma adına bir sorumluluktur. Bu konuda gerekli çalışmalar yapılmadığında sonuçları çok kötü olabilir.

İyi okumalar.

Başyazı

DEPREM KADER DEĞİL DOĞAL AFETTİR

Ülkemizin güneyindeki 11 ilde yaşayan yaklaşık 13,5 milyon nüfusu etkileyen, on binlerce yurttaşımızın ölümüne, yüz binden fazlasının yaralanmasına, yüz binlerce konutun yıkılmasına neden olan depremlerin üzerinden, bu yazının kaleme alındığı tarih itibarıyla tam dört hafta geçti.

İlk depremin meydana geldiği 6 Şubat 2023 Pazarı günü saat 04:17'den itibaren ülkemizde nele-
rin yaşandığını ve bölgenin ne durumda olduğunu burada tekrarlamak istemiyoruz. Felaketin ardından yaşanan organizasyonsuzluğu ve yönetim beceriksizliklerini, siyasi fanatizmin batağına sapsanmamış, gönül gözü açık ve vicdan sahibi herkesin bildiğinden eminiz. Sorumluluktan kaçarak, hesap vermemek adına “kader bu yapılacak bir şey yok” diyenlere karşı; **deprem kader değil, doğal afettir diyoruz.**

Doğal afetlerin yaratacağı yıkımlara karşı akıl ve bilimle hareket eden toplumlar, gerekli önlemleri aldıklarından dolayı daha az hasarla karşılaşmaktadırlar. Ülkemizde her şeyin rant üzerine kurulu olması, akıl ve bilimin hiçe sayılması nedeniyle doğal afetlerin yıkıcı etkisi çok fazla olmaktadır. Bu yıkımda birkaç müteahhidin değil imar ve yapılaşma sürecinde dahli olan herkesin hesap ver-

mesi ve suçlularının ceza alması en büyük dileğimizdir.

Ne acıdır ki bölgede yaralar hala yeterince sarılabilmiş değil; depremzedelerin büyük bölümü bırakın geçici konutlara kavuşmayı, çadıra bile muhtaç durumdadırlar. Barınma sorunu nedeniyle diğer illere göç edenlerin sayısının 2 milyonu aştığı söylenmektedir.

Yıkılan binaların enkazında günlerce yardım bekleyip; kan kaybindan, soğuktan, açlık ve susuzluktan ölen binlerce insanımızın cenazeleri tamamen çıkartılmadan, molozların alelacele kaldırılmaya başlanması yeni travmalara yol açmıştır. Bu acelenin nedeni çok geçmeden ortaya çıkmış; (depremzedelerin büyük bölümüne bir çadır dahi verilemezken) kalıcı konutların yapım ihaleleri (malum şirketlere) özel davet usulü verilmeye başlanmıştır. Felaketlerden bile rant devşirmekten kaçınmayan zihniyet, kendinden bekleneni yine yapmıştır.

Öte yandan, kalıcı konutların yapılacağı alanlar kapalı kapılar ardında belirlenmekte; yıkılan kentlerin bırakın sosyal, kültürel ve tarihi dokularının dikkate alınmasını, seçilen alanların zemin etütlerinin dahi yapılmadığı düşünülmektedir. Her zaman olduğu gibi akıl ve bilim devre dışı bırakılarak, bugüne kadar yaşanan felaketlerden zerre kadar ders alınmamaktadır. Kalıcı konutların yapılması gerekçe gösterilerek orman ve mera alanları (hiçbir incelemeye ve ilgili kurum görüşüne başvurulmadan) yapılaşmaya açılmaktadır.

Arama kurtarma faaliyetleri için hayati öneme sahip ilk 48 saatte, ne yazık ki Devletin ilgili kurum ve kuruluşları harekete dahi geçememiş; belediyeler, sivil toplum kuruluşları, gönüllüler... kısaca halk, büyük bir dayanışma duygusu ile her türlü yardımı bölgeye seferber etmiştir.

Derneğimiz de kendi olanakları ölçüsünde, ilk andan itibaren gerek Genel Merkezi ile gerekse tem-

silcilikleri ve üyeleri aracılığıyla, açılan bu büyük yaraya biraz olsun merhem olmaya çalışmıştır. Deprem duyulur duyulmaz Genel Başkanımız deprem bölgesindeki temsilciliklerimizle (hasar gören iletişim altyapısının izin verdiği ölçüde) telefon veya mesajlaşma yoluyla irtibata geçerek, onların ve üyelerimizin sağlık durumlarıyla ilgili bilgileri alınmış, ellerinden ne geliyorsa Dernek adına maddi ve manevi yardımlara başlanılması istenilmiş ve ihtiyaç duyacakları maddi kaynağın kendilerine sağlanacağı belirtilmiştir.

Hatay, Malatya, Kahramanmaraş, Şanlıurfa ve Adana temsilciliklerimiz depremin ilk gününden itibaren depremzedelere sıcak yemek dağıtmış ve gıda yardımlarında bulunmuşlardır. Sakarya ve Bursa temsilciliklerimiz ise düzenledikleri kampanyalarda topladıkları gıdaları ve giysileri deprem bölgesine ulaştırmışlardır.

Depremin ikinci günü Genel Saymanımız, Derneğimize ait araçla götürebildiği kadar gıda malzemesi ile haberleşmede kullanılabilecek teknik malzemeyle birlikte görevlendirilerek bölgeye gitmiş; Adana, İskenderun, Arsuz, Dört Yol, Samandağ, Antakya, Kırıkhan, Belen, Hassa, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Göksun'daki meslektaşlarımız ve üyelerimizle görüşmeler yapılarak, onlara moral destek olmaya çalışılmış ve yaşadıkları sorunlar ilgili birimlere aktarılmıştır.

Derneğimiz yaşanan süreçlerde alınan önlemlerin akıl ve bilimin ışığında olması gerektiğini, toplumun her kesimine adil ve eşit yaklaşılması; bir mağduriyeti ortadan kaldırmaya çalışırken, yeni mağduriyetler yaratılmaması gerektiğini, yaptığı basın açıklamalarıyla dile getirmiştir. Bu bağlamda, tüm ülkede eğitim ve öğretime ara vermek veya uzaktan eğitime geçmek bir önlem olmamıştır. Deprem bölgesinde yaralar sarılmaya çalışılırken öncelikle duran ve aksayan eğitim ve öğretimi canlandırmanın hedeflenmesi ve depremden etkilenen ve diğer illere göç eden vatandaşlarımızın barınma sorunlarının çözülmesi için öğrenci yurtlarının düşünülmememesinin altı çizilerek, farklı olanakların kullanılabileceği gündeme getirilmiştir. Ülkemizin kaderini tayin edecek ve geleceğimizi inşa edecek; mühendis, mimar, doktor, hakim, savcı ve öğretmenlerimizin donanımsız bir şekilde mezun olmasının önüne geçilmeli;

depremin yaralarının sarılmasında kısa, orta ve uzun vadeli alınacak önlemler akşamdan sabaha alınan kararlarla ve ben yaptım oldu zihniyetiyle değil, akıl ve bilimin ışığında alınmalı, planlama süreçleri doğru yönetilmelidir. Ülkemizin geleceği açısından eğitim ve öğretim konusunun son derece önemli olduğunu düşünüyor ve alınan bu yanlış karardan bir an önce dönülmesini bekliyoruz.

Ayrıca, süreç devam ederken depremden kurtulan, evleri yıkılan, enkazdan yakınının çıkarılmasını bekleyen vatandaşlar, mevsim koşulları nedeniyle aynı zamanda dondurucu soğukla da mücadele ederken bölgedeki yakacak sorununu bir nebze hafifletmek üzere bazı orman işletme müdürlükleri veya bölge müdürlüklerince, münferit olarak bazı yardımların yapıldığını ancak bu yardımların yeterli olmadığını Orman Genel Müdürlüğü'nün vakit geçirmeden, hemen tüm teşkilata bir genelge yayınlaması ve deprem bölgesindeki yakacak odunu ihtiyacını bir an önce karşılamak üzere gereken tedbirleri alması gerektiğini dile getirerek yetkilileri göreve çağırdık.

Orman Genel Müdürlüğü, son yıllarda idari yapısındaki liyakatsizliklere karşı, tarihinden ve köklerinden gelen kurumsal kimliğinin güçlülüğü nedeniyle, diğer Devlet kurumlarına nazaran deprem sürecinde daha hızlı hareket ederek; gerek ORKUT ekipleri ve iş makineleriyle gerekse yakacak odunu yardımlarıyla depremzedelerin yardımına koşmuştur. Bu süreçte emeği geçen tüm meslektaşlarımıza ve diğer mesai arkadaşlarımıza teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Yaşadığımız bu büyük depremlerin açtığı yaraların kısa sürede sarılmayacağını bilincinde olarak; bundan sonraki süreçte de yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılabilmesi için tüm çabamızla çalışmaya devam edeceğiz. Bu felakette kaybedilen sayısız can için milletimize, ailelerine başsağlığı ve sabır, yaralılara acil şifalar diliyoruz.

**TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
YÖNETİM KURULU**

TOD Genel Merkez Etkinlikleri

BASIN AÇIKLAMALARI

YAKACAK ODUN TEMİNİ

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve çok büyük can ve mal kayıplarına neden olan iki büyük deprem, 11 ilimizi etkiledi. Depremden kurtulan, evleri yıkılan, enkazdan yakınının çıkartılmasını bekleyen vatandaşlar,

mevsim koşulları nedeniyle aynı zamanda dondurucu soğukla da mücadele ediyor. Bölgedeki yakacak sorununu bir nebze hafifletmek üzere bazı orman işletme müdürlükleri veya bölge müdürlüklerince, münferit olarak bazı yardımların yapıldığını duyuyoruz. Ancak bu yardımlar

yeterli olamamaktadır. Orman Genel Müdürlüğü vakit geçirmeden, hemen tüm teşkilata bir genelge yayınlamalı ve deprem bölgesindeki yakacak odunu ihtiyacını bir an önce karşılamak üzere gereken tedbirleri almalıdır. Yetkilileri göreve çağırıyoruz.

11 Şubat 2023

ÜNİVERSİTELERİN KAPATILMASI

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen şiddetli depremlerde, yaklaşık 13,5 milyon nüfusun yaşadığı 10 ilimizde, on binlerce vatandaşımız hayatını kaybetmiş, on binlercesi yaralanmış, yüz binlercesi ise açıkta kalmıştır. Kısacası ülke olarak çok ağır bir tablo ile karşı karşıyayız.

Şimdi devlet ve millet olarak yaralarımızı sarmak ve normale dönme sürecini hızlandırmak zorundayız. Bu bağlamda alınacak önlemler akıl ve bilimin ışığında olmalı, toplumun her kesimine adil ve eşit yaklaşılmalı; bir mağduriyeti ortadan kaldırmaya çalışırken, yeni mağduriyetler yaratılmamalıdır.

Son yıllarda yaşanan her büyük sorunda, nedense akla gelen ilk önlem; eğitim ve öğretim sürecini aksatan, hatta balta-layan kararlar almak oluyor. Oysa hepimiz biliyoruz ki ülkeye yaşadığımız büyük sorunların temelinde; eğitimsizlik, akla ve bilime uygun hareket edilmemesi yatmaktadır.

Bu aşamada atılacak en önemli adım, tüm ülkede eğitim ve öğretime ara vermek veya uzaktan eğitime geçmek değil; deprem bölgesinde yaralar sarılmaya çalışılırken öncelikle duran ve aksayan eğitim ve öğretimi canlandırmaktır.

Depremden etkilenen ve diğer illere göç eden vatandaşlarımızın barınma sorunlarının çözü-

mü için öğrenci yurtlarının tahsisine yerine;

- Tüm kamu kurum ve kuruluşlarının sosyal tesis ve misafirhaneleri depremzedelere tahsis edilmeli,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının atıl durumdaki binaları misafirhaneye dönüştürülmeli,
- Turizm ve otelcilik okullarının uygulama otellerinin tamamı depremzedelere açılmalı,
- Aktif turizm sezonu başlangıcına kadar tüm oteller depremzedelere tahsis edilmelidir.

Eğitim ve öğretimin aksamadan yürütülmesi için;

- Deprem bölgesindeki tüm okullarda hızlıca hasar tes-

pitleri yaptınlar, sağlıklı durumda olan binalarda eğitim ve öğretime başlanılmalı,

- Deprem bölgesinden göç eden veya edecek olan ailelerin ilk ve orta öğretim kurumlarında okuyan öğrencileri için taşındıkları veya taşınacakları illerdeki okullara nakilleri kolaylaştırılmalı,
- Deprem bölgesinde okuyan üniversite öğrencilerinin ise

diğer bölgelerdeki üniversitelerde misafir öğrenci statüsü ile öğrenimlerine devam etmeleri sağlanmalıdır.

Ülkemizin kaderini tayin edecek ve geleceğimizi inşa edecek; mühendis, mimar, doktor, hâkim, savcı ve öğretmenlerimizin donanımsız bir şekilde mezun olmasının önüne geçilmeli; depremin yaralarının sarılmasında kısa, orta ve uzun vadeli alınacak önlemler akşamdan sabaha

alınan kararlarla ve 'ben yaptım oldu' zihniyetiyle değil, akıl ve bilimin ışığında alınmalı, planlama süreçleri doğru yönetilmelidir. Ülkemizin geleceği açısından eğitim ve öğretim konusunun son derece önemli olduğunu düşünüyor ve alınan bu yanlış karardan bir an önce dönülmesini bekliyoruz.

Kamuoyuna saygı ile arz ederiz.

12 Şubat 2023

ORMAN KANUNU'NUN 17 NCİ MADDESİNİN ÜÇÜNCÜ FIKRASININ UYGULANMASI HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK İLE OLAĞANÜSTÜ HAL KAPSAMINDA YERLEŞME VE YAPILAŞMAYA İLİŞKİN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİNE DAİR BASIN DUYURUSU

Türkiye henüz 6 Şubat 2023 tarihli depremlerin acısını yaşarken 15 Şubat 2023 tarihli Resmi Gazetede Orman Kanununun 17'nci Maddesinin Üçüncü Fıkrasının Uygulanması Hakkında Yönetmelikte değişiklik yapıldı. Daha 15 ay önce çıkarılan bu yönetmelikte orman alanlarında "Lisanssız elektrik üretim tesisleri ile lisanslı güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesislerine orman sayılan alanlarda izin verilmez." hükmü bulunurken 180 derecelik bir dönüşle ormanlarda lisanslı güneş enerjisi santrali kurulmasının da önü açıldı. Enerji şirketlerinin orman alanlarında uzun yıllardır güneş enerjisi tesisi kurmaya çalıştıkları biliniyordu. Ancak Orman Genel Müdürlüğü bu taleplere karşı duruyordu. Enerji lobilerinin yenilenebilir enerji üretimi-

ni gerekçe göstererek yaptıkları girişimlerin ne yazık ki meyvesini verdiği anlaşıyor! Her ne kadar söz konusu güneş santrallerinin fiilen taşlık, kayalık, verimsiz orman alanlarında kurulacağı belirtilerek, ormanlara zarar verilmeyecekmiş gibi bir algı yaratılmaya çalışılsa da taşlık, kayalık, verimsiz ormanlar biyolojik çeşitliliğin sıcak noktalarıdır. Çünkü bu alanlar dağ keçileri, yırtıcı kuşlar, sürüngenler, endemik ve nadir bitki türleri başta olmak üzere çok sayıda bitki ve hayvan türünün habitatıdır. Orman içindeki bir alanın üzerinde ağaç olmaması ya da seyrek ağaçlar bulunması, taşlık ya da kayalık olması oranın işe yaramaz bir alan olduğu anlamına gelmez. Bir yenilenebilir enerji tesisi biyolojik çeşitliliğe zarar veriyorsa, sel ve

heyelan gibi olumsuzluklara yol açıyorsa, yenilenebilir enerji tesisi olduğu ileri sürülemez. Dünyada bu durum "yanlış azaltım" olarak adlandırılmaktadır.

Orman Kanunun 17. maddesinin üçüncü fıkrası kamu yararı ve zaruret gerekçeleriyle ormanlardan verilebilecek izinleri düzenlemekte ve hemen her yıl birkaç yeni tesis eklenerek genişletilmektedir. Bu kapsamda ormanlarda havaalanı, demiryolu, boru hattı, mezarlık, hayvan bakımevi, atış poligonu gibi elliye yakın tesise izin verilebilmektedir. Bu yolla 2021 yılı sonuna kadar yaklaşık 627 bin hektar orman alanında 49 bin adet izin verilmiştir. İzinlerin yansıdan fazlasına karşılık gelen 346 bin hektarı ise 2012-2021 yılları arasındadır. Bu miktar, 2021 yılında yanan orman alanlarının 2 katı

kadardır. Üstelik yanan orman alanları yeniden ormanlaştırılırken ormanlardan kamu yararı ve zaruret gerekçesiyle izin verilen alanların neredeyse tamamının bir daha orman olması imkânsızdır.

15 Şubat 2023 tarihindeki bir diğer değişiklikle de ek olarak havaalanlarında yakıt ve bakım ile ilgili tesisler ile yolcular için sağlık, otel, lokanta, akaryakıt tesisi, dini tesis, terminal binası, alışveriş ünitelerine izin verilmesi olanaklı hale getirilmiştir. Sayılan bu tesisler İstanbul Havalimanı'nı akla getirmektedir. Çünkü izin verilecek tesislerin tamamı havalimanının ÇED Yönetmeliğinde sıralanmıştır. Dört yıl kadar önce açılan İstanbul Havalimanı'nda bu tesislerin önemli bir kısmı halen faaliyettedir. Bu bağlamda, tesislerin gerekli izinler alınmadan mı inşa edildiği sorgulanmalıdır.

Orman Kanununun 17'nci Maddesinde yapılan değişikliklerin nedeni anlaşılmaya çalışılırken; 24 Şubat 2023 tarihli Resmi Gazetede Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayımlandı. Bu Kararname ile de Orman Kanununa 2018 yılında bir torba kanun ile eklenen Ek 16'ncı maddede belirtilen, yine taşlık, kayalık, verimsiz orman alanlarıyla mera alanlarında geçici veya kesin iskân alanları kurulabilmesinin önü açıldı. Üstelik kararnameye göre yerleşime açılacak orman alanlarını belirleme yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına verilerek, Tarım ve Orman Bakanlığı bütünüyle

devreden çıkarıldı. Kararname Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını yalnızca Tarım ve Orman Bakanlığına bilgi vermekle yükümlü kıldı. Ek olarak, enkazların depolanacağı döküm sahaları mevzuattaki belgelendirmeye ilişkin hükümlerin dışında bırakıldı.

Depremlerden zarar gören yurtaşlarımızın bir an önce sıcak yuvalarına kavuşması tüm ülkenin arzusudur. Ancak bu yapılırken panikle ve aceleyle hareket edilmesi, bilimsel altyapısı oluşturulmadan kararlar alınması, orman ve diğer ekosistemlerin zarar görmesine yol açabilecek. Bu gibi durumlarda ormanlar ilk olarak akla gelmemeli ve arsa ofisi gibi kullanılmamalıdır.

Ülkemizde meydana gelen her depremden sonra gündem olan, ancak kısa süre sonra unutulur gözü ardı edilen iki önemli husus geçerliliğini korumaktadır. Bunlar;

(a) Kalitesiz ve plansız yoğun yapılaşma,

(b) Jeolojik-jeoteknik faktörler dikkate alınmadan veya bunlara gereken önem verilmeden yapılan hatalı yer seçimleridir.

Sadece ormanlar değil vasfı ne olursa olsun yeni yerleşime açılacak tüm alanlarda, kapsamlı zemin etütleri yapılmadan imara konu edilmemelidir.

Başta ormanlar olmak üzere doğal ekosistemler özellikle iklim değişikliğinin neden olduğu aşırı hava olayları kaynaklı afetlerle mücadeleye katkı sağlamaktadır. Deprem bölgesinde sadece depreme dirençli değil, diğer

afetlere de dirençli ve aynı zamanda kentlerin kültürel, tarihi ve ekolojik özelliklerini yansıtan bir anlayışla kentler kurulmalıdır. Bu da bilim ve ortak akılla hareket edilirse mümkündür. Sonuç olarak, bir afetin yaralanırların sanılırken diğer afetlerin önü açılmamalıdır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

1 Mart 2023

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

DEPREMDEN İZLENİMLER

Burhan AYDOĞAN
Genel Sayman

Türkiye Ormancılar Derneği tarafından 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremleri incelemek, arama kurtarma çalışmalarına katılanların ve depremzedelerin ihtiyaçlarını karşılamak, depremzedelere ve özellikle ormancılık çalışanlarına moral vermek amacıyla görevlendirildim.

Adana, İskenderun, Arsuz, Dört-yol, Samandağ, Antakya, Kınkhan, Belen, Hassa, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Göksun deprem bölgelerindeki gözlem, inceleme ve görüşmelerden elde edilen sonuçlar aşağıda anlatılmıştır.

Deprem bölgelerinde GSM operatörleri ve telefon şebekelerinin bir süre çalışmadığı, Türkiye'de bulunan tüm operatörlerin acil durum anında yapılması gerekenleri yapma konusunda başarsız oldukları tespit edilmiştir.

Şehirler arası yolların ve köprülerin çökmesinden dolayı; alternatif yollar neresidir, nerelere yönlendirme yapılmalı bilinmediğinden gereksiz trafik sıkışıklığı olmuştur. Ayrıca şehir içinde birçok bina yollara yıkıldığı için yardım ekipleri bile şehir içinde ulaşımında zorluk yaşamıştır.

Türkiye coğrafyasına hakim olan Orman Genel Müdürlüğü çalışanlarının bölge insanını, köylerini, yollarını, muhtarlarını vs. gibi tüm bilgilere hakim olması avantajıyla AFAD ekibiy-

le koordineli çalışması, yürütülecek sürecin (depremzedelere yardım, arama kurtarma ekibine destek, bölgelerden alınacak bilgi vb.) eksiksiz olabilmesi adına önemli bir nokta olabilirdi.

Gözlemlerimiz neticesinde depremin ilk gününden itibaren yakacak ihtiyaçlarının anında karşılanabilmesi mümkünken bu ihtiyaçların karşılanmasında yetki kullanmak yerine tali-

mat beklenmesi bu ihtiyaçların temininde geç kalınmasına neden olmuştur. Deprem bölgelerine uzak yerlerden yakacak odun temin etmek yerine deprem bölgelerine yakın Adana, Tarsus, Mersin ve Kayseri'de lif yonga fabrikaları depolarında yeterli yakacak odun bulunması göz önüne alınarak buralardan daha hızlı şekilde yakacak odun temin edilebilirdi. Bunu bölgeye uzak yerlerden temin etmeyi bir

marifet olarak sosyal medyalar-
dan paylaşmanın yersiz ve an-
lamsız olduğuna dikkat çekmek
isteriz.

Eksiklerin olmasına rağmen,
depremzedelere yardım eden
AFAD gönüllülerine, Orman Ge-
nel Müdürlüğü çalışanlarına,
belediye ekiplerine, sağlık çalı-
şanlarına, askerlere ve özellikle
enkazlara maden ocağına girer
gibi girmeyi başaran madenci-
lere, emeği geçen tüm herkese
büyük özveri ile çalışmalarını için
sonsuz teşekkür ederiz.

Resul EKEN

Kahramanmaraş Temsilcisi

06.02.2023 tarihinde Kahraman-
maraş merkezli 7,7 ve 7,6 bü-
yüklüğündeki art arda meydana
gelen deprem sonrasında Kahra-
manmaraş, Adıyaman, Malatya,
Diyarbakır, Adana, Şanlıurfa, Ga-
ziantep, Osmaniye, Kilis, Hatay
illeri etkilenmiş ve Kahraman-
maraş, Hatay ile Gaziantep ille-
rinden Nurdağı ve İslahiye ilçe-
lerinin tamamı zarar görmüştür.

Depremi ilk günü hazırlık-
lar yapılarak Kahramanmaraş
Temsilciliği olarak muhtarlar
yardımı ile yufka ekmekler ha-
zırlanmış, bu ekmekler toplar-
narak dernek tarafından satın
alınan peynir, zeytin, salam,
domates ve salatalıklar, dürüm
ve sandviçlere dönüştürüle-
rek ilk olarak Kahramanmaraş
Orman Bölge Müdürlüğündeki
kurtarma çalışanlarına, Orman
Genel Müdürlüğü personelleri
ailelerine ve diğer depremzede-
lere dağıtılmıştır. Bu çalışma-
lar Gaziantep İlinde Özel Deva
Okulu, Batı Kampüsüne sığan

depremzedeler ve okul öğret-
menleri tarafından yapılmıştır.
Çalışmalarda yaşlısından gen-
cine herkes seferber olmuştur.
Diğer günlerde ekmeğe ulaşım
ilk güne göre daha kolaylaşın-
ca somun ekmekler satın alınıp
yine sandviçler hazırlanarak
Kahramanmaraş ili Merkez, Pa-
zarcık ilçesi ve dağ köylerine
dağıtılmıştır. Diğer günlerde ise
Adıyaman Gölbaşı ilçesi ve dağ
köylerine yiyecek yardımı ger-
çekleştirilmiştir.

Bu çalışmalar yerel halktan es-
naflar, gönüllü öğretmen ve
meslektaşlarımız ile gerçekle-
ştirilmiştir. Esnaflar kendi ara-
sında birleşerek; iç çamaşırları,
atki, bere, eldiven satın alarak
dağıtımlar esnasında yöreyi
mesleğimizin gereği bilmemiz-
den kaynaklı bizlere eşlik etmiş-
lerdir. Aynı şekilde bir grup Ga-
ziantep'li esnaflar da birleşerek
yiyecek yardımımızın yanında
içecek dağıtımını gerçekleştiri-
mişlerdir. Yardım çalışmaların-
da duygu yüklü anlar yaşanmış-
tır. Özellikle Kahramanmaraş
Orman Bölge Müdürlüğünde
görevli olan meslektaşlarımız,
personelimiz ve ailelerinin en-
kaz altında kalmasının üzü-
tüsü yanında bir lokma ekmek

Derneğimiz sayesinde hiçbir şey
yememiş ve araçlarda yakıtları-
nın bitmesinden ötürü boş alan-
larda mahsur kalmış yaşlılara
ulaştırılmıştır. Pazarcık ve dağ
köylerinde ise yerel halkın asil
duruşu bizleri duygulandırmış-
tır. Yardımlar esnasında sizlere
yiyecek ekmek getirdik dediği-
mizde "Bugünlük bizler doyduk
daha yukardaki dağ köylerine
götürün oraya hiç yardım git-
medi" demeleri, hayvanları telef
olan annelerin "olsun çocukla-
rım sağ ya yeniden toparlanaca-
ğız" diyen umut dolu gözyaşları
ile dökülen sözcükleri çalışma-
larımız esnasında bizleri duygu-
landırmıştır. Aynı şekilde belki
de evindeki son ekmeğini veren
Gaziantep köylüleri ve muhtar-
larının sahiplenici tutumları
bizleri duygulandırmıştır.

Bu çalışmalarını yapmamızda ön-
cülük yapan Dernek Başkanımız
Sayın Hüsrev ÖZKARA'ya, dep-
remi ilk günü toptancıları aç-
tırarak alışverişe yardımcı olan,
tüm depremzedelere, okulunu
ve tüm imkânlarını sunan Dr.
Beyhan TAHMAZOĞLU Beyefen-
diye, okul çalışanı öğretmenlere,
yaşlısından gencine herkese te-
şekkür ederiz.

İsmail Hakkı ATABAY Elazığ Temsilcisi

Depremi ilk günü hazırlıklar yapılarak TOD Elazığ Temsilciliği olarak Malatya ilinde yemek yaptırılarak dağıtım yapıldı. Bu süreçte yaklaşık 1000 kişilik sıcak çorba dağıtımını yaptık. Çok zor koşullar altındaydık. Su şebekesinin kanalizasyonla karışmış olabileceği bilgisi geldiği için kar suyunu kullanarak çay yapmak durumunda kaldık. Daha sonra su sorunu ortadan kalktı. Çalışmalara yaşlısından gencine herkes seferber olup dayanışma içerisinde zor günleri atlatmaya çalıştı. Emeli geçen herkese teşekkür ederiz. Özellikle bu süreçte yemekhanelerini kullanmamıza izin veren ve bizlere destek olan Tarım ve Orman Bakanlığı, 15. Bölge Müdürlüğü'ne ayrıca teşekkür ediyoruz.

Kemal BEYAZGÜL Hatay Temsilcisi

6 Şubat saat 04:17'de meydana gelen depreme eşimle birlikte Hatay'ın Defne ilçesindeki iki katlı bahçeli evimizin ikinci katında yakalandık. Yaklaşık 2 dakika süren deprem çok şiddetlenip yavaşlıyor, tekrar hızlanıp yine yavaşlıyor ve tekrar hızlanıyordu. Sallantı bir türlü bitmek bilmiyordu. Eşimle yatağın yanında yere oturup kafamızın üstüne birer yastık, yastıkların üstüne de yorgan ile kapattık. Depremi tamamen dinmesini bekledikten sonra kendimizi dışarı attık. Cep telefonlarımızı yanımıza almıştık. Deprem anında elektrikler kesildiğinden cep telefonlarının ışığından faydalandık. Bahçeye çıktığımızda

ilk olarak başka şehirlerde yaşayan çocuklarımızı arayıp durumumuz hakkında bilgi verdik. O andan itibaren bütün iletişim kanalları kesildi. Eşim ve ben deprem merkezinin Antakya olduğunu düşündük. Çünkü deprem çok şiddetliydi. Hatay'ın yerle bir olduğunu o an hissettik. Eşim, sürekli "herkes öldü Hatay'da herkes öldü, bu depremden sağ kurtulan olmaz" diye ağlıyordu. Arabamızın anahatlarını her zaman kapının yanına astığımızdan çabuk bulup aldık. Ayrıca pijama ile ve yalnızak çıktığımızdan, eşimi açık alanda beklettik. Ben eve geri dönüp Latte isimli ufak köpeğimizi ve üzerimize birer mont ile ayakkabı alıp eşim, Latte ve ben arabamıza koştuk, açık alana gidip sabaha kadar arabada radyo dinleyerek ve artçı depremleri, arabanın içinde beşikte sallanır gibi sallanarak yaşadık. Bu arada kardeşlerim dahil bütün tanıdıklarımızı aramaya başladık. Ancak benim Gsm operatörüm Turkcell, eşimin Türk Telekom olmasına rağmen hiç kimse ile iletişim kuramadık. Çünkü apartmanların üzerine kurulmuş olan bütün operatörlerin baz istasyonları çökmüştü.

Hava çok soğuk ve yağmurluydu. Arabayı çalıştırıp ısınyorduk. Gün doğarken hem kardeşlerimin durumunu öğrenmek ve hem de arabaya akaryakıt almak üzere şehir merkezine doğru hareket ettik. Yakıt istasyonlarına girerken hemen 'yıkıldık, kapalıyız' işaretleri ile karşılaştık. En az 10 istasyon gezdik. Fakat bir damla yakıt alamadık. Kardeşlerimin ikamet ettiği değişik mahallelere gitmeye çalıştık. Ama nafiye cadde ve sokaklar bina

yıkıntıları ile kapalı olduğundan hiçbir yere gidemiyorduk. Sağ kalan insanlar yıkılan binaların altından kendi çabaları ile yakınlarını çıkarmaya çalışıyorlardı. Her taraf enkaz yığını ve ağır hasar görmüş binalarla kaplıydı. Ortalık "bu enkazın altında sağ insanlar var. Çıkarmak için yardıma ihtiyacımız var. Yardım edin" çığlıkları ile inliyordu. Bizler de kardeşlerimin evlerine ulaşmağa çalışıyorduk. Ancak mümkün değildi. Yakıtımız bitmek üzereyken evimizin olduğu mekanımıza saat 14:00'e doğru geri dönmek zorunda kaldık. Sitemizdeki komşularımızın durumlarını konuşurken ikinci büyük deprem meydana geldi. Arabalarımızın içinde dururken bile arabaların devrilecek şiddette sallandığımızı hissettik. Bu depremden sonra Antakya ilçesinde ilk depremde çok hasar görüp yıkılmayan binaların yerle bir olduğunu ve akrabalarını enkaz altından çıkarmaya çalışan insanların da enkaz altında kaldığını öğrendik.

Akaryakıt bulmak mümkün değil. Haberleşme ağları kesik, yollar enkazlarla kapalı, elektrikler kesik, sular kesik, hava yağışlı ve çok soğuk. Bu şartlar altında bir yere gidemiyor, insanların çığlıkları kulaklarımızda çınlıyordu. Depremi birinci gününde, sahada ne kurtarma ekibi ne emniyet mensubu ne de asker vardı. İnsanlar tamamen kendi imkanları ile yakınlarını aramaya- kurtarmaya uğraşıyor ve enkazlardan gelen çığlıklara ulaşmaya çalışıyordu. İlk gün için haber ajansları bile Hatay'ın bu şiddetli yıkımından haberdar değildi. Ancak ikinci günün sonunda, depremin Hatay'daki

yıkımın şiddeti yavaş yavaş duyulmaya başladı. Üçüncü gün kurtarma ekipleri ve yardım konvoyları gelmeye başladı. İşin vahameti anlaşılmaya başlayınca yardım konvoyları akın akın gelmeye başladı. Fakat bu sefer depremzedeler açlık, soğuk ve susuzluk nedeniyle şehri terk etmeye başlamıştı. Gıda ve giysi getiren turlar, şehir merkezine büyük karmaşadan ve düzensizlikten şehre giremediler. En yakın yerlere yüklerini boşaltıp geri dönmek zorunda kaldılar. İş makinelerini getiren turlar, karmaşa nedeniyle şehrin girişinde uzun kuyuklar oluşturdular. En az bir gün gecikmeli kurtarma çalışmalarına başlayabildiler, Defne ve Samandağ ilçelerinde ise 4. ve 5. günden sonra çok gecikmeli bir şekilde kurtarma çalışmalarına başlanabildi. Bu arada insanlarımız inleye inleye enkaz altında kurtarılmayı beklerken can verdiler.

Bu konuda en canlı ve en çaresiz bekleyişi canım dostum, arkadaşım Doktor Behzat Behzetoğlu yaşadı. Antakya'nın tam göbeğinde Atatürk Caddesinde bir apartmanda yaşayan annesi ve babasının iki beton tabliyesi arasında yansı dışarda ve yan bedenleri içerde sıkışık vaziyette "kurtarılmayı" nidalarıyla üç gün boyunca yaşamalarını sürdürdüler. Ve 4. günün sonunda ancak kurtarma ekipleri gelip cansız bedenlerini çıkarabildiler. Maalesef arkadaşım da baba ve annesinin enkaz dışında görünen bedenlerinin üzerine bir şeyler örterek ve zaman zaman ıslanmamaları için şemsiye tutarak üç gününü geçirdi. Bu ve buna benzer nice travmalar yaşandı. Meslektaşlarımız aileleri ile günlerce canlı bir şekilde

kurtarılmayı beklerken maalesef enkaz altında inleye inleye can verdiler.

Bu durumları görüp yaşayan bizler de diğer hemşerilerimiz gibi başka illere göç etmek zorunda kaldık. Ancak depremin 6. gününde göç ederken bile sadece evimizden Antakya dışına çıkabilmek için yani 3 km lik yolu geçebilmek için yoğun ve düzensiz trafik yüzünden artçı sarsıntılar altında 10 dakikada gidilebilecek yolu 9,5 saatte gidebildik.

Kısaca kurtarma ekiplerinin geç gelmesi, organizasyon bozukluğu, askerin ve emniyet güçlerinin geç müdahalesi nedeniyle çok canlar kaybettik. Yağma ve hırsızlık olayları had safhaya ulaştı.

Hâlâ haber alınamayan ve can verdiği düşünülen çok sayıda insanımız kayıp durumdadır. Can kayıpları açıklanan resmî rakamların çok çok üzerindedir. Can verenlerin ailelerine ve yakınlarına baş sağlığı, yaralılara acil şifalar, Türkiye'mize geçmiş olsun diyorum. Hepimizin başı sağ olsun.

Yaralarımızı saracak ve bilimin ışığında kentlerimizi tekrar inşa edecek kabiliyetli ve basiretli kadroların işbaşına geleceği günleri özlem ile bekliyoruz.

Mehmet Emin TEKİN
Şanlıurfa Temsilcisi

Doğa Ana ile Uyum
Sağlamaz İsek,

Sonuçları Çok Ama Çok
Acı Oluyor

Yüzyılın felaketi olan deprem gecenin en karanlık anında saat 04:17'de tüm karanlık yüzünü ispat edercesine, tüm acımasızlığı

ile on binlerce canı aramızdan alıp götürdü. Uykunun en derin anında ansızın geldi. Herkesin derin uykuya dalmasını bekler gibi pusuda bekledi. En güzel rüyaların görüldüğü, uykunun en tatlı zamanında tüm acımasızlığı ile geldi. Zalimdi, acımasızdı. Bu sefer tüm karanlık acımasız yüzünü gösterip gelip geçti.

O saatte ben de uykunun en derin safhasındaydım, eşim, "Emin kalk deprem oluyor" demesi ile uyan-dım. Uyanmam ile koca bina bir bu yana bir o yana gidip geliyordu. Bitti derken, bir daha, bir daha binanın salınımı durmaksızın devam ediyordu. Bitmek bilmiyordu sarsıntılar. O an eşimin karşıda gökyüzü parladı dediğini hatırlıyorum. Koca bina salınımı durmuyor, çocuklara ve eşime panik yapmayın, sakın olun, sakın olun diyorum. Ama can korkusunun her şeyin önüne geçtiği korku ve paniğin pik yaptığı anlardı. On üç katlı bina salınımının olduğu tarafa düştü düşecek, ayakta duramaz hale geldik. Hiç bitmeyecekmiş gibi devam ediyordu.

17 Ağustos depremini Adapazarı'nda yaşamış ve yarım saat içinde mahsur kalmış yaşamışlığım rağmen, ben bu kadar ürkmemiş-tim. Bitmek bilmiyordu. Çocuklar için çok tedirgin olmuş, onların hayat üçgeni olan kolon kenarlarına yatak odasına gelmelerini söylediğimi hatırlıyorum.

17 Ağustos Adapazarı depreminde anında elektrikler kesilmiş, her taraf zifiri karanlığa gömülmüş, her tarafı tuhaf uğultuların olduğu seslere bırakmıştı. Yerin derinliklerinden korkunç uğultuları geliyordu. Zifiri karanlıkta hiçbir şeyi görmüyor, korkunç sesleri duyuyordum.

Ama bu yüzyılın felaketi olan 04:17'de yaşanan depremde ise elektriklerin kesilmemesi ile yaşananları tüm çıplaklığı ile görebildim. On üç katlı binanın yedinci katındaydık. On üç katlı koca binanın orta noktasındaydık. O an devam eden salınımlar ile bizim kattan çat diye ikiye ayrılacağı hissiyatı zirve yapmıştı. Bunu o dehşet saniyelerinde çocuklara hissettirmemeye çalıştığımı ve sakin olun korkmayın tamam bitti korkmayın dediğimi hatırlıyorum.

İki dakikaya yakın süren depremin büyük sarsıntıları geçer geçmez, eşim ile çocuklar merdivenlerden aşağıya doğru inmeleri ansızın oldu. Onlara ne kadar inmelerinin yanlış olduğunu, beklemek gerektiğini söylesem de nafiye. İnmenin bekleyin, bekleyin dememe rağmen, kapıyı açıp gözden kaybolmalarını bir oldu.

Sarsıntılar sonrası aklıma ilk gelen, Diyarbakır'ın ana fay hatından uzak olmasına rağmen bu kadar etkilendiyse, depremin merkez üssünde çok korkunç yaşanmış olabileceğini, kendi kendime sesli bir şekilde dillendirdiğimi de hatırlıyorum. Ama umarım yanıyordumdur dediğimi hatırlıyorum. Bu düşünceleri sesli düşünürken, oğlumun telefon etmesi ile cep telefonuna koşmam bir oldu. Baba sen de aşağı in, site de herkesin aşağı indiğini, yalvarırcasına aşağı inmemi söylüyordu.

04:17'de yaşadığımız yüzyılın felaketi bu depremin, 1999 yılı 17 Ağustos Adapazarı'nda yaşadığım depremden bir farklılığı daha, telefonlar çalışıyor olması sayesinde, iletişimin kesilme-

mesi idi. Diyarbakır'da o an telefon ile iletişim sağlanabiliyordu.

Sakinleşmiş ruh hali ile gözüm o an televizyon kumandasını arar oldu. Sehpanın üzerinde önümde duran kumandayı o an göremiyordum. Bir iki dakika öyle sağa sola baktım durdum. Yok, sanki yer yarılmış kumanda kaybolmuştu. Bu kumanda nerde derken, önümdeki sehpanın üzerinde sanki bir anda beliriverdi. Kumanda ile televizyonu açmamla birlikte depreme ilişkin ilk açıklamalar gelmeye başlamıştı. Tüm kanallarda dördüncü seviyede uluslararası yardım talebin de bulunduğu açıklamalarına dair haberler geçmeye başlamıştı. O an telefonum çaldı. Oğlum baba lütfen aşağı in. Ben de bu soğukta niye aşağı indiklerini sorguluyor, bu soğukta dışarda hasta olacaklarını, yukarı çıkmalarını söylediğimi hatırlıyorum.

Evin içinde televizyon kanallarında durumun vahametini anlamaya çalışıyorum. Bu yaklaşık on beş yirmi dakika sürdü. En son yukarda kalmamın aşağı inen ailem üzerinde daha da olumsuzluk yaratmaması için aşağı inmeye karar verdim. Oğlumu aradım nerde olduklarını sordum. Arabada beklediklerini, ancak çok soğuk, üşüdüklerini söyleyince kabanımı askılıktan hızlıca giyerek, yüklükte bulduğum iki battaniyeyi alıp, asansöre yöneldim.

O an aklımdan geçen aşağıya inmek için merdivenleri kullanmanın çok riskli olduğu idi, geçmiş 17 Ağustos depreminden bilgilenmiştim. Aşağı inceksem en hızlı şekilde olmalı dedim.

Bunun için de en kestirme, asansör ile inmek olacağı kararını verdim. Asansörün düşmesine bastım, beklemeye başladım. Asansörün bizim oturduğumuz yedinci kata gelmemekte, sanki inat ediyordu. Asansörün kapısının açılması ile sıfır düşmesine basmam bir oldu. Hızla aşağı iniyordum. O an umarım inerken büyük bir sarsıntıya yakalanmam diyordum. Asansörün kapsının açılmasıyla hızla çıkış kapısına yöneldim. Elimde iki battaniye ile ailemin içine sığındıkları arabaya hızla yöneldim.

Dışarıdaydım, ama dondurucu bir soğuk hava buz kesmişti. Sitedeki bir kısım insanlar site bahçesinin açıklık alanında toplanmış ve birçoğu arabalarına sığınmışlardı. Ailemin o an sığındıkları arabaya yöneldim. Arabaya vardığımda, o zemheri soğukta nefes alışverişleri ile tüm camların buğulanmış içerişi gözükmez olmuştu. Arabanın kapısını açmam ile çocuklar bir ağızdan "baba" demelerini hatırlıyorum. Bir battaniyeyi arka tarafa verdim, diğerini ön tarafa vererek arabanın içine girip şoför koltuğuna oturdum. Dakikalar geçtikçe çocukların tedirginliği geçmedi. Büyük oğlum baba lütfen bir an önce sitenin içinden çıkalım ısrarını hatırlıyorum. Sakin olmasını söylediysem de nafiye, bu sefer koro halinde baba çıkalım, baba çıkalım ısrarı başladı. İkna edemeyince, mecbur siteden çıktım. En yakın ana yola yöneldim.

Tüm Diyarbakır'ın arabalarına bindiğini, en yakın açıklık alan olan stadyum civarındaki boş güvenli alanlara yöneldiğini gördüm. Araba ile bir iki trafiğe girmeye çalıştıysam da nafiye,

mümkün değil, kimse kimseye yol vermiyor, yollar mahşeri araba kalabalığı ile tika basa doluydu. Mecburen yol kenarında bulduğum ilk boşluğa, yönelecek sağa park ederek durup beklemeye başladık.

Dondurucu soğukta herkes üşüyor. Arabayı çalıştırıyorum ki arabanın içi sıcak olsun, ancak içeri bir süre sonra da egzoz kokusu giriyor ve rahatsız edince mecburen pencereleri açıyorum. Pencereleri açıyorum, çocuklar kıyameti koparıyor, pencereyi açmamamı söylüyorlardı. Zaten depoda yeterince yakıt olmaması nedeni ile arabanın içerisinde ısınması ile arabanın çalışır vaziyete olmasından kaynaklı bir süre sonra yakıt tükenmesine ilişkin ilk uyarı ışığı yanınca kontağı kapattım. Artık gün ağarmıştı. Etraf seçilir hale gelmişti. O an eşimin telefonu çaldı. Arayan annesiydi. Malatya'daki aile apartmanının çöktüğünü, akrabalarının birçoğunun enkaz altında kaldığı haberinin gelmesi bizlerde şok etkisi yarattı. O an eşimin bize yakın babasına gitmenin en doğru olacağını, karar verdik. Oraya vardığımızda Malatya'daki enkaz altındaki akrabalarının yardımına gitme planları yapmaya başladık. Ancak yağın kar ve aşırı buzlanma yüzünden Malatya'ya yardıma gitmenin doğru olmayacağını, bunun için kar lastikli araba ile gitmenin doğru olacağı kararlaştırdık. Bir an önce yola çıkmak istedik ancak araba hepimizi alamayacak kadar küçüktü. Deprem hala devam ediyordu. Ara ara gelen artçılar ile karanlık yüzü canavar, daha ben gitmedim dercesine artçılar

ile kendini hissettiriyordu. Birinci grup yola çıktı yol iyi ise ikinci araca zincir bağlayıp yola çıkacaktık. Birinci grubun Malatya'ya varıp vaziyeti öğrenip "uygun gelin" haberini beklemeye başladık ancak saatler geçmek bilmiyordu.

İkinci büyük depreme öğleden sonra sığındığımız ve güvenli olan çatısı çelik konstrüksiyon bacanağımın iş yerinde yakalandık. Duvardaki asılı tabloların bir sağa bir sola hızla gidip gelmesi ile oturduğum yerden fırlamam bir oldu. Bu sefer tek katlı bir yerde olduğumuz için rahat bir şekilde kendimizi dışarı attık. Sarsıntı büyüktü, pek artçıya benzer bir durum değildi. Sarsıntı geçtikten sonra içeri geçtik televizyonlarda ikinci büyük depremin 7,6 büyüklüğünde yaşandığı haberini veriyordu.

Sabahın erken saatlerinde yola çıkan birinci grup ikinci depremi yolda yaşamışlardı. Saatler sonra Malatya'nın girişine ancak yetişmişlerdi. Ama bu sefer şehrin girişine doğru inanılmaz trafik yoğunluğu ve kargaşa yüzünden ancak üç saat sonra İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi Eğitim ve Araştırma Hastanesine ulaşmışlardı. Depremi ilk saatlerinde enkazın altından eşimin amcasının oğlu ile eşi ve iki çocuğu ağır yaralı kurtarılmış hastaneye getirilmişti. Ancak hala aileden üç kişi enkazın altındaydı. İlerleyen saatlerde iyi bir haber daha geldi. Halası ve halasının oğlu da civardaki komşuların yardımı ile kurtarılmış başka hastaneye götürülmüştü. Son iki kayıp da bulununca tek kayıp olan amcasının eşi, ancak depremin dör-

düncü günü akşama doğru bulunmuştu. Dini vecibeler sonrası aile mezarlığına defnedilmişti. Ağır yaralılar ambulans uçak ile İstanbul'daki hastanelere gönderilmişti. Halası ile oğlu Diyarbakır'a getirildi.

Depremi travması o kadar derin ve etkileyici oluyor ki sağlıklı düşünmenin önünde inanılmaz bariyer teşkil ediyor.

1503 yılında Kahramanmaraş'ın Pazarcık İlçesinde çok yıkıcı deprem olmuş. 520 yıl sonra tekrardan Kahramanmaraş'ın Pazarcık İlçesinde 6 Şubat 04:17'de 7,7 büyüklüğünde deprem ile sarsılmıştır. Onbir ili etkileyen asrın felaketi olarak kayıtlara geçen bu deprem, Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Malatya, Şanlıurfa, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Osmaniye, Adana ve Elazığ'da yıkıma sebep olmuştur.

Dokuz saat sonra Kahramanmaraş Elbistan merkezli 7,6 büyüklüğünde depremin yaşanması, afetin boyutunun daha yıkıcı olmasına neden oldu. Yıkılmayan ama zarar görmüş binaların büyük çoğunluğu ikinci depremle yerle bir oldu. Diyarbakır'da binin üzerinde bina zarar gördü. Yıkılan binaların kolonlarının kesildiği dillendirilmişti. Ama bu kesin yapılacak tetkikler sonucu ortaya konulacaktır elbet. Yıkılan bina sayısı ve Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya'ya göre daha azdı. Bunun nedeni şehir merkezinin bazalt formasyonu üzerinde olması, ana fay hattından uzak olması ve son yapılan binaların yapı denetiminin yapılıyor olmasıydı. Bu durumda can kaybının az olmasını sağlamıştır. Ancak

Diyarbakır'ın bir diğer anormal büyüme eğrisi gösterdiği dikey şehirleşmesidir. Anormal derecede çok katlı binaların nüfus artışına paralel artış göstermesidir (Fotoğraf 1).

Yüzyılın felaketi sayılan bu depremle birlikte Diyarbakır'ın genelinde az katlı ev arayışına girildiği duyulmaktadır. Diyarbakır'da zarar gören binaların neredeyse hepsi binaların alt katlarında iş yeri olması, fazla alan açmak için kolonlara müdahale edildiği dilden dile dolaşır hale gelmesi olmuştur. Tabi bunun kesin sonucu yapılacak teknik çalışmaları sonucu ilerleyen süreçlerde daha net ortaya çıkacaktır.

Depremin ilerleyen günlerinde gönüllü görevli olarak Adıya-

man'a gittim. Gördüğüm manzara, dehşet vericiydi (Fotoğraf 2).

Orada da edindiğim izlenim ise zeminin sağlam olmadığı, şehir merkezinde çok katlı binaların yapıldığı idi. Yıkılan binaların çoğunluğunun ise çok katlı ve en altlarında iş merkezi olmasından kaynaklanan yıkımın, daha şiddetli ve can kaybının fazla olmasına neden olabildiğini gördüm (Fotoğraf 3).

Adıyaman Orman İşletme Müdürlüğüne geçmiş olsun ziyareti için gittiğimizde navigasyon ısrarla eski binanın olduğu yere yönlendirince, şehir merkezindeki eski binanın yerle bir olduğunu, enkazının kaldırıldığını gördüm. Daha sonra şehrin dağlık yamacında olan yeni orman işletme müdürlüğü bina-

sına giderken, şunu fark ettim. Şehrin dağlık yamacı daha sert kalker formasyonu olduğu ve yapıları iki, üç kimi yerlerde dört katlı yani daha az katlı olduğunu ve hasarın şiddetinin daha az olduğunu gözlemledim.

Demek ki doğa ana ile uyumlu, teknik zemin etütlerin ışığında binalar inşa edilirse, can kaybı ve zararın, çok az olacağı kanatına vardım.

Nemrut Dağı eteklerinde bulunan 2000 yıldır ayakta kalan Karakuş Tümülüs'ü üzerinde yer alan tarihi sütunun bile yıkıldığını yardıma giden görevli arkadaşlar söylüyorlardı. Bu durum Adıyaman ve civarında bu büyüklük ve şiddette depremin 2000 yıla yakındır olmadığını da kanıtı oluyordu.

Fotoğraf 1: Diyarbakır'dan çok katlı binalar

Fotoğraf 2: Adıyaman'da yıkılan bina enkazı

Fotoğraf 3: Adıyaman'da altı işyeri olan yıkılmış çok katlı binalar

TOD Batı Akdeniz Şubesi Etkinliği

DEPREM RAPORU

Mustafa Necati Baş
TOD Antalya Şube Başkanı

Dr. Mehmet Ali Başaran
TOD Bilim Kurulu Üyesi

Ömer Sert
TOD Üyesi

Terzan Gürbüz
TOD Üyesi

6 Şubat 2023 tarihinde saat 04.17 sularında Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde aynı gün 13.24'te Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde gerçekleşen depremler ve bu depremlerin ardından gerçekleşen binlerce artçı deprem başta Hatay olmak üzere Adıyaman, Kahramanmaraş, Gaziantep, Malatya, Osmaniye, Kilis, Adana, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Elazığ'da etkili olmuştur. Toplam 500 km uzunluğunda bir hat boyunca etkili olan depremde 3 fay segmentinin kırıldığı, depremin yıkıcı olması 7 km gibi yüzeye yakın bir derinlikte olmasından kaynaklandığı uzmanlar tarafından ifade edilmektedir. 17 Ağustos 1999 tarihinde İzmit/Gölcük merkezli depremin 2023 yılı depremlerinin şiddetine çok yakın olmasına rağmen, yeryüzünün 17 km

derinliğinde gerçekleşmesi, 2023 depremine göre daha hafif etkili olmuştur.

Türkiye Ormancılar Derneği (TOD) Batı Akdeniz Şubesi olarak, TOD Batı Akdeniz Şube Başkanı Mustafa Necati Baş, TOD Bilim Kurulu Üyesi Dr. Mehmet Ali Başaran ile TOD üyeleri Ömer Sert ve Terzan Gürbüz'den oluşan heyet, 2-5 Mart 2023 tarihlerinde incelemelerde bulunmuştur. 2 Mart 2023 tarihinde saat 05.00 itibarıyla yola çıkmış, 6 Mart 2023 tarihinde saat 02.00'da Antalya'ya dönmüştür. Toplamda 3 bin km yol yapılmış, Adana, Osmaniye, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Adıyaman, Gaziantep ve Hatay illerinin depremde etkilenen birçok ilçesine ziyarette bulunulmuştur. TOD Yönetim Kurulu Üyesi Burhan Aydoğan, bölgedeki tüm

üyelerimizin isim ve iletişim numaraları yanında, üyelerin depremde zarar görüp görmediği ve bir yardıma ihtiyacı olup olmadıkları bilgisini bizlere ilemiştir. Heyet üyeleri yanlarına yiyecek, su ve hijyen malzemeleri ile depremde çocukları bir nebze de olsa mutlu edebilmek amacıyla oyuncak, balon, kalem, boyama kitabı, şekerleme ve çikolata gibi ürünlerle birlikte yola çıkmıştır. Rahmetli Süleyman Dingil ağabeyimizin kızı Yeşim Dingil Ekici Hanımefendinin çocuklara dağıtılması için bizlere ulaştırdığı malzemeler de alınmıştır. Tüm bunların dışında bölgede yapılacak çalışmalarımızı belgelemek için drone cihazı, dijital SLR fotoğraf makinesi, güç kaynağı ve cihazlarını da yanımıza alınmıştır.

Adana: TOD üyemiz Bülent Sönmez'i ziyaret ederek çalışmalarımıza başladık. Antakya'da yaşayan ve DSİ'de şube müdürü olarak görev yapan meslektaşımız Bülent Sönmez, saat 4.17'de yaşanan ilk depremde annesinde kaldığı ve evi yıkılmadığı için hızlı bir şekilde eşi ve iki kızının olduğu eve doğru yol almış. Deprem sonrası öyle imkansızlıklar ve zorluklar yaşamış ki bu süreci çok zor anlatabildi. "Telefonlar çalışmıyor, şiddetli yağmur var, hava soğuk, hiçbir yardım yok, alet ve ağır iş makineleri yok." dedi. Böyle bir ortamda Bülent Sönmez'in kardeşi de ailesinin bulunduğu enkazın yanına gelir ve el yordamıyla adeta tırnaklarıyla betonu kazıyarak eşi (Serpil) ve iki kızını (Kayra ve Bilge) enkaz altından 8 saatte kurtarırlar. Ailesini yaralı da olsa enkaz altından sağ olarak kurtarması müthiş bir başarıdır elbette. Sonraki süreçte ailesi Adana Şehir Hastanesine sevk edilir. Hastalar birçok ameliyat geçirdikten sonra fizik tedavi bölümüne sevk edilirler. Eşinin ve kızlarının ameliyatları çok başarılı geçer. Birbirlerine moral vererek bu süreci atlatacakları çalışırlar. Hastane ziyaretinde Bülent Sönmez'e bizi, üyemiz Murat Tutar arkadaşımıza götürdü. Bülent arkadaşımızla ilk karşılaştığımızda kucaklaşma sahnesi elbette çok duygusaldı. Yaşadıkları dramatik olayı hızlı bir şekilde anlatmaya başladı bizlere.

Sonradan zorlu hastane sürecinin en başından beri Bülent arkadaşımızı bir dakika bile yalnız bırakmayan kişinin, meslektaşımız ve TOD üyemiz Murat Tutar olduğunu öğrendik. Onun bu

kıymetli davranışı bizleri hem duygulandırdı hem de gururlandırdı. İnsanın böyle dostu olmalı diye kendi kendimize düşündük. Önce Bülent arkadaşımızın kızları Kayra ve Bilge'yi ziyaret ettik. Her ikisi de 19 yaşında ve üniversite sınavına hazırlanıyorlarmış. Sınav hazırlıkları, depremle biraz sekteye uğramış ama çalışmalara ara vermeden hemen başlamışlar. Her ikisi de ayağa kalkıp yürüyebiliyor. Buna gerçekten çok sevindik. Bir süre onlarla sohbet ettikten ve kendilerine moral verdikten sonra Bülent arkadaşımızın eşi Serpil Hanım'ın yanına geçtik. Çok moralli bir şekilde bizleri karşıladı Serpil Hanım. Açık söylemek gerekirse Serpil Hanım'ın morali Bülent arkadaşımızdan çok daha yüksekti. Sanki yaralı olan Bülent, ayakta olan Serpil Hanım'dı. Böylesine bir enerjiye sahip olan kişi, bir an önce hastaneden taburcu edilir diye düşündük. Öğretmen olan Serpil Hanım sohbet sırasında, kendilerine bakan nöroloji doktorunun öğrencisi olduğunu, doktorun çocukları ve kendisiyle olağanüstü ilgilenmesinin kendisini çok gururlandırdığını söyledi. Ayrıca Bülent'in meslektaşlarının yanlarına gelerek destek vermelerinin kendilerini müthiş gururlandırdığını ifade etti. Ormancılarının birbirine çok tutkun olduğunu söyleyerek bizlere gıptayla baktığını söylemesi bizleri fazlasıyla gururlandırdı. Bizler bu desteği kendilerine her zaman vereceğimizi ve hep yanlarında olacağımızı söyleyerek onlara bir söz verdik.

Hastaneden ayrılırken hastalara şifa dileklerimizle birlikte, bir

aydır hiç durmadan koşuşturan Bülent ve Murat arkadaşlarımızı za güç dileyerek, şehirden ayrıyoruz.

Yol üzerinde heyette yer alan Dr. Mehmet Ali Başaran'ın kuzeni ve aynı zamanda bir depremzede olan Hakan Yavuz'a uğradık. Hakan Bey deprem anlarını anlatarak, 25 gündür yaşadıkları korku dolu günleri tüm detaylarıyla bizlere aktardı. Daha sonra bizlere kahve, çay ve yemek ikram eden Hakan Bey'e bu centilmen davranışından ötürü teşekkürlerimizi sunduk. Kendisine Derneğimizin takvimi ile "Mayasında Cumhuriyet Var" tişörtünü takdim ediyoruz.

Osmaniye: Osmaniye'de bir üyemiz zarar görmediği ve depremin etkisi diğer bölgelere nazaran görece az olduğu için şehir merkezine girmeden uzaktan çektiğimiz fotoğraflarla yetinerek Osmaniye'den uzaklaşıyoruz.

Şanlıurfa: Heyette yer alan Terzan Gürbüz arkadaşımızın yaptığı program doğrultusunda hedef Şanlıurfa'ydı. Nereye gideceğimiz, kimlerle buluşacağımız, nerede konaklayacağımız, akşam yemekleri ve içeceğimiz çaya kadar müthiş bir plan yapan Terzan arkadaşımıza ne kadar teşekkür etsek azdır. Saat 21.00 sularında Şanlıurfa'ya vardık. Doğrudan orman bölge müdürlüğü misafirhanesine gittik. Orada bizleri Şanlıurfa Merkez Orman İşletme Müdürü Kevser Dayıoğlu ile Şanlıurfa Orman Bölge Müdürü Mehmet Zeki Bayıcı'nın eşi Tülay Hanım karşıladı. Resepsiyonda yapılan kayıt sonrası hemen odalarımızı verdiler. Odalara yerleştikten sonra

tekrar yemekhanede buluştuk. Bölge Müdürü arazide olduğu için 2 saat boyunca Kevser ve Tülay Hanımlarla depremde neler yaşadıkları ve duyguları konusunda uzun uzun konuştuk. Kevser ve Tülay Hanımlar depremi öylesine anlattılar ki bizler de adeta o anları yaşamış gibi olduk. Gördük ki yaşadıkları bu korkuyu bizlere anlatmaları bile onları rahatlatıyordu. Yaklaşık 1000 km yolculuğa, yorulmuşluğumuza ve ertesi gün erkenden yola çıkacak olmamıza rağmen, onları kesintisiz bir şekilde ve heyecanla dinledik. Yaptığımız sohbetlerde depremin önce iki yönlü olarak yavaş bir hareketle başladığını, bir süre sonra durduğunu, sonra alttan şiddetli bir şekilde vurduğunu, daha sonra oval bir hareket yaptığını ve en son şiddetli ve ivmeli bir hareketle binaları sarsmaya başladığını söylediler. Depremin bu oluş şeklini, gittiğimiz her yerde neredeyse aynı şekilde duyuyorduk. Sohbet sırasında Kevser Hanımın Kahramanmaraşlı ve 2003 yılında buradaki orman fakültesinden mezun olduğunu, Tülay Hanımın da Sivashlı olduğunu öğrendik. Daha sonra Bölge Müdürü Mehmet Zeki Bayıcı geldi. Mehmet Zeki Bey'in 1989

KTÜ Orman Fakültesi mezunu ve Mardinli olduğunu öğrendik. Nazik bir insandı. Depremden beri hiç durmadan bölgesindeki tüm il ve ilçelere gittiğini anlattı. Arama ve kurtarma çalışmaları dışında bu çalışmaları yapan ekiplere lojistik destek sağladığını söyledi. Mehmet Zeki Bey, deprem öncesi Adıyaman'da 18, Diyarbakır'da 22 dairelik orman lojmanlarını çürük oldukları gerekçesiyle boşalttırmış ve sonra da yıktırmış. Kendisi, "Eğer lojmanları boşalttırmasaydım muhtemelen bu depremde yıkılır ve çok sayıda meslektaşımızı kaybederdik." diyor. Lojmanları boşalttırdığında kendisine kızan insanlara "Acaba haksızlık mı yapıyorum?" diye düşünmüş. Mehmet Zeki Bey ve Kevser Hanım depremde sonra ilk günden itibaren depremzedelere 1000 kişilik sabah çorbası, ikinci vaktinde ise yemek verdiklerini heyecanla anlattılar. Hem de bunu hiç bir yerden emir almadan, kendi inisiyatifleriyle yaptıklarını söylediler. Günümüz Türkiye'sinde bu söylemi çok önemli buluyoruz. Ayrıca işletmenin sahip olduğu fırında ürettikleri ekmeği, hem bölge müdürlüğü bahçesindeki depremzedelere hem de Adı-

yaman'a gönderdiklerini söylediler. Ayrıca Adıyaman Orman İşletme Müdürlüğü'nün bugünkü mutfak yapısını yani yüzlerce depremzedeye hizmet veren mutfak Şanlıurfa'dan sağladıklarını, bunların dışında Adıyaman'a banyo ve tuvalet kurduklarını söylüyorlar. Son olarak söyledikleri enkazdan çıkardıkları cesetlerle ilgili şu sözleri aklımızdan hiç çıkmıyor; "Cesetlerin birçoğunu topraktan çıkarıp, toprağa verdik". Bu sözlerden çöken binalarda kullanılan kötü malzemeden ötürü toprağa dönüşen inşaat enkazında insanların hayatlarını kaybettiklerini ve buradan çıkartılan cesetlerin tekrar toprağa verildiğini anlayabiliyoruz. Sohbet bitip odalarımızda uyumaya gittiğimizde saatler gece 02.00'yi gösteriyordu.

Ne de olsa ekipte 2 amenajman-cı var. Kaçta uyursan uyu belirli saatte tekerin dönmesi gerekir. Saatlerimizi 05.00'a kurup 3 saatlik uykuyla erkenden kalkıp şehir merkezine çorba içmeye gidiyoruz. Burada kısa bir turla Şanlıurfa şehrini bir anlamda görmüş oluyoruz. Şanlıurfa'dan saat 06.00 gibi ayrılarak, acılar kenti Adıyaman'a doğru yola koyuluyoruz.

Adıyaman: Şanlıurfa'dan 2 saatlik yolculuk sonunda Adıyaman'a varıyoruz. Şehre girişte Adıyaman'ın büyük acılar yaşamış olduğunu görüyoruz. Göz yaşlarımızı tutamıyoruz.

Adıyaman adeta harabe bir kente dönüşmüş. Depremzedelerle yaptığımız görüşmelerde bu ilde gerçekte 80 bin kişinin hayatını kaybetmiş (iddia ediliyor) olmasına mı, İsis otelde kaybedilen gencecik sporcu canlara mı, harabeye dönen kente mi üzüleceğimizi gerçekten bilemedik. Ayrıca, Dr. Mehmet Ali Başaran'ın Erzurum'da yıllarca birlikte çalıştığı arkadaşı yüksek orman endüstri mühendisi Yaşar Ayhan'ın 3 kişilik çekirdek ailesinin tamamen yok olması, yine Yaşar Ayhan'ın kendi evlerinin enkazından 12 kişilik aile ferdinin cansız bir şekilde çıkması, yine bu enkazdan depremin ilk anından itibaren 6 kişinin isimlerini söyleyerek "Kurtarın bizi!" diye haykırışlarının, ertesi gün sabah saat 10.00'da kesilmesi üzüntümüzü tanımlanamaz hale getirdi.

Yöre halkı yardımların ancak üçüncü gün geldiğini, yıkılan ve tüm evrakları savrulan Adıyaman Belediyesi önünde konuştuğumuz bir kişinin yöresel bir ağızla "Erken kavuşalardı, çok kişi kurtulurdu." sözleri, aklımızdan sonsuza değin hiç çıkmayacak.

Bu arada heyette bulunan TOD Şube Başkanı Mustafa Necati Baş'ın yola çıkmadan aldığı kedi mamalarını, şehri gezerken, günlerdir aç kalan kedilere verdiğimizde mamalara nasıl saldırdıklarına tanıklık ediyoruz.

Adıyaman ili Süryani Metropolitliği binasında din adamlarıyla konuşuyoruz. Bu binanın da zarar gördüğünü fotoğraflıyor, konuşulanları videoya kayıt ederek belgeliyoruz.

Sonra bizlere eşlik eden arkadaşlara rica ediyor ve rahmetli Yaşar Ayhan'ın evine bizleri götürmelerini istiyoruz. Evin 5 katlı, altında da 2 dükkan olduğunu öğreniyoruz. Bu aile binasından yalnızca kirada ve en üst katta oturan 3 kişilik bir ailenin sağ olarak çıktığını, binadaki diğer 12 kişinin hayatını kaybettiğini öğreniyoruz.

Heyette bulunan Dr. Mehmet Ali Başaran, Yaşar Ayhan'ı şöyle anlatıyor: "2014 yılı Eylül ayında tayin edildiğim Erzurum'da tanıdım onu. Ateş gibi delikanlıydı. Ailesi gibi gördüğü Doğu Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü çalışanlarına gönülünden kendi elleriyle Adıyaman'a özgü yiyecek ikramlarında bulunurdu. Gönlü çok zengindi. İyi bir kardeşti, dosttu, eşti ve iyi bir babaydı. İlk kayak yapmaya o götürmüştü beni. "Hadi abi, kaymaya gidelim." dediğini dün gibi hatırlarım. Uzun yıllar Erzurum'da birlikte çalıştıktan sonra bir gün "Abi ben Adıyaman'a gitmek istiyorum." demişti. Ben de "Kendim için olmaz ama senin için elimden geleni yaparım." demiştim. Gerçekten uğraştık ve Adıyaman DKMP'ye tayinini yaptırarak. 15-20 günde bir arar ve hatırlarım sorardı. Deprem olur olmaz defalarca aramamıza rağmen bir türlü haber alamamıştık kendisinden. Birkaç gün sonra kara haber geldi. 15 kişinin yaşadığı aile apartma-

nından ne yazık ki sadece 3 kişi sağ çıkmış. Aynı 17 Ağustos depreminde çok sevdiğim Fatma, Adnan ve Çınar'ı kaybettiğimiz gibi bu kez de Yaşar, Ümit ve Ramazan Mirza'yı kaybetmenin derin acısını yaşıyorum. Bir kardeş gibi seviyordum kendisini. Sevgili Yüksek Orman Endüstri Mühendisi Yaşar Ayhan kardeşimi ve sevgili ailesini depremde kaybetmişiz. Çok üzgünüm, başımız sağ olsun. Işıklar içinde uyusunlar."

Şehre doğru yürürken Türk Eczacılar Birliği (TEB) tarafından kurulan sahra eczanesini görüyoruz. İnsanlara ücretsiz ilaç dağıtan TEB'in kurduğu çadırı, Kızılay'dan 140 bin TL karşılığında aldığını öğreniyoruz. Şehir merkezinde Adıyaman yazısını görüyor ve orada depremin acısını hiç unutmamak için hatıra fotoğrafı çektiriyoruz. Buradan Adıyaman Orman İşletme Müdürlüğü'ne geçiyoruz. İşletmede bizleri Tarım Orman İş Sendikası'ndan arkadaşlarımız karşıyor. Hemen hepsi yakınlarını kaybetmiş. Tarım Orman İş Sendikası'nın Adıyaman İl Temsilcisi Erdal Deniz, ablasını, eniştesini ve 2 yeğenini kaybetmiş. Kendisi, eşini ve 4 çocuğunu, güvenli olacağı düşüncesiyle Didim'e akrabalarının yanına götürdüğünü söylüyor. İşletme binasında bizlere çay ikram ediyorlar. İşletmede çalışan arkadaşlarla bol bol sohbet ediyoruz. Sonra da işletme önünde hepsi de acılı olan arkadaşlarımızla hatıra fotoğrafı çektiriyoruz. Buradan Adıyaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'ne gidiyoruz. Orada diğer illerden görevli olarak gelen meslektaşlarımızı görü-

yoruz. Ağır hasarlı olmasından ötürü binaya girişlerin yasak olduğunu öğreniyoruz. Kısa bir sohbet sonrası binanın önünde çektiğimiz hatıra fotoğrafı sonrası buradan ayrılıyor.

Gölbaşı: Depremi merkez üssü Pazarcık'a çok yakınız. Adı üstünde Gölbaşı. Ülkemizde özellikle 1960'lı ve 1970'li yıllarda kurutulan göller tarım alanına dönüştürüldü. Bu alanların bir kısmı belli ki imara da açılmış. Bu ilçede yıkılan evlerin bir kısmı göl üzerine kurulmuş. Zira evlerin yakını ve çevresinde sulcul bitkiler görüyoruz. Bu gösterge taban suyunun yüksek olduğunu, dolayısıyla zeminde sıvılaşmanın kolayca gerçekleşebileceğini ve buna bağlı olarak binaların kolayca yıkılabileceğini bizlere söylüyor. Enkazın çevresinde fotoğraf çekerken gördüğümüz ayakkabı, çanta ve eşyalardan enkazda kimlerin olabileceğini tahmin ediyor ve yine gözyaşlarına boğuluyoruz. Burada bir detay gözümüzden kaçmıyor. Şehrin ara sokaklarına girdiğimizde çektiğimiz bir

polis gömleği ve yağmurluğundan etkileniyoruz. Etrafta gördüğümüz depremzedelerden bu kıyafetlerin sahibi polisin akıbetini öğreniyoruz. Ne yazık ki bu polisin kendisiyle birlikte eşini de kaybettiğini, enkazdan sağ olarak kurtarılan kız çocuklarının ise teyzesi tarafından alındığını öğreniyoruz.

Pazarcık: Depremi merkez üssü Pazarcık'tayız. Birçok bina yıkılmış, ayakta kalan binaların ise çoğunun ağır hasarlı olduğunu görüyoruz. Neredeyse oturulacak bina yok gibi. Binalar bomboş. İnsanlar ya dışarıda ya da şehri terk etmiş. Büyük bir acının yaşandığı bu kentte, yitirilen tüm canlarımıza rahmet, yaralılarımıza da acil şifalar diliyoruz.

Kahramanmaraş: Sonunda Kahramanmaraş'a ulaşıyoruz. Öncelikle meslektaşlarımızı görmek için Orman Bölge Müdürlüğüne gidiyoruz. Burada ilk iş TOD üyemiz Maksut Bekar'ı anyoruz. Ancak kendisinin şehri geçici bir süre terk ettiğini, sağlığının iyi olduğunu ve bir şeye

ihtiyacı olmadığını öğreniyoruz. Bu arada Terzan Bey her fırsat bulduğunda drone uçurarak bölgeye ilişkin detaylı bilgiler topluyor.

Sonra bölgede bulunan meslektaşlarımızın yanına gidiyor ve kendimizi tanıtıyoruz. Kendisini tanıtanlardan birisinin Merkez Orman İşletme Müdürü Mustafa Kavak olduğunu öğreniyoruz. Bizleri görünce çok seviniyorlar. "Ta Antalya'dan buraya bizlere destek olmaya gelmişler" diyerek teşekkürlerini ifade ediyorlar. Sonra depremde yaşadıkları korkunç anları bizlere anlatarak sohbet devam ediyor. Daha sonra Kahramanmaraş orman lojmanlarında 28 kişinin hayatını kaybettiğini, 32 kişinin de enkaz altından yaralı olarak kurtarıldığını öğreniyoruz.

Bizler şehri yakından görmek istiyoruz deyince yanımıza bir arkadaşı veriyorlar ve o arkadaş bizlere kısa bir şehir turu attırdıktan sonra en büyük toplu ölümlerin yaşandığı Ebrar Sitesi'ne götürüyor bizleri. Bu site de toplam 29 blok olduğunu ve

19'unun yıkıldığını öğreniyoruz. Bu sitenin yapımına 1997 yılında başlanmış. Binalar zaman içerisinde peyder pey yapılmış. Yıkılan binaların 1999 deprem yönetmeliğinden önce yapılanlar olduğunu söyleniyor. Binaların inşası sürerken 1999 depreminden sonra inşaat yönetmeliği değişiyor. Artık inşaatlarda kullanılan demir ve çimento miktarı artmak zorunda. Bugünlerde gözaltına alınan müteahhit o yıllarda daire sahiplerinden, kullanacağı ekstra demir ve çimento için ek para istiyor. Daire sahipleri bu paraları veriyor. İşte yıkılmayan 10 binanın bu binalar olduğunu öğreniyoruz. Sonuç olarak yetersiz demir ve mukavemeti düşük çimentonun kullanılması on binlerce insanımızı hayattan kopartıyor. Yine gözyaşı dökmeye başlıyoruz.

Nurdağı: Kahramanmaraş'tan çıktıktan sonra Türkoğlu'ndan geçerek Nurdağı'na ulaşıyoruz. Buraya geldiğimizde hava kararmaya başlıyor yavaş yavaş. Deprem etkilerini yalnızca çöken binalardan değil, yarılan oto yollardan ve yıkılmaya yüz tutan köprülerden anlıyoruz. Burada 15-20 dakikalık incelemeden sonra İslahiye, Hassa, Kırıkhan ve Belen üzerinden Arsuz'a geçiyoruz.

Arsuz: Burada bizi TOD üyemiz ve sevgili arkadaşımız Ferit Dehşet karşılıyor. Kendisi de bir depremzede. Kısa bir süre önce Hatay OBM'nin kurulması ve Bölge Müdürü Ali Özdemir'in isteği üzerine, yaklaşık 6 ay önce Antalya'dan Arsuz'a tayin olmuştu. Depremde ailesinden herhangi bir can kaybı yaşanmaması bizi mutlu etti. Ancak sevgili Fe-

rit arkadaşımız evindeki tüm eşyaları kaybetmiş. Ailesini Antalya'ya bıraktıktan sonra kendisi 24 saat esasına göre bölgesinde büyük bir enerjiyle çalışıyor. Depremzedelere ısınmaları için odun dağıtıyorlar. Bugüne kadar 100 kamyon odun dağıtmışlar. Bizleri Beyköy Madenli Şefliğinde karşılıyor arkadaşımız. Şeflik binasında onunla birlikte İskenderun Orman İşletme Müdürü Abubekir Yaylagül'de var. Hemen bir yorgunluk çayı geliyor ve sohbet derinleşiyor. Önce depremin dehşet verici süreci anlatılıyor. Bizler ilgiyle dinliyoruz onları. Deprem anında ve sonrasında yaptıkları çalışmalarını, Antalya OBM'nin katkılarını, OGM tarafından gönderilen araç ve personeli anlatıyorlar. Bizler de sonraki günlerde özellikle Antalya OBM'nin olağanüstü çabasını, araçlarını ve personeli sahada görüyoruz. Antalya Orman Bölge Müdürü Vedat Dikici'ye erkenden gönderdiği ve devam eden yardımlarından ötürü yürekten teşekkür ediyoruz. Anlatılanlardan, inisiyatif alarak depremden hemen sonra ekiplerini bölgeye en hızlı şekilde Antalya OBM'nin gönderdiğini anlıyoruz. Sonrasında bizler için hazırlanan yemeği yiyoruz. Geceyi geçireceğimiz çadırı gösteriyorlar. Birleşmiş Milletler tarafından gönderilen 6 kişilik çadırda kalıyoruz. Bu deneyim hayatımız boyunca asla unutulmayacak. Örneğin tuvalet için gece kalkıp, yaklaşık 50-60 m yürüyerek tuvalete ulaşılıyor, banyo için yine o mesafeyi yürümek gerekiyor. Bu bölgede böyle çadır bulmanın büyük lüks olduğunu anlıyor ve bize bu im-

kânı sunan arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz. Çadırda sabah 06.00'da dinç olarak kalkıyor ve bizim için hazırlanan kahvaltımızı yaparak erkenden yola koyuluyoruz.

Samandağ: Bundan sonra depremin yıkıcı etkisinin en fazla görüldüğü Samandağ, Defne ve Antakya'ya doğru ilerliyoruz. Zaman olursa TOD üyemiz Nezih Sözer'i ziyaret etmek üzere Altınözü ilçesine gitmeyi planlıyoruz. Televizyon ve gazetelerde en çok zarar gören üç ilçenin Samandağ, Defne ve Antakya olduğunu biliyoruz. Bu bölgede yıkımın etkisi ve göç nedeniyle paranın anlamını yitirdiğini söyledi arkadaşlar. Arsuz'dan güney yönde gidişle Samandağ'a sahil yolundan ulaşmaya çalışıyoruz. Yol boyunca bir tarafımız Akdeniz, bir tarafımız müthiş bir biyolojik çeşitliliğe sahip Amanos Dağları. Bu dağlarda başka hiçbir Akdeniz bölgesinde olmayan kayın ormanları var. Bu yönüyle Amanos Dağları biz ormancılar için oldukça ilginç bir bölge. Samandağ'a gidiş boyunca yolun sağında 26 km boyunca bırakın Türkiye'yi dünyanın en uzun bisiklet parkurunu görüyoruz. Sonra bir anda Samandağ'a ulaşıyoruz. Gerçekten buradaki yıkım diğer yerlerle kıyaslanmayacak boyutta. Konuştuğumuz her depremzede yardımların çok geç geldiğini ve hala çadır ve temiz su sorunu olduğunu söylüyor. İçimiz parçalanarak dinliyoruz onları. Sonra paranın geçtiği bir fırın buluyoruz. Güzel ve sıcak bir pide getiriyor Terzan Bey, o pideyi yiyoruz. Pideyi yediğimiz yerin önünde insanlar hayatını kaybetmiş. Bu kadar

dramı kaldırmak yürek ister ve buna gerçekte yüzleşmek denir. Biz aslında TOD Batı Akdeniz Şubesi olarak bunu yaptık. Samandağ'dan gözyaşı, beynimizde ve yüreğimizde oluşan travmalar eşliğinde yavaş yavaş aynılıyor. Yeni hedef Defne. Buna kalbimiz nasıl dayanacak bilmiyoruz?

Defne: Hatay Defne'deyiz. Buradaki durumu anlatmaya kelimeler yetmez. Görüştüğümüz insanlar kayıplarının çok büyük olduğunu, ayrıca an itibarıyla çadır ve temiz suya ihtiyaçları olduğunu söylüyorlar. Defne'de sağlam bina yok gibi. Çok üzgünüz. İlk önce Defne Turunculu'dan başlıyoruz. Sonra Elektrik ve Armutlu mahallelerine gidiyoruz. Söylenenlere göre buralarda depremin başından itibaren bırakın iş makinalarını kazma dahi vurulmayan binalar olduğu ifade ediliyor. Çektiğimiz bir fotoğraf çok ilginç bir anlam taşıyor bizler için. Bir servi ağacının binanın yıkılmasını sanki önlemeye çalışmış ve onu tutmuş gibi görüntü sergilemesi

bizleri ormancı yönümüzle etkiliyor. Röportaj yaptığımız bir yurttaşımız yardımların üçüncü günden sonra hatta dördüncü gün geldiğini söylüyor. Eğer yardımlar erken gelseydi çok kişinin hayatının kurtulabileceğini ifade ediyor. Kendisi, annesi, babası, amcası ve kuzenleri dahil 7 kişiyi kaybettiğini, insanları kurtarmak için yoğun çaba gösterdiğini, depremin üzerinden 25 gün geçmesine rağmen ellerinin hala iyileşmediğini ve siyah olduğunu gözlerimizle görüyoruz.

Antakya: Dinlerin, kültürlerin kardeşliğini simgeleyen, Musevi, Hristiyan ve Müslüman toplumlarının birlikte yaşadığı 23 yüzyıllık geçmişi olan kent, Antakya yerle bir olmuş. Ezan, çan ve hazzan seslerinin birbirine karıştığı Antakya'da ölüm sessizliği hâkim. Hristiyanlığın ilk yıllarında kilise olan Habib-i Neccar Camii yıkılmış, meclis binası enkaz olmuş. Deprem bölgesinde ziyaret ettiğimiz yerler içinde en büyük yıkım Antakya'da. İlgililerce sadece Ha-

tay'da 20 bin üzerinde can kaybı olduğunu ifade ediyor. İkinci Dünya Savaşında İngiliz uçaklarının sadece 25 dakika içinde 1800 ton bomba attığı 25.000 kişinin öldüğü Dresten'de bile manzara bu kadar kötü değildi diye düşünüyoruz. Bunu nasıl anlatacağız, kalbimiz bu acıya nasıl dayanacak gerçekten bilmiyoruz. Antakya diye bir yer ne yazık ki artık yok. Kuşkusuz depremin etkilediği en önemli nokta olduğunu düşünüyoruz. Başından beri gezdiğimiz yerler içerisinde açık ara en büyük yıkımın yaşandığı harabe bir kent durumunda.

Antakya'da bizleri yine Antalya'dan arkadaşımız ve TOD üyesi Tolga Yılmaz karşılıyor. Tolga Bey de bir süre önce Hatay OBM'nin kurulması üzerine Bölge Müdürü Ali Özdemir'in isteği üzerine Şube Müdürü olarak atanıyor. Burada o ve ailesinde can kaybı yaşanmamasına seviyoruz. Evindeki bütün eşyaları kaybetmiş. Tolga Beyin lojmanı normalde ikinci kat iken şu an bodrum kat durumunda. An itibarıyla

barıyla yalnızca 3 ve 4. katları görebiliyoruz. Bu lojmanda toplam 5 kişi hayatını kaybetmiş. Hatay Orman Bölge Müdürü Ali Özdemir lojmanların yıkılışında gözlem yapıyor. Ancak bina girişler yasak. İş makineleri marifetiyle devlete ait eşyalar kurtarılmaya çalışılıyor. Havada korkunç boyutta toz ve asbest hissediliyor. Hemen hemen herkes maske kullanıyor. Buna rağmen birçok kişide öksürük görüyoruz. Umanız ilerleyen süreçte insanlarda başka rahatsızlıklar ortaya çıkmaz diye düşünmeden edemiyoruz.

Şehri gezdirmek için Tolga Bey bize eşlik ediyor. Onlarca hatta yüzlerce iş makinesi enkaz kaldırma işleri yapıyor. Keşke bu makineler depremden hemen sonra gelse de insanların hayatını kurtarsaydı demekten kendimizi alamıyoruz.

Hatay Devleti 1939 yılında Türkiye'ye katılmıştı. O zaman ki son Cumhurbaşkanı Tayfur Sökmen'di. Bilindiği üzere kurucumuz Mustafa Kemal Atatürk, Hatay'ın Türkiye'ye katılmasını çok istiyordu. Bu isteğin gerçekleştiğini kendisi göremedi ama bunun gerçekleşeceğini bilmek bile Atatürk ve ülkemiz adına gurur verici. Hatay Devleti Millet Meclisi olan ve Türkiye Cumhuriyeti'ne katılma kararının verildiği bina, bu depremde ne yazık ki enkaza dönüşmüş. Umanız tarihi anlamı olan bu bina aslına uygun bir şekilde yeniden inşa edilir.

Bu yıkıntılar içinde dahi bizleri mutlu edecek bir şeyler bulabiliyoruz. Bu mutluluk kaynağımız da ülkemizin kurucusu ve kurtarıcısı, önderimiz ve ilk Cum-

hurbaşkanımız Mustafa Kemal Atatürk'ün şehrin merkezindeki heykelinin yıkıcı depreme rağmen dimdik ayakta duruyor olması. Bu müthiş görüntü bizleri bir nebze de olsa mutlu ediyor. Atamızı bir kez daha saygıyla anıyoruz.

Buradan Kurtuluş Caddesine geçiyoruz. Tolga Bey'in söylediğine göre bu cadde Anadolu'da ışıklandırılan ilk cadde özelliği taşıyormuş. Burada özellikle eski ahşap yapıların restorasyon geçirdiği ve sapasağlam ayakta durduğunu görüyoruz. Bunun sebebinin, destek olarak kullanılan kalın demirler olduğunu düşünüyoruz.

Yine Kurtuluş Caddesi üzerinde bulunan Habib-i Neccar Cami'ne varıyoruz. Bu cami Anadolu'da yapılan ilk cami özelliği taşıyor. Ne yazık ki depremde yıkılmış.

Buradan Asi Nehrini ve çevresini görmeye gidiyoruz. Elbette Asi Nehrinin milyonlarca yıldır taşıdığı alüvyonun oluşturduğu Amik Ovasının üzerine kurulan Antakya şehri, bu depremde en büyük zararı görmüş. Bundan sonraki süreçte bu olumsuzluktan ders çıkarılarak bir daha böyle acıların yaşanmaması en büyük dileğimiz.

Dört gün süren deprem bölgesi ziyaretlerimizde şunu anladık ki, Orman Genel Müdürlüğü (OGM) çalışanları, gerek depremin ilk saatlerinden itibaren araçlarıyla hızla yardıma koşması, gerek iş makinelerini depreme tahsis etmesi ve gerekse depremzedeleri kucaklayıcı tavırlarıyla adeta gönülleri fethetmiştir. Bu ailenin

bir parçası olmaktan ötürü onur ve gurur duyduğumuzu ifade etmek istiyoruz. OGM, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Hatay bölgelerine gönderdiği 1722 araç ve 2854 personelle deprem bölgesine önemli bir destek vermiştir. Bu desteğin önemli kısmı depremden çok fazla etkilenen Hatay bölgesine olmuştur. Bu bölgeye gönderilen personel sayısının 1431, araç sayısının da 882 olduğu kayıtlara geçmiştir.

Altınözü: Buradan akşama doğru ayrılarak TOD üyemiz ve aynı zamanda heyetteki arkadaşlarımızdan Ömer Sert'in fakülteden sınıf arkadaşı Nezh Sözer'i ziyaret etmek üzere Altınözü'ne gidiyoruz. Bu bölgede bildiğimiz kadarıyla deprem zararı yok. Vardığımızda gördüklerimiz bunu doğrular nitelikte. Deprem bölgesinden birçok kişi bu bölgelere sığınmaya gelmiş. Nezh Beyi dinlediğimizde kendi evinde 26 akrabasının kaldığını duyarak bunu daha iyi anlamış olduk. Nezh Beyin anlattığı bir hikaye bizleri derinden etkiliyor. Deprem olmadan önceki akşam Nezh Bey kuzeni ve onun iki çocuğunu evinde misafir eder. Saat geç olunca misafirler Antakya'da olan evlerine gitmek isterler. Nezh Bey kalmaları yönünde ısrar eder. Hatta onlara izin alabileceğini söylemesine rağmen kuzeninin "Eşim bu gece eve gelecek, gitmemiz gerekiyor." demesi üzerine yapacağı bir şey kalmaz. Yaşanan depremde misafir ettiği bütün kişilerin cansız bedenleri enkazdan çıkartılır. Nezh Bey bu olayı gözyaşları içinde anlatıyor. An itibarıyla evde bulunan Nezh Beyin bacanağı, depremde

yaşadığı travmayı atlatmak için destek aldığını, depremden sonraki bağışları, yağan yağmuru, insanları kurtarma anlarını hayatının hiçbir zamanında unutamayacağını söylüyor.

Serinyol: Akşam üzeri Altınözü'nden ayrılarak geceyi geçireceğimiz Serinyol Fidanlığına doğru yola koyuluyoruz. Vardığımızda saat 21.00 gibi. Burada Tolga arkadaşımız konaklayacağımız karavanı bizlere gösteriyor. Karavan 4 kişilik ama biz 5 kişiyiz. Dernek başkanımız Mustafa Necati Baş sorun yok diyor, bana bulabilirseniz bir yer yatağı verin yerde yatanım diyor. Tolga bir yatak ile bir yatak sehpa getiriyor. Yatağı kuruyoruz. Akşam geç saatte Bölge Müdürünü ziyarete gidiyoruz. Kendisine son kez geçmiş olsun dileklerinde bulunmak istiyoruz.

Akşam uyuma süreci yine sabaha karşı 03.00'ı buluyor. 3 saat uyuyup tekrar sabah erkenden kalkıyoruz. Bu kez Kızılay'ın hazırladığı çaydan alıyoruz. Bazı arkadaşlarımız kahvaltı kuyruğundan yumurta ve kahvaltılık malzeme alarak atıştıyor.

Kahvaltı sonrası 07.00 sularında tekrar Antakya'ya gidiyor ve son kez görmek istiyoruz. Müthiş yıkıntıların olduğu bir alana gidiyoruz. Yüreğimiz yine paramparça. Bu kentteki kültürün bir şekilde devamının sağlanmasını istiyoruz. Bu kenti ayağa kaldıracak ve destekleyecek birçok projeyi aklımızdan geçiriyoruz.

İskenderun: Antakya'dan İskenderun'a doğru geçiyoruz. Sahilde deniz suyunun şehre doğru ilerlediği yeri fotoğraflıyor, yıkılan binaları görüyoruz. Bir süre sonra Terzan Bey'in kuzeni Ay-tun Öner ve eşi Can Bey geliyor yanımıza. Onlarla depremi ve yaşananları konuşuyoruz. Yine heyecanla dinliyoruz onları. Sonra İskenderun yazısı önünde hatıra fotoğrafı çektirdikten sonra vedalaşılıyor ve limana doğru ilerliyoruz. Yanan yüzlerce konteyneri görüyoruz. Burada son kez Terzan Bey drone uçurarak görevi tamamlıyor ve Antalya'ya doğru dönüşe geçiyoruz.

Antalya'ya Dönüş: Bölgeye gelirken Ceyhan civarında bir dinlenme tesisinde dört çorbayı 500 TL gibi fahiş fiyatla satan yeri görüyor ve fotoğraflıyoruz. Bu

haberi duyan ve buraya gelip yurttaşlara ücretsiz çorba dağıtan Ceyhan Belediyesi'ne sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz. Deprem bölgesine gelirken sahil yolunu kullanmıştık, dönüşte de Pozantı üzerinde Karaman ve Akseki üzerinden Antalya'ya dönüyoruz. Kaptanımız Oğuz Bey'in yorulduğu zamanlarda direksiyona heyet arkadaşımız Dr. Mehmet Ali Başaran geçiyor. Akseki'ye yaklaşırken Oğuz bey yoruluyor ve direksiyon yine el değiştiriyor. Direksiyon el değiştirir değiştirmez yoğun kar yağışı başlıyor. Arkadaşlar hemen şunu söylüyor; "şansımız var Mehmet Ali 9 yıldır Erzurum'da, bu yoğun karda ondan iyi kimse süremez bu aracı".

Gece saat 02.00 gibi sağ sa-lim Antalya OBM'ye giriyoruz. Beşinci günün ilk saatlerinde büyük travmalarla evlerimize dönüyoruz. Kalbimizin önemli kısmını deprem bölgesinde bırakıyoruz. Tekrardan depremde hayatını kaybeden tüm canlan-mıza Allah'tan rahmet, yaralıla-rımıza da acil şifalar diliyoruz.

09.03.2023

ACIMIZ BÜYÜK

YAKUP KALAYLI
Kahramanmaraş
OBM

HÜSNÜ ÇELİK
Kahramanmaraş
OBM

NIYAZI UNCÜ
Kahramanmaraş
OBM

HAKKI TORUN
Kahramanmaraş
OBM

DOĞAN BİLAL
Kahramanmaraş
OBM

ALİ DEMİR
Kahramanmaraş
OBM

AYSEL BOZKURT
Kahramanmaraş
OİM

BİLAL KANDİL
Onikişubat
OİM

AHMET HAKAN KANDİL
Onikişubat
OİM

EMRULLAH KAVAK
Onikişubat
OİM

AHMET FİNDİK
Onikişubat
OİM

VELİ SARICA
Göksun
OİM

SERPİL KÖKER
Hatay
OBM

YILMAZ KALKAN
Hatay
OBM

HÜSEYİN UÇARCI
Hatay
OBM

MURAT KAYA
Hatay
OBM

ÖZGÜR KAHRİMAN
Antakya
OİM

AYDIN TEMİZKAN
Antakya
OİM

HALİL İBRAHİM YALÇIN
İskenderun
OİM

MEMET BÜYÜKKAYA
Adıyaman
OİM

MEHMET ÇETİN
Adıyaman
OİM

AYHAN SAPDÜZÜN
Adıyaman
Orman Fidanlık
Şefliği

MAHMUT SOLAK
Adıyaman
OİM

ZEYNEL ÇİFÇİ
Adıyaman
OİM

HAMİT MURAT
Gaziantep
OİM

REŞİT KARTAL
Gaziantep
OİM

HAMİT KILIÇASLAN
Osmaniye
OİM

MEHMET İNAL
Malatya
OİM

TOD İzmir Temsilciliği Etkinlikleri

“ATATÜRK DÖNEMİ ORMANCILIĞI” KONULU BİR SUNUM GERÇEKLEŞTİRDİK

Türkiye Ormancılar Derneği İzmir Temsilciliği lokalinde, 18 Ocak 2023 günü aylık sohbet toplantıları kapsamında Karadeniz Teknik Üniversitesinden değerli hocamız Prof. Dr. Cantürk Gümüş tarafından bir sunum gerçekleştirildi. “Atatürk Dönemi Ormancılığı” başlıklı sunuma üyelerimiz dışında diğer katılımcılar da ilgi gösterdi.

Prof. Dr. Cantürk Gümüş sunumunda ormancılık tarihini ve Atatürk’ün son devrimi olarak nitelendirdiği Türk orman devrimini anlattı, o döneme ait fotoğraflar ve film gösteriminde bulundu. 1937 yılında çıkarılan 3116 sayılı Orman Yasası ile vücut bulan o devrim yapılmamış, ormanlardan parasız yararlanma kaldırılmamış ve im-

tiyazlı şirket ormancılığından devlet ormancılığına ve devlet orman işletmeciliğine geçilmemiş olsaydı bugün ülkemizde şimdikinden çok daha az orman kalmış olurdu.

Sayın Gümüş tarafından yapılan sunum, tüm katılımcılardan olumlu eleştiriler aldı.

“ORMANLARIN EKOSİSTEME FAYDALARI” KONULU BİR KONFERANS GERÇEKLEŞTİRDİK

Karşıyaka Belediyesi ve Ege Orman Vakfı tarafından İklim Değişikliği Müdürlüğü bünyesinde, hem toplumsal hem de bireysel farkındalık ve bilinç yaratmak amacıyla Çevre Gönüllüsü Eğitimi başlatılmıştır. Bu kapsamda 15, 20 ve 22 Aralık tarihlerinde 3 gün süren bir program gerçekleştirildi. “Kentsel ısı adası, yeşil alanların kentsel ısı adası etkisi”, “Yeşil altyapı, kurakçıl

peyzaj uygulamaları”, “Sıfır atık, döngüsel ekonomi”, “Doğal afetlere hazırlık”, “Organik atıklar, evde ve bahçede kompost uygulamaları”, “Gıda israfına son” başlıklarında işin uzmanlarınca konferanslar verildi.

Program kapsamında Derneğimiz adına, TOD İzmir Temsilcisi Orman Yüksek Mühendisi Kenan Öztan tarafından “Orman-

ların ekosisteme faydaları” konulu konferans ile katılım sağlandı. Karşıyaka Belediyesi sıfır atık binası toplantı salonunda gerçekleşen konferansta sunum eşliğinde, ormanlar ve ekosistem konuları ayrıntılı bir şekilde katılımcılara anlatıldı. Katılımcıların soruları da yanıtlanarak, etkili bir çalışma yapılmış oldu.

HEYYY, KİME SÖYLÜYORUM ACABA*; “ORMANCI ÇALIŞANLARA** ZULÜM YAPMAYIN, YAPTIRMAYIN!”

18 Ocak 2023

Merhaba;

Doğrusunu isterseniz, kime söylediğimi tam olarak bilmiyorum. Dolayısıyla, söylemeye çalıştıklarım çoğu durumda “gölge boksu” yapmaktan öteye geçemiyor. Ne söyleniyordu A'râf Suresi'nin 179. Ayetinde;

“...onların kalpleri vardır, düşünmezler onunla; gözleri vardır, görmezler o gözlerle, kulakları var duymazlar o kulaklarla...”

“Onlar” kimler olduğunu tam olarak bilmiyorum, “onlar” işte... Peki siz biliyor musunuz? Yıllardır söylüyor, yazıyor; neredeyse yalvarıyorum:

“Kim olursa olsun, hangi görüşü savunuyorsa savunsun, dürüst ormancı çalışanlara zulüm yapmayın, yapılmasına göz yummayın, dahası yaptırmayın!”

Ancak ne yazık ki çalışanlara yönelik zulüm ormancılığımızda da giderek hem çeşitlendiriliyor hem de artırılıyor. Bu, yalnızca yönetsel bir olumsuzluk ya da faşizan bir uygulama olarak nitelendirilip geçirilebilecek bir durum değil; bir insanlık sorunudur bence. Ayrıca çevre/doğa korumacıların çoğunluğu ayırdında değil ama orman ve maki ekosistemlerinin gerektiğince korunabilmesinin gereklerinden birisi de bu çok boyutlu kamusal sorunun çözülmesidir.

Peki, bir yolunu bulup da (!) kamu kurum ve kuruluşlarında “yönetici” -“feodal bey” ya da “ağa”?- olanların birimlerini, deyim yerindeyse “babalarının çiftliği gibi” yönetmeye çabalamalarına ne demeli? Öyle ki, çoğu birim, benzetme yerindeyse feodal beylik gibi yönetiliyor.

Tüm bunlar kimlerin umurunda acaba? Sözgelimi ilgili “üst düzey yöneticilerin” mi, sendikasıyla, derneğiyle, odasıyla, kooperatifiyle sararıp morarmış ilgili “demokratik kitle örgütlerinin” mi, artık çoğunluğu işsiz kalacak “okumuşlar” üretmekten başka bir işlev görmeyen “yüksek” öğretim kurumları ile bu kurumlardaki “hocaların” mı; kimlerin? Söyledim ya, bilemiyorum.

Selamlarımla.

Doç. Dr. Yücel Çağlar, ormanlarindelisi@gmail.com

Kamu yönetimi nedir? Sözgelimi, herhangi bir yolla ele geçirebilmişlerin, deyim yerindeyse

* Bu da “bilimsel” bir yazı değildir. “Bilimsel” yazılar yazmayı sevmiyorum çünkü; hem sonra ben “bilimci” de -“hoca”- da değilim zaten. Bu, deyim yerindeyse “ununu eleyip eleğini asmış” bir T.C. Yurttaşının üzüntüyle yazılmış bir sızlanma yazısıdır. Özel olarak herhangi bir yöneticiyi hedeflemiyor. Hiç okumasanız da olur.

***“Ormancı çalışanlar” söylemi, çoğunluğu Orman Genel Müdürlüğü tarafından işlendirilen, yanı sıra, “serbest ormancılık ve orman ürünleri bürolarında” çalışan orman mühendisi, orman teknikeri, orman muhafaza memuru, orman endüstri mühendisi, ağaç işleri endüstri mühendisi, orman işçisi vb. emekçileri kapsıyor.

“babalarının çiftliği” midir ya da siyasal iktidarların “arka bahçeleri” midir! Demokratik -ne anlamda ve ne denli “demokratik”?- sayılan toplumlarda ikisi de değildir. Ancak, bu tez, sınıflı toplumlarda pek de doğru değildir: Kamu yönetimi, F. Engels’in de belirttiği gibi, kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu toplumsal yapılarda temelde “kapitalist bir makine” olan devletin başlıca yönetsel araçlarından birisidir.

Bu nedenle bu yapılarda devlet, egemen sınıfların doğrudan ya da dolaylı, çok ya da az yönlendirmesine, biçimlendirmesine açık olmuştur. Bu yalın gerçeğin ayırdında olmayanlar, çoğu zaman bu doğrultuda “kullanılmaktan” kurtulamamıştır. Ayırdında olanların bir kısmı güçleri yettiğinde bu duruma direnmiş, çoğunluğuysa ya teslim olmayı yeğlemiş ya da kendi çıkarlarını en çoklamak için bir fırsat olarak değerlendirmeye çaba-

lamıştır. Ancak, ülkemizde de çoğunlukla üçüncü kümelerde kiler egemen olabilmektedir. Öyle ki bu kesim, özellikle 2000'li yıllarda, her alanda akla gelmedik pespayelikler sergileyebilmiş; kamu yönetimini de kamu yönetimi olmaktan çıkarılabilmiş, feodal beylik yönetimine dönüş-türebilmiştir. Demek oluyor ki, buna karşı çıkanlar gerektiğin-ce başarılı olamamıştır. Bu, “ke-sinlikle başarılı olamayacaklar” anlamına gelmiyor kuşkusuz. Ülkemizde başarılı olunabildiği dönemler de yaşanmıştır; bence yine de yaşanabilir. Yeter ki ka-musal alanlarda, kamu kurum ve kuruluşlarında olup bitenler görmezden gelinmesin; “yapcek bişi yok” teslimiyetine düşülme-sin; kamusal olana gerektiğince sahip çıkılabilsin. Kamusal olan, temelde, “herkesindir” çünkü.

Öte yandan, bildiğiniz gibi, han-gi alanda olursa olsun kamu yö-netiminde özellikle üç değişken son derece belirleyici olabiliyor:

- Hukuksal düzenlemeler,
- Kurumsal yapı,
- Yöneticiler ile çalışanlar (dünya görüşleri, aktöresel -“ahlak”- değerleri, bilgi ve beceri düzeyleri vb.).

En azından toplumun bilinçli kesimlerince istenen, beklenen

bu yapının demokratik işleyişe sahip olmasıdır. Ne var ki, sı-nıflı toplumlarda büyük ölçüde düşsel -“ütopik”- olan bu istek ve beklenti kendiliğinden ger-çekleşemiyor. Dolayısıyla örgüt-lü, kararlı, gerektiğinde özverili savaşimler verilmesi gerekiyor. Verenler yok mu, var kuşkusuz; her zaman da olmuştur. Ancak, 2000'li yıllarda özellikle kamu kurum ve kuruluşlarında du-rum, deyim yerindeyse, “şira-zesinden çıkmıştır.” Sözelimi, bu durumlardan birisi, yönetici konumundakilerin yönetimine bırakılmış bir birimi, deyim ye-rindeyse “babasının çiftliği”, ça-lışanlarını da köle sanmalıdır. Bir de “siyasal iktidar amigolu-ğu” yapanlar var. Ormancılığımız, dolayısıyla “devlet ormanı” sayılan yerler ile buralardaki ekosistemler ile dürüst çalışan-lar böylesi tutumları sergileyen feodal kafalı yöneticilerden çok çekti; şimdilerde de çekiyor. Öyle ki, çoğu gerekli bilgi ve de-neyimden yoksun, görgüsüz, ka-pıkulluğunu içine sindirebilen bu kişiler, usulsüzlüklere dire-nen dürüst çalışma arkadaşları-nı iktidar yanlısı yerel egemen-lere “satabiliyor”.

Bu “kafaların” en geniş anlamda kamu yararına yönetiminden sorumlu oldukları ormancılık

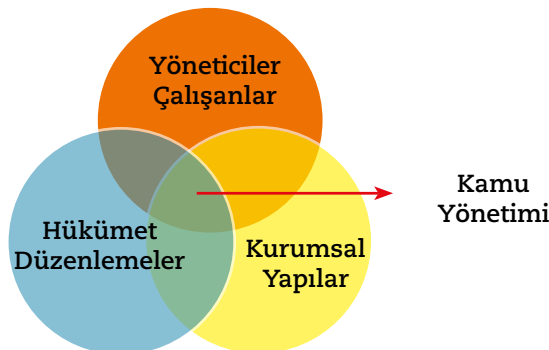
birimlerinde, özellikle “yönet-tiklerine” yaptıkları, yapmaya çabaladıkları ya da gerektiği gibi yapmadıkları yahut yapamadık-ları, deyim yerindeyse “çizmeyi aştı” artık.

• Ormancı ormancının kurdu olmuştur; vay anam vay...

Bencileyin yaşlı meslektaşlarım soracaktır şimdi: “-Eskiden de öyle değil miydi?” Evet, ne yazık ki, dürüst ve çalışkan ormancı çalışanların başlarına gelenler hemen hemen her dönemde “pişmiş tavuğun başına gelme-miştir”. Ancak geçmişte yöneti-lenler üzerindeki zulüm hiçbir zaman günümüzdeki denli ol-mamıştı. Günümüzde ben bile kimileri basına yansımış, soruş-turmalara konu olmuş öylesine çok duyum alıyorum ki öfkeden çıldırıyorum. Bu nedenle böy-lesi tutumlarla karşılaştığımda ya da böyle bir duyum aldığım-da saygıyla andığım ozan mes-lektaşım Lütfi İncekaş'ın 1954 yılında yayımlanmış şu şiirini anımsıyorum:*

*“Ormanları, depoları Allah’a
Ham yolları yağmura emanetti.
Kansı rahmetli
Doğumdan gitti.*

* Şiirde geçen kimi kavramları kısaca anımsatayım: “Bölge şefi”, devlet orman işletmeciliği dü-zeninde OGM'nin taşradaki en alt uygulamacı birimidir. Daha sonra adı “orman işletme şefi” olarak değiştirilen bu birimlerde her türlü or-mancılık tekniği uygulaması, yanı sıra, “orman köylüleri” ile ilişkilerin düzenlenmesi, öteki bi-rimlerin yürüttüğü çalışmalara destek vb. iş ve işlemler yürütülmektedir. Yed-i emin; ilgili birim-ler tarafından yakalanan “suç” araçları ile nesne-lerinin emaneten saklı tutulması. Kompaslamak: Ağaçların çapını ölçmede kullanılan araçla çap ölçme işlemi. Nakliye: Orman ekosistemlerinde hasat edilen ürünlerin taşınması sırasında dü-zenlenen, taşınan ürünün nitelik ve niceliğini, taşınacağı yeri ve tarihi vb. bilgileri içeren taşıma belgeleri. Damgalamak; kesilecek ağaçların ve/veya yan işlenmiş ürünlerin işaretlenmesi.

*Gece demedi gündüz demedi,
İcra eyledi 40 san'atı.
Yokuşta tikanır, inişte kapanırdı
İhtiyar atı.*

*Ne balo geçerci aklından ne de
sinema,
Zaturre olmadı ama
Sağ dizinde romatizma var
Pantolonunda yama...*

*Yegâne kân temiz hava, temiz su
Huzur-u Mahşerde yine söylerim
Günahı yoktu doğrusu.
Yediye bölündü, yedi dağı bekledi
Kiltsiz küreksiz yed-i emindi
Kar yedi, dolu yedi, küfür yedi,
Kuru ekmek yedi.
Yedi kişi yedi imzalı telle
Yedi dedi.*

*Müdür kompasladı,
Müfettiş alnından damgaladı.*

*Evvela mevcuda
Sonra nakline kesildi nakliyesi.
Ne soluğu çıktı, ne sesi.
Beraat etti bir şey çıkmadı ama
Terfiden kaldı,*

*Bu bir Bölge Şefidir
Düşünse olur deli
Bir Bölge Şefi ki usulüne göre
Damgalı, nakliyesi.
Hulâsayı kelâm dostlar,
Şef şekil değiştirene kadar
Seyyar..."*

Başta orman işletme şefleri olmak üzere ormancı çalışanların günümüzdeki çalışma koşulları artık bu denli olumsuz değil kuşkusuz (!). Örneğin sorumluluk alanları daraltıldı, "orman köylüleriyle" ilişkileri daha barışçıl, araç-gereç donanımları daha iyi, iş yoğunlukları da azaldı. Ancak, şimdilerde çok daha çetin başka "dertleri" var: Sözelimi, kimi ormancılık çalışmalarının özelleştirilmesi

nedeniyle, benzetme yerindeyse "patronları" büyük ölçüde değişti. Onlar, sözelimi "gariban orman köylüsü" değil ki "ensesine vurup ağzındaki lokması alınabilsin"; "patron" artık; çoğunluğu OGM'den ihaleyle iş almış sermaye sahipleri, siyasal iktidarların gözü dönmüş yerel temsilcileri, sararmış sendika ya da ağalaşmış kooperatif yöneticileri.

Öte yandan; şimdilerde çalışanlar üzerindeki baskılara yaygın olarak "mobbing" diyorlar sanırım. Ben buna "bezdirme", daha keskin bir söylemle de "işkence" diyorum; siz "kan kusturma" da diyebilirsiniz kuşkusuz. Öyle ki, işkence tekniklerini geliştirmede çok yaratıcı olduğu öne sürülen Çinli kraliçe bile ülkemizde özellikle kamu yöneticilerinin çalışanlara yapılan "işkenceleri" bilseydi şaşırırdı. Artık öyle bir aşamaya gelindi ki, "işkenceci" yöneticiler durmaksızın yeni "teknikler" geliştiriyor. Örneğin; çalışanlar yerel egemenlerle işbirliği yapan "amirlerince" usulsüzlük yapmaya zorlanabiliyor, yapmayanlar görevden alınabiliyor, eşi de kamu çalışanıysa farklı farklı yörelere sürülebiliyor, hizmetevlerinden çıkarılabiliyor; bunlar yapılamadığında öyle tutumlara girilebiliyor ki, en ağır fiziksel işkenceler bile o denli bezdirici olmuyor.

Bu nedenle dürüst ormancı çalışanların "işleri" artık çoook daha zor... İşte son tanıklıkları ve duyumlarımdan kimi örnekler... Ben bunların da aynı ortamı paylaşan ama düşünce inanç ve değer yargıları farklı olanlar üzerinde bir tür baskı olduğunu düşünüyorum. Böylesi uygulamalar insanlarda yüzler-

ce yılda oluşmuş olumlu değer yargılarının tüketilmesine yol açıyor. Beni çok üzen, dahası, kaygılandırıcı bu duruma "masum" sayılabilecek (!) birkaç örnek vereyim.

• Orası senin evin ya da mescidin değil be meslektaşım!

Yer, Bolu Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı Aladağ Orman İşletme Müdürlüğü'nün Aladağ Orman İşletme Şefliği. Şef, bir orman mühendisi! Birkaç yıl önce Tarım Orman-İş Genel Başkanı ve bencileyin emekli bir orman mühendisiyle birlikte bu orman işletme şefliğinin Aladağ'daki yerleşkesine de uğramıştık. Şefin odasına giriş kapısı önünde çıkarılmış ayakkabıları görünce oradakilere sormuştum. Şefin odasına ayakkabıyla girilmesini yasakladığını öğrenince de şaşırılmıştım. O şefin, bu yasağı temizlik tutkusundan koymadığını öğrenince ise çok kızmış, odaya girmemiştım. Orman işletme şefi, idare binasını kendi evi mi sanıyor acaba? Bolu'nun özellikle Karacasu Yöresinde "Süleymancı" vb. oluşumların yaygın olduğunu, zaman zaman ormancı çalışanlar üzerinde çeşitli baskılarda bulunduklarını anımsayınca şefin bu tutumu bana hiç de "masum" gelmemişti doğrusu. Belli ki şef, dünya görüşünden kaynaklanan bu türden uygulamalarının "yönettiklerinin" üzerinde bir tür baskı olduğunu ayırdında değil. Daha kötüsü, ayırdında ve bilerek yapıyor; bunun üstlendiği çağdışı özgelevin -"misyonun"- gereği olduğunu düşünüyor. Kimse de ona orasının kendi evi ya da özel mescidi olmadığını, kamusal bir ortam olduğunu söyleyemiyor sanırım.

• Tarihe sahip çıkmak “amigoluk” yapmak değildir!

Olumlu ve olumsuz yanlarıyla tarihimize sahip çıkmanın yurttaşlık bilincinin bir gereği olduğunu düşünenlerdenim. Dolayısıyla gerektiğinde bu tarihin oluşumuna katkıda bulunmuş kişiler ile kuruluşların anımsanması ve anımsatılmasının yararlı olduğuna inanırım. Yeter ki değerlendirilmeler doğru ve eksiksiz bilgilerle, yanı sıra, hakça -“nesnel”- yapılsın... Böylesi tutumlar içinde olabilmiş, onlarca tarihçimiz var; onlarla övünç duyuyorum. Ne var ki bilgisiz, kör tutkularla amigoluk (!) yapmayı yeğleyenler bu alanda da az değil. Üstelik, böylesi “tipler” giderek artıyor. Dahası, bir biçimde sahip oldukları kamusal yetkileri bu aymazlıklarını öne çıkarmak, yaygınlaştırmak amacıyla kullanabiliyor. Kim bilir, belki de böyle yaparak kendilerini daha iyi pazarlayabileceklerini (!) düşünüyor olabilirler. Biliyorsunuz, pazarlamanın genel geçer ilkelerindedir: “Reklamın iyisi kötüsü olmaz” (!) Örnek mi istiyorsunuz, vereyim.

Yer, bir kamu araştırma enstitüsü. Koridolarında duvarlara oldukça büyük boyutlu olarak çerçevelenmiş fotoğraflar asılmış. Bunlardan birisi, altında

“Türkiye’de teknik ormancılık eğitimini başlatan Merhum Sultan Abdülmecid Han” yazan I. Abdülmecid’in resmi. Hemen belirtiyim: I. Abdülmecid’in Osmanlı Devleti’nde, (“Türkiye’de değil!”) “teknik ormancılık eğitimini başlattığını” kanıtlayan herhangi bir belge bulunmuyor. Doğru söylemin,

“Osmanlı Devleti’nde teknik ormancılık öğretimi I. Abdülmecid döneminde başlamıştır.”

olması gerekiyor. Açıktır ki, ikisi aynı anlama gelmiyor. Yüksek öğrenim yapmış, dahası “hasbeler” bir araştırma enstitüsünde çalışma olanağı bulabilmiş kişilerden bu gerçeğin ayırda olmaları beklenir. Anlaşılan bu kişilerin daha ayrıntılı bilgiye sahip olması gerekiyor; neyse... Bilgiçlik taslayarak kimi anımsatmalar yapayım.

Bildiğiniz gibi, I. Abdülmecid, 30. Osmanlı Padişahı II. Mahmud’un, Bezmialem Sultan’dan olan 25 Nisan 1823 - 26 Haziran 1861 tarihleri arasında yaşamış oğlu; 31. Osmanlı padişahı ve 110. İslam halifesidir. Ancak II. Mahmud döneminde, 1838 yılında İngilizlere önemli ekonomik ayrıcalıklar sağlayan Baltalimanı Ticaret Anlaşması bağlatılmıştı. I. Abdülmecid tahta çıktığında II. Mahmud’un başlattığı yenilikçi düzenlemeler sürüyordu. Bu düzenlemeler Sadrazam Koca Mustafa Reşid Paşa’nın da çabalarıyla I. Abdülmecid döneminde de genişletilerek sürdürülüyordu. Söz gelimi, döneminde Koca Mustafa Reşid Paşa’nın hazırladığı Tanzimat Fermanı’ndan (1839) sonra çeşitli kurumsal yenilikler gerçekleştirilmişti. Ancak, özellikle eğitim alanındaki yeniliklerin pek çoğu Koca Mustafa Reşid Paşa’nın çabalarıyla gündeme getirilerek uygulamaya konmuştu. Örneğin “Meclis-i Maarif-i Umumiye” (1846) ile bir tür bilim ve kültür kurumu olan “Encümen-i Daniş” oluşturulmuştu (1851). I. Abdülmecid ise oldukça görkemli ve imparatorluğun iflas aşamasına gel-

mesine, dış borçlanmalara yol açan çok masraflı yaşamını sürdürmüş; döneminde daha çok Avrupalı devletlerinin istekleri doğrultusunda hazırlanan Islahat Fermanı çıkarılmıştı (1856). Böylece, Osmanlı Devleti’nin 17. ve 18. Yüzyıllarda yaşanan ekonomik bunalım yeni boyutlar kazanmış, dış ve iç borçlanmalar artmıştı. Bu nedenle var olan her türden kaynağın, bu kapsamda orman ekosistemlerinin değerlendirilmesi arayışlarına girilmişti. I. Abdülmecid döneminde başlatıldığı öne sürülen “teknik ormancılık eğitimi” de bu arayışların bir ürünüdür*: Bu

* Bu noktada benden çok daha bilgili bir araştırmacıdan bir alıntı yapayım; böylece “tezim” belki daha inandırıcı olur:

“Yeni anlayışı temsil eden Tanzimat Fermanı’nda, ülkenin iyi yönetilmesi için gerekli olan kanun ve düzenlemelerin yapılacağı ve ülkedeki her türlü servet kaynağının daha verimli değerlendirilmesi hususunda gereken önlemlerin alınacağına dair vaatlerle kısa zamanda uygulamaya konmuştu. Fermanda kastedilen servet kaynaklarından birisi de, hiç kuşkusuz orman ve ürünleri olduğundan, fermanın ilanı izleyen yılda Ticaret Nezareti’ne bağlı olarak Orman Müdürlüğü kurulmuş ve Tüfenkhane-i Amire Müdürü Ahmet Şükrü Bey 4000 kuruş maaşla Orman Müdürü olarak atanmıştı”. Osmanlı ormancılığı için önemli bir gelişme olan bu yapılarına, Tanzimat’ın çoğu uygulamaları gibi mali nitelik taşımaktaydı. Müdürlüğün çalışma programı niteliğindeki talimatname, orman tahripinin önlenmesine yönelik bir talimatname olmayıp, daha çok orman ürünlerinden alınacak vergileri kapsıyordu.” (Kaynak: Bekir Koç, “Osmanlı Devleti’ndeki Orman ve Kurulların Tasarruf Yöntemleri ve İdarelerine İlişkin Bir Araştırma”, OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, Yıl 1999, Sayı 10, Sayfa 151.)

süreç içinde Fransa'dan gönderilen ya da getirtilen ormancılık uzmanlarından Louis Tassy'nin girişimleriyle Ticaret Nezareti'ndeki Meclis-i Maabir'e bağlı Orman Mektebi de açılmıştır.

Çatışmalı dış ilişkilerin yaşandığı bir dönemde padişahlık yapan; 38 yıllık yaşantısında 9 "kadın efendisi", 9 "ikbali" ile 3 gözdesi ve 30 çocuğu olduğu öne sürülen** I. Abdülmecid'in, deyim yerindeyse "durup dururken" teknik ormancılık eğitiminin başlatılması" gibi bir "derdinin" ya da çabasının olduğuna ilişkin herhangi bir belge yoktur. Söz konusu çabalar, onun padişah olduğu bir **dönemde**, ama belki de Mustafa Reşid Paşa ya da Sadrazam Mehmed Emin Âli Paşa'nın çabalarıyla gündeme gelmiştir. Hepsisi bu!

Umarım, "-Ne fark eder?" demezsiniz artık...

Aynı yerde asılı olan ikinci fotoğraf ise, altında

"Döneminde ilk Ormancılık Araştırma İstasyonu, Araştırma Enstitüsü ve Araştırma Ormanları kurulan, uhdesinde Türkiye Ormancılığının ilk AR-GE çalışmaları başlayan Merhum Adnan Menderes"!

yazan Adnan Menderes'in. Ne var ki ormancılığımızda araştırma çalışmaları Adnan Menderes **döneminde** başlamamıştır! Ormancılık Araştırma Enstitüsü'nün 1962 yılında yayımladığı Türkiye Ormancılık Araştırma Enstitüsü ve Çalışmaları başlıklı yayında da belirtildiği gibi;

"Türkiye'de, münhasıran ormancılık araştırmaları ile iştigal edecek özel bir müessesenin kuruluşu yönünde ilk adım, 1937 yılında kabul olunan 3204 sayılı «Orman Umum Müdürlüğü Teşkilat Kanunu» ile Orman Genel Müdürlüğü merkez teşkilatına bir 'Fenni Araştırma Şubesi'nin ilavesi ile atılmıştır.' (Sayfa 5)

Aynı kaynakta belirtildiğine göre;

"20 Eylül 1951 tarihinde Ankara'da toplanan Orman Başmüdürleri Konferansı'nda alınan bir karar üzerine, 28 Eylül 1951 tarihinde Bolu'da 'Orman Araştırma İstasyonu' adı altında ilk müstakil ormancılık araştırma müessesesi kurulmuştur."

Öte yandan, Adnan Menderes, Mustafa Kemal Atatürk'ün 1930'lu yıllarda;

"Toprak Kanunu'nun bir neticeye varmasını Kamutay'ın yüksek himmetinden beklerim. Her Türk çiftçi ailesinin geçineceği ve çalışacağı toprağa malik olması, behemehal lazımdır. Vatanın sağlam temeli ve imanı bu esastadır."

sözleriyle ısrarla istediği 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'na şiddetle karşı çıkmış; kurucularından olduğu Demokrat Parti'nin kendisi gibi büyük kapitalist çiftçi milletvekilleriyle 1945 yılına değin geciktirip yasanın "kuşa döndürülmesini" sağlamıştır. Başbakanlığı **döneminde** yasanın uygulanmaması için elinden geleni yapmıştır. Yine onun başbakanlığı **döneminde** başka gelişmeler de gündeme gelmiştir. Bu gelişmelerin başlıcalarını ormancılık tarihine

pek meraklı araştırmacı meslektaşlarıma kısaca anımsatayım:

- 1950 yılında Başkanlığında kurulan Birinci Adnan Menderes Hükümeti'nin programında;

"Orman meselesine gelince; derhal ve katıyetle söyleyelim ki, bugünkü sisteme behemehal son vereceğiz. Çünkü bugünkü sistem ormanların muhafazası için büyük fedakârlıkları istilzam etmekte, öteden beri ormanla alâkalı milyonlarca vatandaşlarımızı mahrum ve meymus bir halde yaşatmakta ve bütün orman mahsullerinin çok pahalıya mal olması neticesini verir. Diğer taraftan da bugünkü orman mevzuatı halkla hükümet arasında derin bir sevgisizlik yaratmakta, çeşitli ahlâki zaaflara ve türlü kötülöklere zemin teşkil etmektedir."

İkinci Adnan Menderes Hükümeti'nin Programındaysa;

"Şimdiye kadar tatbik olunan ormancılık politikasının, memlekete fayda ve halka refah sağlamak ziyade yurt ve yurttaş için bir ıstırap kaynağı olduğunu göz önünde tutarak hazırladığımız Kanun tasarısı önümüzdeki

** Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Abd%C3%BClmecid>; Erişim 10 Ocak 2023.

günlerde Büyük Meclise takdim edilmiş bulunacaktır. Bu kanun tasarıları haklı şikâyet mevzularını halledecek, ormancılık tatbikatına, memleket ve halk menfaatine ormanın korunmasına, kalkınmaları orman mahsulâtına bağlı vatandaşların yakacak ve pazar ihtiyaçları temine yarayacak hükümleri ihtiva etmektedir.”

yaklaşımlarına yer verilmiştir.

- 17 Ağustos 1950 tarihinde Makilik ve Orman Sahalarının Birleştiği Yerlerde Orman Sınırlarının Tespitine Ait Talimatname çıkarılarak
  - o “orman” sayılacak/sayılmayacak yerlerin sınırlarını belirleyecek orman kadastro komisyonlarının sayısı 1950 yılında yirmi-beş iken 1951’de altıya indirilmiş, dolayısıyla sınırlandırma çalışmaları yılda ortalama 150 bin hektar iken 1952’de 50 bin ve 1954 yılındaysa 20 bin hektara düşürülmüş;
  - o 1956 yılı sonuna değin yalnızca 94,5 bin hektar “orman sayılabilecek maki” olarak ayrılabilirken 617,9 bin hektar maki de “orman” sayılmayarak ormancılık düzeni dışına çıkarılmıştır.
- 3116 sayılı Orman Kanunu’yla oluşturulan devlet ormancılığı düzeni 1956 yılında çıkarılan 6831 sayılı Orman Kanunu’yla “devlet kapitalizmine” dönüştürülmüştür.
- 1937-1956 döneminde “orman” sayılan yerlerde tarım

yapmak amacıyla orman yangını çıkarma suçlarının %53’ü 1950-1956 döneminde işlenmiştir. Bu oran “tarla açma” amacıyla orman ekosistemlerini yok etme suçunda %73, tüm “orman suçlarındaysa” %65 olmuştur.

- İlk olarak, 14 Temmuz 1950 tarihinde yürürlüğe konulan 5677 sayılı Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun’la “orman suçları” da ‘Genel Af’ kapsamına alınmıştır. Ardından, 1954 yılında, genel seçimlerden hemen önce, daha sonra da 1956 ve 1958 yıllarında çıkarılan yasalarla “orman suçundan” yargılananlar ve mahkûm edilenler affedilmiştir.
- 1956 yılında çıkarılan 6777 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabancıların Aşılattırılması Hakkındaki 3573 Sayılı Kanun’un Sakız ve Nevileriyle Harnupluklara da Teşmiline Dair Kanunla, “antepfıstığı ve harnupluk tesisi için sakız neveleri olan melengiç, butun, yabani sakız, adi sakız, filistinsakızı ağaçlarını aşılama suretiyle istifade etmek isteyenler(e)”, “devlet ormanı” sayılan yerlerin özel kişi ve kuruluşlarca tarım arazilerine dönüştürülmesine yeni sayılabilecek olanaklar sağlanmıştır.

Bilemiyorum, “..., uhdesinde Türkiye Ormancılığının ilk AR-GE çalışmaları başlayan Merhum Adnan Menderes” için başka bilgiler vermeye gerek var mı? Ama benim araştırma enstitüsü yöneticilerine -ve çalışanlarına- bir önerim var: “Milli Ağaç-

landırma Günü” gibi özel gün ve haftalarda Adnan Menderes’in çok daha büyük bir fotoğrafı, fotoğrafın altında benim Adnan Menderes döneminden örneklediğim başarılı (!) çalışmaları da yazılarak enstitü binasına girişine asılmalı; bu bence çok daha çarpıcı olur!

***

Gelelim Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Döneminde ormancılığımızda gerçekleştirilenlere...

Yanda gördüğünüz gibi, aynı koridorda büyük boyutlu Cumhurbaşkanlığı iki fotoğraf karşılıklı olarak asılmış. Ancak nedense, dönemindeki başarılar ya da “ilkler” yazılmamış. Kimbilir, belki de akıllarına gelmemiştir; öyleyse onları da yine ben anımsatayım.

Gerek Başbakanlığı gerekse Cumhurbaşkanlığı döneminde ormancılığımızda gerçekleştirenlerin başlıcaları şunlar:

- 6831 sayılı Orman Kanunu, çoğu “devlet ormanı” sayılan yerlerin daraltılması, bu yerlerden ormancılık dışı amaçlarla yararlanma olanaklarının artırılmasına dayanak olabilecek biçimde tam 29 kez değiştirilmiş; aralarında

“Orman ve Su İşleri Bakanlığınca, bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında hiçbir yarar görülmeyen ve tarım alanına dönüştürülmesi de mümkün olmayan yerler ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte üzerinde yerleşim yeri bulunan ya da yerleşim yeri oluşturulması uygun olan taşlık, kayalık, verimsiz ve fiilen orman vasfı taşımayan alanlardan, sınırları Cumhurbaşkanınca belirlenen alanlar, Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslara göre Orman Genel Müdürlüğünce orman sınırları dışına çıkarılarak tapuda Hazine adına tescil edilir...”

kuralını içeren Ek Madde 16 da bulunan toplam 12 Ek Madde getirilmiş;

- AGM (Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü) ile ORKÖY (Orman ve Köy İlişkileri) kapatılmış;
- “2B arazilerinin herkese satılmasını sağlayan 6292 sayılı yasa çıkarılmış;
- Orman Genel Müdürlüğünde sözleşmeli personel işlendirme uygulaması görülmeyen ölçüde artırılmış;
- Orman ekosistemlerinde kesilen ağaç miktarı 2003-2021

döneminde en az 3,8 kat artırılmış;

- Son 75 yılın en büyük orman yangınları çıkmış...

Başka ? Haydi birkaç tane daha anımsatayım:

- “Bozuk” ya da “verimsiz” yahut “boşluklu kapalı” sayılan orman ekosistemlerinin “özel ağaçlandırma” adı altında özel meyve bahçelerine dönüştürülebilmesi;
- Kesilmesine -hasat edilmesine- karar verilen ağaç ve ağaççıkların -orman ekosistemlerinin- dikili durumdayken ihaleyle satılması;
- Yaşlı doğal orman ekosistemlerini, daha çok dış satım yapmak için çalışan büyük ölçekli odun kökenli ürün sanayilerine daha ucuz hammadde sağlanması amacıyla “odun tarlalarına dönüştürecek endüstriyel plantasyonlarının” yaygınlaştırılması... vb.

Bunlar da Recep Tayyip Erdoğan Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı **döneminde** gerçekleştirilmiştir. Neden bunlardan birisi o fotoğrafların altına yazılmamıştır ki? Bence yazılmamalıydı.

***

Öte yandan, enstitü binasında zevahiri -“görüntüyü”- kurtarmak amacıyla sanıyorum, Mustafa Kemal Atatürk’lü bir fotoğraf da asılmış. Fotoğrafa dikkat ederseniz asanın ya da astırının “derdinin” ne olduğunu daha iyi anlarsınız.

Anlamadım (!) nedense o da alt yazısız bir fotoğraf! Mustafa Kemal Atatürk’ün döneminde ormancılığımızda hiç mi bir şey yapılmamıştır acaba? Onu da bilmiyor olabilirler, en azından başlıcalarını anımsatayım: Ulusal Kurtuluş Savaşımızın önderi, Birinci Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk’ün **döneminde**;

- 1924 yılında 484 sayılı Devlet Ormanlarından Köylülerin İntifa Hakkı Kanunu ile 504 sayılı Türkiye’de Mevcut Bilûmum Ormanların Fenni Usulü İdare ve İşletilmeleri Hakkında Kanun çıkarılmıştır.
- 1937 yılında çıkarılan ilk bütünlüklü 3116 sayılı Orman Kanunu’nda, örneğin;
  - o hukuksal olarak “orman” sayılacak/sayılmayacak yerlerin yasal olarak ilk kez tanımlanmasına;
  - o devletten başkasının mülkiyetindeki “orman” sayılan yerlerin gerektiğinde

kamulaştırılabilmesine, mülkiyet biçimlerine göre sınıflandırılmasına;

- o “devlet ormanı” sayılan yerlerin devlet adına Orman Umum Müdürlüğü tarafından yönetilmesine -korunması, sınırlarının belirlenip kadastrasının yapılması, işletilmesi, yeni orman ekosistemlerinin oluşturulmasına; ağaçlandırma çalışmalarına önem verilmesine, yurttaşlarımızın ağaçlandırma yapmaya özendirilmesine, “orman köylüsü sayılanların orman ürünleri gereksinmesinin karşılanmasına vb.-;

- o yerli ve yabancı şirketlerin en verimli ve son derece geniş orman ekosistemlerinin uzun dönemli sözleşmelerle kesmelerine giderek son verilmesine;

- o devletten başkasına ait orman ekosistemlerinden yararlanılmasının ayrıntılı kurallarla düzenlenmesine;

- o “orman” sınırlarını belirleme çalışmalarının, başkanlığını orman başmühendisi ya da mühendislerinin üstleneceği beş kişilik “orman tahdit komisyonları” tarafından yapılmasına, “orman tahdit komisyonlarının” her yıl en az 250 bin hektarda çalışarak sınırlandırma ve ayırma işlemlerinin en fazla beş yılda bitirilmesine, çalışmalar sırasında altlık olarak kullanılacak

haritaların on yıl içinde sonuçlandırılmasına;

- o orman ekosistemlerinden yararlanmanın orman amenajman planlarıyla düzenlenmesine

hukuksal dayanak sağlayan maddelere yer verilmiştir.

- Aynı yıl 1. maddesinde görevleri;
  - o “Yurt ormanlarını korumak, işletmek, imâr etmek, yeniden orman yetiştirme işleri yapmak ve orman verimlerini çoğaltmak ve bu vazifelerin ifası için icap eden müesseseleri kurmak, fen memurları yetiştirmek ve hususi kanunlarla verilen vazifeleri ve ormana müteallik bilumum hizmetleri görmek...”

olarak açıklanan “hükmi şahsiyeti haiz mülhak bütçeli” Orman Umum Müdürlüğünün (OUM) kurulmasına dayanak olan 3204 sayılı yasa çıkarılmıştır.

- Orman İşletme Talimatnamesi yürürlüğe konulmuş, “döner sermaye” düzeni oluşturulmuştur.
- 1934 yılında Yüksek Ziraat Enstitüsü yapılanması içinde dört yıllık orman fakültesine de yer verilirken aynı yıl Bursa’da, 1937 yılında da Bolu’da orta dereceli üç yıllık orman okulları açılmıştır.
- 1937 yılında bir de 3157 sayılı Orman Koruma Teşkilatı Kanunu çıkarılarak Ziraat Vekâleti’ne bağlı askersel yönetim yapısında “Orman Genel Komutanlığı” kurulmuştur. vb.

Tüm bunların görmezden gelinmesi, tek sözcükle söylemek gerekirse, nankörlük değilse nedir; yalnızca “masum” (!) bir cahillik midir?

***

• “Akademiya” evreninde olup bitenleri görmüyor, duymuyor değilim...

Bilmiyordum, öğrendim: *Akademi adı, Atina yakınlarındaki Akademeia adlı bir zeytinlikten gelir(miş). Bu zeytinlikte eski Yunan düşünür Platon, matematik, doğa bilimleri ve yönetim biçimi gibi çeşitli konularda öğrencilerine ders veriyor(muş)*. Ben bu kavramı, akademisyen meslektaşlarımdan çok kızacaklarını bile bile delice bir cüretle şöyle güncelleştirdim: “Hocaistan”! Ancak “deliliğimi” daha ileri götürmeyecek, deyim yerindeyse “tereciye tere satmaya” kalkışmayacak” ve sözü fazla uzatmadan günümüzün “hocaistanları” için genel gözlemlerimi şöylece özetleyeceğim: Günümüzde “hocaistanlar” genel olarak;*

- bilimsel bilgi üretmekten çok öğreticiliğin -“aktarmacılığın”?- öne çıktığı,
- üretkenlik düzeyinin giderek düştüğü,
- temel işlevlerine yabancılaşmanın hızla yaygınlaştığı,
- piyasacılığın egemen olduğu,
- amigolukların tırmandırıldığı,
- küskünlüklerin, dahası kişisel çatışmaların yaygın olarak yaşandığı,

* Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Akademi>; erişim 12 Ocak 2023.

- kayırmacılığın olağanlaştığı ortamlardır -“fildişi şatolardır”?-

Yine de aklım almıyor (!): “Dün” sıradan “hocalardan” birisiyken “bir gece ansızın” bir üniversitede rektör, fakültede dekan ya da bölümde bölüm başkanı olarak atananlar yaptıkları ya da yapmadıklarıyla çalışma arkadaşlarına nasıl bu denli zulüm kâr olabiliyorlar? Ancak, bunca zulüm karşısında Nazım Hikmet’in “Dünyanın en tuhaf mahluku” başlıklı şiirinin şu dizeleri sizin de aklınıza gelmiyor mu:

<<... kabahat senin,
— demeğe de dilim varmıyor
ama —
kabahatin çoğu senin, canım
kardeşim!>>

Gerçekten de kabahatin en büyüğü kimin; benim mi?

“Sonuç” yerine “patronluk” taslayan yöneticilere anımsatma:

Yaklaşık on yıldır paylaşıma açtığım “...Sessiz Tartışmalar”da çoğunlukla ormancılığımızdaki -en azından bana göre- “olumsuz” gelişmelerini sessizce tartışmaya çabalıyorum. Belki inanmayacaksınız; yine en azından bana göre “olumlu” gelişmeleri de sergilemek, tartışmak istiyorum. Bu isteğimi de sık sık belirtiyorum. Ormancılığımızda dürüst, ahlaklı, gerekenleri binbir özveriyle gerektiğinde yapan meslektaşlarımızın olduğuna içtenlikle inanıyorum çünkü. Ancak benim OGM’nin ulaşabildiğim kaynaklarındaki veriler -“bilgiler”?-, yaptığım gözlemler ile aldığım duyumlar daha çok olumsuzlukları ortaya koyuyor ne yazık ki. Özellikle dürüst,

bilgili, özverili ve deneyimli ormancı çalışanların “başlarına örülen çorapları” duydukça kendimi tutamıyorum. Bunların çoğunluğunun yönetici konumundaki ormancı çalışanlarca yapıldığını öğrendiğimdeyse “deliliğim” çılgınlığa dönüşüyor. Ne yazık ki üzmekten, öfkelenmekten başka elimden hiçbir şey gelmiyor. O nedenle, bu “... Sessiz Tartışmalar”ı da yine duruvara söylenmiş olmasından öteye geçmeyeceğini bile bile onları yapanlara, yanı sıra, yapılagelen zulümler karşısında gereğini gerektiği gibi yapmayan ilgili “demokratik kitle örgütü” yöneticilerine şöyle sesleneyim:

<<Söylemedi demeyin!

Kim olursanız olun; ister bakan yardımcısı, genel müdür, daire başkanı, müdür ya da şef yahut rektör, dekan, bölüm başkanı, örgüt yöneticisi vb.; siz “patron” ya da “ağa” değilsiniz! Gelip geçici bir “amir” ya da yöneticisiniz! O oruna nasıl geldiyse ya da getirildiyse önünde sonunda yine öyle, “bir gece ansızın” gidecek ya da gönderileceksiniz. Öyleyken çalışma arkadaşlarınıza yaptığınız ya da yapılmasına araç olduğunuz yahut yapılanlara göz yumduğunuz bunca zulüm nedir be meslektaşım, nedir?>>

EXPO 2016 ANTALYA VE ANIT AĞAÇLAR

Dr. Nurettin ELBİR - Teftiş Kurulu Başkanı (Emekli), nurettin.elbir@gmail.com

Türkiye'nin ilk EXPO'su Uluslararası Bahçe Sergisi 2016 yılında Antalya'da açıldı.

Ülkemizin ilk EXPO'su olan 2013-2016 yılları arasında üç yıllık bir plan ve proje süreci sonunda A1 kategorisinde düzenlenen bu sergi, Uluslararası Sergiler Bürosu (BIE) ve Uluslararası Çiçek Üreticileri Birliği (ALPH) denetiminde yönetilerek 2016 yılında gerçekleşmiştir.

1996-2016 yılları sürecinde düzenlenen üçüncü Milano Bienalinde de görev yapan BIE ve ALPH denetim kurumlarının gözetiminde düzenlenen EXPO 2016 ile Antalya'mız dünyaya bir daha yeni güzellikleriyle tanıtılmış, doğa, ağaç, bahçecilik, peyzaj kavramları uluslararası düzeyde yankılanarak, doğa-insan ilişkisine yeni nüanslar katılmıştır.

Bu yönüyle ülke olarak verilen emekler, küresel değerler olarak beğeni kazanmıştır.

Ne yazık ki bu başarılı uluslararası destekli bahçecilik sergisinde,

doğa tarihine zarar veren önemli bir hata yapılmış, doğa tarihi bin yıla yaklaşan zeytin ağaçları bulundukları ve doğdukları yerden sökülerek EXPO 2016 bahçecilik alanına dikilerek, doğa tarihine tanıklıktan uzaklaştırılmışlardır.

Bu acıyla kuruyarak doğadan göçmüşlerdir. Sözü edilen 945 yaşında olduğu hesaplanan zeytin ağacı, İzmir'in Ödemiş ilçesi Bademli köyündeki doğum yeri vatanından sökülerek EXPO 2016'ya tanıklık etmek üzere bahçe kapısına dikilmiştir.

Ve bu ulu tarih zeytin ağacından başka 200 ila 400 yaşları arasında olan 4 zeytin ağacı da doğum yeri ana kucağı toprağından sökülerek köküyle çıkarılmış, EXPO alanına serpiştirilen (500 adet civarında seralarda yetiştirilmiş) zeytinlerle birlikte EXPO parkı içinde değişik noktalara dikilmişlerdir.

945 yaşında olduğu zikredilen ulu zeytin, doğa anıtı şimdi kurumuş, EXPO için hazırlanan kitap

ve magazinlerinde bugün yalnız açılış fotoğrafı önünde poz veren erkân ve delegelerin fotoğrafı kalmıştır. Bu büyük hata, doğa tarihi anıt ağaca reva görülen yerinden koparılış, affedilmez bir hata olmuştur.

Daha da üzücüsü bir projeye kurban edilen doğa tarihi ulu zeytinin yerinin saptanarak EXPO alanına getirilmesinin de danışmanın da orman mühendisi oluşudur. Takdiri tüm ormancı, ziraatçı, biyolog vb. doğasever toplumumuza bırakıyorum.

Dünyamızın doğa mirası tanıklalarının, özel firma, kuruluş, peyzaj mimarlığı kurumları tarafından maddi çıkarlar uğruna yok edilmemesi için, doğa bilim kurumları, üniversiteler, Türkiye Ormancılar Derneği ve diğer gönüllü kuruluş ve ilgili Bakanlıklar gibi kurumlarla birlikte anıt ağaçların saptanması ve korunması hususunda kapsamlı bir çalışma yaparak, tek elden yönetecek şekilde acilen yasal bir mevzuata bağlanması temennimdir.

İzmir Ödemiş Bademli'den EXPO 2016 Antalya alanına getirilen 945 ve daha küçük yaştaki zeytin ağaçlarının görünümü

ÇEVRESEL SORUNLARA SANATSAL BİR FARKINDALIK OLARAK ARAZİ SANATI (LAND ART)

Doç. Dr. Bilge Kınam - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, bkinam@ogu.edu.tr

İngiltere’de Endüstriyel Devrimle beraber yaşanan gelişmeler arasında fabrikaların yaygınlaşması, buharlı gemilerin ve trenlerin kıtalar arası ulaşımı kolaylaştırması ticaretin gelişimini başlatmıştır. Yeni iş olanakları bulmak için köyden kente yapılan göçler ve hızla artan dünya nüfusunun taleplerini karşılamak için doğal kaynaklar plansız ve bilinçsiz bir şekilde tahrip edilmeye ve sömürülmeye başlanmıştır. 19. yüzyıl sonrasında günümüze kadar fosil yakıt kullanımındaki artış, hayvancılık ve endüstriyel çalışmalar, küresel yangınlar ve rant ormanlık arazilerin tahrip olmasına neden olmuştur. 1960 sonrası insanın çevre üzerinde olumsuz etkilerinin gözle görünür düzeye ulaşması, toplumun görsel dokusunu oluşturarak yön veren Amerikalı ve Avrupalı sanatçılar çevresel sorunlar karşısında farkındalık yaratıcı sanatsal çalışmalara yönelmişlerdir. Küresel çevre sorunlarının ve doğanın, ekosistemin gözle görünür düzeyde bozulmasına duyulan kaygılar sonucu çevresel bir farkındalık oluşturu bir sanat hareketi olarak bilinen Arazi Sanatı (Land Art) ortaya çıkmıştır. Çevresel kirlenmeye ve geleneksel sergileme mekânı olarak galeri kavramına duyulan tepkinin, dönemin sanatçılarını doğanın bakir arazilerine

çıkmaaya yönlendirmiştir (Antmen, 2008, s.251).

Doğa ve ekosistemdeki giderek artan bozulmalara karşı sanatçılar, 1960’lardan itibaren duyarlı bir bakış açısı ile eleştirel, sorgulayıcı ve çözüm üretici projeler ortaya koymuşlardır. Arazi Sanatı, Yeryüzü Sanatı, Çevresel Sanat ve Toprak Sanatı olarak da adlandırılan, doğayı görünür kılmak için uğraşan Land Art, 1960’lardan 1980’lere kadar etkili olmuştur. Minimalist heykel anlayışı ve Kavramsal Sanatla da yakın bir görüşü paylaşan Land Art, çağdaş sanatın ‘non-art’ ya da ‘anti-form’ (figüratif olmayan) hareketleri içinde bulunmaktadır (Saygı, 2016, s.7). Doğal çevrede, çok büyük ölçülerde sınır tanımayan biçim ve formlarda kendini gösteren Land Art oluşumu içinde kullanılan doğal, organik malzemelerin (taş, toprak, yaprak) doğa koşullarında uzun süre kalamayışından, zamanla değişime uğramasından ötürü fotoğraf, video gibi yöntemlerle belgeyerek geleceğe taşınmaktadır.

Land Art sanatçıları, yer yüzeyinde yeni düzenlemeler yaparak, yeni biçimler oluşturmuşlar; toprağa düşüncelerinin izini bırakmışlardır. Land Art sanatçıları, sanayi devriminin getirdiği kapitalist toplumun sanatı ticari bir meta haline dönüştürmesini,

hızla ilerleyen teknolojiyle kent-selleşen, doğadan kopan insanı, toplumu, yapıyı sorgulamıştır. Bu doğrultuda Land Art sanatçılarından, Dennis Oppenheim’in ‘toprağın mevsime ve iklime bağlı değişimi’, Richard Long ve Hamish Fulton’un yürüyerek ‘manzarada bıraktıkları ayak izleri’, Christo’nun 1972’de Colorado’da gerçekleştirdiği ‘Vadi Perdesi’, Andy Goldsworthy’nin yapraklarla yapmış olduğu yerleştirmeleri, örnek çalışmalar olarak gösterilebilir. Temelde heykele ve performansla dayalı Arazi Sanatı (Yeryüzü Sanatı) Land Art olarak da bilinen zamana, doğanın nesne üzerindeki gücünün etkisine dayanmaktadır (Wallis ve Kastner, 1998).

Amerikan Minimalizmi’nden etkilenen Land Art sanatçıları, mekânda, biçimlerin çevreyle ilişkisini aramış, devasa boyutlarda yapılmasından ötürü geleneksel heykel kavramını sorgulamışlardır. Kavramsal Sanat gibi düşüncenin temel alındığı, eyleme döküldüğü mekânlar içinde ova, nehir, deniz, gökyüzü gibi doğanın içinde büyük ölçekli yerleştirmeler yapılmıştır. Nevada, Utah, Arizona ve New Mexico dağlarında ve çöllerinde gerçekleştirilen büyük ölçekli çalışmalar için sanatçılar, kazıcılar ve traktörler kullanmıştır. Bu çalışmalar sanatın ölçeğinin

genişlemesine neden olmuş; peyzaj, yeryüzü oluşumları, gökyüzü, doğa olaylarının tümü ‘gerçek malzemeler’ olarak karşımıza çıkmıştır (Kınam, 2010).

Dönemin sanatçıları, çevreye olan duyarlılıklarını ya da düşüncelerinin izini yer yüzeyinde yeni biçimler oluşturarak toprağa bırakmışlardır. Micheal Heizer’ın toprağı yeniden biçimlendirdiği “Çifte Negatif” ve “Yarı” çalışmaları, Dennis Oppenheim’in ‘toprağın mevsime ve iklime bağlı değişimi’ üzerine yaptığı çalışmalar, Richard Long ve Hamish Fulton’un yürüyerek ‘manzarada bıraktıkları ayak izleri’, Christo’nun doğayı daha görünür kılmak için paketlemesi, Robert Smitson’un fırça yerine buldozeri kullanarak doğayı biçimlendirmesi, doğa tutkunu Andy Goldsworthy ve David Nash’in doğal malzemeleri sanat yapıtına dönüştürmesi, Hans Haack ve Joseph Beuys’un aktivist bir yaklaşımla ortaya koyduğu çalışmalar yeryüzü sanatının (Land Art) gelişmesini sağlamıştır (Wallis ve Kastner, 1998, s.20-40).

Jurisich’in (2022) “Hamish Fulton: Şiddetle Burada ve Şimdi, Başka Bir Yerde” başlıklı yazısında; Hamish Fulton’un şu sözüne yer verilmiştir. *“Yürüyüşün kendine ait bir hayatı vardır ve bir sanat eserine dönüştürülmesi gerekmez. Bir sanat eseri satın alınabilir ama bir yürüyüş satılamaz.”* Fulton’a göre yürüyüş yolculuğu, dikkat çekici, kıskırtıcı bir gösterebilir. Tate Britain, çılgınca bir cömertlik sergileyerek, suskun metinler içeren bazı çerçeveli fotoğraflar, sanatçı kitap-

Resim 1: Hamish Fulton, Pennine Yolundaki Patika, 1973

ları ve olağandışı renklere karşı basmakalıp kelimelerin kullanıldığı duvar resimleri dışında gösterecek hiçbir şeyi olmayan bir sanatçıya geniş bir sergi alanı vermiştir. Himalaya kayaları ve Amerikan nehir yataklarına ait fotoğrafların, A noktasından B noktasına yüründüğüne bir belgeleyici kanıt olduğu söylenebilir.

Yeryüzünü yeniden şekillendiren sanatçılara gönderme yapan Polonya asıllı matematik uzmanı olan Jacop Bronowski BBC televizyonu için hazırladığı ‘insanlığın yükselişi’ adlı belgeselde insanla doğa ilişkisini şöyle tanımlamaktadır; “İnsan tekil bir varlıktır. Onu diğer hayvanlardan ayıran, benzersiz kılan birçok yeteneği vardır. Hayvanlar gibi doğada bir figür değil, doğayı şekillendiricidir. İnsan, hacmi ve aklıyla, doğanın kâşifi, araştırmacısıdır. Her yerde bulunan bu varlık, her kıtada kendine bir ev bulmamış, yapmış, yaratmıştır” (Wallis ve Kastner, 1998). Bronowski’nin ifadesiyle

örtüşen fikirleriyle Long, kendisini ‘yürüyen bir heykel’ olarak tanımlamıştır. Richard Long, arkasına koyduğu ağırlıklarla arazide dümdüz yürüyerek kendi bedeninin hacmi ile yatay, dikey ve dairesel formda çizgiler yaratmıştır. Farklı coğrafyalarda yarattığı büyük ölçekli çizgi çalışmaları ile Long, geleneksel heykel anlayışını yok eden bir duruş sergilemiştir. Long’un heykelleri, sade, soyut geometrik çizgilerle, dairelere ve onların varyasyonları olan (yaylar, elipsler, spiraller, zigzaglar, kıvrımlar) şekillerden oluşmaktadır. Richard Long, çalışmalarını, varoluşsal ve kozmik olaylarla ilişkilendirmektedir; yılın en uzun gecesinde dolunay ışığı altında yürüyerek bıraktığı iz ya da çizgi ve buna dair formlarını Einstein’ın izafiyet teorisinden etkilenecek oluşturduğu bilinmektedir. Gezegenlerin, mevsimlerin, gelgitlerin, rüzgârların hareketleri, sık sık incelediği ve çalışmalarını yansıttığı konulardır (Long ve diğ, 2005).

Resim 2: Richard Long'un Land Art Enstalasyonlarından Bir Seçki

Long, 'Walking the line', (Çizgiyi yürümek) adlı kitabında, dünyanın birçok coğrafyasında, bıraktığı geometrik izlerini ve 'anılarını' izleyiciyle paylaşmaktadır. Land Art sanatçılarının yerleştirmeleri, bir çağdaş anlatım biçimi olan enstalasyona (yerleştirme) en önemli bıraktığı iz 'mekân' ve 'zaman' sorunsalı olmuştur. Mekân bazen çalışmanın tamamen kendisi olmuştur. Land Art sanatçılarının doğada yaptıkları yerleştirmeler, belgelendikten sonra, oldukları mekânda bırakılırlar. Doğada sanatçının bıraktığı iz ya da heykel mevsimlerin doğal etkileri sonucunda zamanla formları değişime uğramaktadır.

Land Art (Yeryüzü Sanatı) sanatçılarının açık alanda, yaptıkları

yerleştirmelerde mekân, nesne ve zaman olgusunun birlikteliğini görülmektedir. Doğaya bırakılarak çalışmalar, zamanla formunu yitirmesi sonucunda değişime uğramaktadır. Land Art yerleştirmelerinin mekân ve zaman ilişkisi bağlamında diğer önemli bir etken de yeryüzü sanatçılarının 'ekoloji ve arkaik kültürlerin' yeniden keşfi ile ilgilenmeleridir. Sembolik yaklaşımlarla çözümlenen, yerleştirilen çalışmalara örnek olarak Chris Drury'in 'found moments in time and space' (zamanda ve mekânda anları bulmak) adlı kitabındaki yerleştirme çalışmaları gösterilebilir. Dünya çevresinde sürekli seyahat halinde, bakir coğrafyaları keşfeden, İngiliz sanatçı mistik, şamanik

yaklaşımı ile geçmiş kültürleri sorgulayıcı ve bu kültürleri yeniden kazandırmaya yönelik enstalasyonlar yapmaktadır (Wallis ve diğ., 1998).

İngiliz asıllı sanatçı ve gezgin Chris Drury, dünyanın birçok farklı kıtasının doğasını ve kültürünü, mikrokozmos ve makrokozmos arasında bağlantılar kurarak doğada heykeller, höyükler, barnaklar ve iç mekânda enstalasyonlar ve harita tasarımları yapmaktadır. Dijital ve video sanatını da kullanan Drury, geniş bir disiplin yelpazesinden bilim adamları ve teknisyenlerle iş birliği yaparak ve konuyu en uygun yansıtıcı görsel araçları, teknolojileri ve malzemeleri kullanmaktadır (Url 3).

Resim 3: Chris Drury'nin Land Art Enstalasyonlarından Bir Seçki

Doğayı ve kültürü, içsel ve dışsal olarak araştıran ve farklı doğal sistemler arasındaki bağlantıları inceleyen Drury çalışmalarını dekoratif, kavramsal ve minimalist olmadığı görüşündedir. Geçmiş zamanda dünyanın ücra yerlerinde yürüyerek ve manzaraya yönenin malzemeleri ile barınaklar, höyükler ve sepetler tasarlayarak manzara ile kültür arasında bir bağlantı kurmuştur. Sepeti büyük, dokuma ve bazen büyüyen kubbelere ve diğer yapılara dönüştürmüştür. Drury, 'insanın doğa olduğu', mikro kozmosu ve makro kozmosu, kozmik süreçlerin bir mikro kozmosu olarak bedeni ve sanat/bilim geçişlerini, özellikle akış sistemlerini ve insan kalbini

keşfetmeye çalışmaktadır. Drury, Avrupa ve ABD'deki Land Art ve Art in Nature hareketlerinden ve Smithson, Hiezer, Long, Fulton, Beuys gibi öncü sanatçılardan ve aynı zamanda dünya ile yakın ilişkisi olan kültürlerden yaşam tarzlarından, mimarilerinden ve eserleri; gezegendeki vahşi yerlerle yakın ilişkisi olan bireylerden kaşifler ve dağcılardan etkilenmiştir. Ayrıca Drury, ekolojiden, antropolojiye ve bilime kadar geniş çapta okuduğu kitaplarla bağlantıları keşfederek yarattığı çalışmaları ile topluma çevre konusunda bir bilinç kazandırmaya çalışmaktadır. Drury, doğada enstalasyonları yanı sıra galeri ortamında sergilediği yönenin kültürü

yerel malzeme ile bütünleştirici tasarımları bulunmaktadır. Galeri ortamında sergilenen çalışmaları arasında sepet tasarımları, kano tasarımları, dallar, otlar ile biçimlendirdiği küre formları, ela ve söğüt ağacından dokunarak yapılmış bannak tasarımları, odun parçaları ve mantarlar ile yaptığı çeşitli enstalasyonları, harita tasarımları ve manzara fotoğrafları ve çalışmalarının sürecini gösteren çeşitli fotoğraflar ve videolar yer almaktadır (Url 2, Url 3).

Özellikle Land Art çalışmalarında nesnenin zaman ile değişimi ve birbiri ile ilişkisi fotoğraf ve video çekimleri ile belgelenmekte ve daha sonra sergilenmektedir. Nesne ve zaman ilişkisi, Drury'nin

Resim 4: Chris Drury, Galeri ortamında Sergilenen Land Art Enstalasyonlarından Bir Seçki

Resim 5: Chris Drury, 'Bir yerin yoğun tarihi', 1996 - 'Şifa Çemberi', 1982 (sağ görsel)

organik nesnelerle yaptığı yerleştirmesinde görülmektedir. Bu nesneler, sanatçının uzun seyahatleri sırasında yerden topladığı kemik, odun, yaprak, tüy, mantar, hayvan boynuzu, ot, kaya gibi malzemelerdir. 1982 yılında deneysel bir yaklaşımla başta yerden topladığı iki parça tüyle başlayan gözlemi, yılın tüm günlerine doğal obje olarak tanımladığı 'Medicine Wheel' (Şifa Çemberi) isimli yerleştirmesinde görülmektedir (Drury, 1998). Drury'nin tanıklık ettiği zamana başka bir gönderme de gezdiği coğrafyaları haritalamasıdır. 1996 yılında yaptığı 'a dense history of place' (yoğun geçmişi olan yer) adlı çalışması grafik tasarım açısından da oldukça heyecan vericidir. Sanatçı, haritanın gösterdiği alana ilişkin kişisel anılarını mantarın etrafında el yazısıyla görselleştirmiştir.

Çevreci İngiliz sanatçı, Amerika'dan Antarktika'ya ve Avrupa'nın çeşitli kırsal bölgelerinde paleontologlar, jeologlar ve antropologlarla birlikte çalışmaktadır. Sanatçının son çevresel projeleri içinde Güney Afrika'da "Sanatın doğada olduğu yer" olarak geçen The Nirox Foundation'da, Antarktika'da British Antarktika Araştırması ikametgahı, Avustralya Ulusal Üniversitesi için Avusturalya Canberra'da ve Amerika Birleşik Devletleri Nevada Sanat Müzesi'nde ekoloji temelli sanat ve tasarım çalışmaları gösterilebilir. Birçok disiplinden uzmanla çalışan Chris Drury çok yönlü bütüncül, duyarlı bir bakış açısı ile ekoloji temelli sanatı ile dünyayı anlamaya ve daha iyi bir yere dönüştürmeye çalışmaktadır. Richard Long ve Chris Drury ile birlikte Land Art çalışmaları ile tanınan Andy Goldsworthy adlı İngiliz sanatçıdır (Url 3).

Hem heykeltıraş hem de fotoğraf sanatçısı olan Andy Goldsworthy, zamanın geçişini kaya, buz, yaprak, dal gibi organik malzemeleri kullanarak yarı kalıcı heykeller ve enstalasyonlar yaratmaktadır. Çalışmalarını daha sonra fotoğraf aracılığıyla

belgeleyerek geleceğe taşımaktadır. Çalışmalarında "bu sadece hayattaki pek çok şeyin kalıcı olmadığını anlama ihtiyacıyla ilgili" olduğu görüşünü savunan sanatçı gençlik yıllarını İngiltere'nin kırsalında bir çiftlik işçisi olarak çalışarak geçirmiş ve ardından Bradford Sanat Koleji'nde ve daha sonra Preston Polytechnic'de sanat eğitimi almıştır. 1985'te sanatçı, Robert Smithson ve 1960'lar ve 1970'lerdeki diğer Land Art uygulayıcılarından ilham alarak eserler üretmeye başladığı İskoçya'ya taşınmıştır.

Goldsworthy'nin en iyi bilinen çalışmaları içinde 1997-98 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde New York Eyalet Otoyolunun batı sınırının yakınındaki ormanlık arazide tasarladığı Fieldstone'da yer alan "Storm King Wall" (Fırtınalı Kral Duvarı) adlı kalıcı enstalasyondur. Ormanın içinde ağaçların aralarında kıvrılan taş duvar 152.4 cm x 694.5 m x 81.3 cm boyutlarında göletin başına kadar tasarlanmıştır. Geçmiş zamanlarda var olan yıkılmış bir duvara Goldsworthy yeni bir dokunuş getirerek estetik bir forma dönüştürmüştür (Url 1).

Zaman, akış, mevsimsel değişim üzerine düşünen sanatçı dairesel ve çizgisel formlarda organik formlarla enstalasyonlar yapmaktadır. Özellikle yaprakla ürettiği çalışmalarında doğadaki muhteşem mevsimsel döngünün izlerine tanıklık etmektedir. Goldsworthy'nin diğer sanatçıların enstalasyonların ayıran en temel özelliklerden biri yaprakların, taşların renk tonları ile doğada yaptığı düzenlemeler olduğu söylenebilir. Kırmızıdan turuncuya ve sarıya dönen çeşitli yapraklar bazen bir kayayı sararken bazen su üzerinde ya da toprak üzerinde dairesel, çizgisel bir kompozisyonda bir görsel şölen oluşturmaktadır. Sanatçı, ağaç dalları ile su üzerinde ve zeminde yarattığı yerleştirmeleri ve bazen havaya attığı toprak ve tozlar ile farklı biçimlendirmeler oluşturmaktadır. Arazi üzerinde geniş ve küçük ölçekli çalışmalarının yanında galeri mekanına da enstalasyonlarını taşımaktadır.

Goldsworthy'nin doğada sanatsal çalışmaları 2001 yılında çekilen "Rivers and Tides: Andy Goldsworthy Working with Time" (Nehirler ve Gelgitler: Andy Goldsworthy Zamanla Çalışıyor) adlı belgesel filmde ve daha sonra 2018 yılında "Leaning Into the Wind" (Rüzgara

Resim 6: Andy Goldsworthy, "Storm King Wall" (Fırtınalı Kral Duvarı), ABD, New York, 1997-98.

Resim 7: Andy Goldsworthy, organik formlarla ürettiği enstalasyonlarından bir seçki

eğilmek) adlı belgeselde yayınlanmıştır. Goldsworthy'nın çalışmaları Londra'daki Courtauld Institute of Art, Mountainville, NY'deki Storm King Art Center ve Washington'daki National Gallery of Art koleksiyonlarında sergilenmektedir.

Bu araştırmada Arazi sanatçıları arasında Richard Long, Chris Drury, ve Andy Goldsworthy'nin çalışmalarından sunulan seçkilerin, bazen doğada bazen ise daha çok insana ulaşması için galeri mekanlarına taşındığı görülmektedir. Doğadan galeri mekanına getirilen taş, kaya, toprak, çeşitli ağaçların dalları, mantar, ot, gibi organik malzemeler ile dairesel, kıvrımlı ve düz bir çizgi biçiminde enstalasyonlar yaratılmıştır. Doğayı kutlayan ekoloji temelli bir yaklaşımla yeryüzünün farklı coğrafyalarında endüstrileşmenin ve teknolojinin hızlı ilerleyişini sorgulayan büyük ölçekli enstalasyonların toplum üzerinde çevre

konusunda farkındalık yaratmaya çalıştığı söylenebilir. Arazi Sanatında kullanılan malzeme ile kavramsal boyutta yapılan çalışmalar; sanatın, sıradan nesnelerin işlev ve statüsünü değiştirmiş, tanımını genişletmiştir. Sanat eseri kavramının değiştiği ve yeniden tanımlandığı bu süreçte, çalışmalar geleneksel sergileme mekânından çıkarak, kamuya açık alanlara yayılarak sanatı toplumla kucaklaştırmıştır.

1960 sonrasında Fluxus, Arte Povera, Process Art, Performans Sanatı, Land Art gibi dış mekânla buluşan sanat oluşumları 'seyredilen sanat' olmaktan çıkarak 'deneyimlenen sanat' olmuştur. Bu deneyimlenen yeni sanat, malzemelerini dış mekânda bulmuştur. Amacı, çalışmayı sergilemek olmayan mekânlar, enstalasyonun bir parçası haline gelmiştir. Seçilen mekânların taşıdığı bilgi, tarihi geçmişi ve coğrafi konumu; yerleştirmeye

yeni bir anlam, boyut kazandırmıştır. Bunu fark eden sanatçılar işlerini bu doğrultuda sorgulayıcı mekânlara taşımışlardır. Yeryüzü sanatçıları belki de doğa ile bağı kopan insanoğluna doğanın güzelliklerini ve yeniden doğa ile bağlantıya geçmelerini de hatırlatmaktadır. İnsan doğanın bir parçasıdır ve insan doğadan uzaklaştıkça aslında kendi öz varlığından ve kendi gerçekliğinden de uzaklaşmaktadır. Doğaya aykırı yapılan her şey insanoğluna bumerang gibi geri dönmekte ve yaşamını olumsuz etkilemektedir. Beton evlerin içine hapsediğimiz bu zamanda doğaya daha çok yaklaşmalı ve doğa ile bağ kurmalı ve gençlere doğayı koruma bilincini ve sevgisini kazandırmalıyız.

Kaynakça:

- Antmen A. (2008). 20.Yüzyılda Batı Sanatında Akımlar. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Kınam, B. (2010). 1980 sonrasında Enstalasyonun Yeri ve Önemi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Long, R., Moorhouse, P. Hooker, D. (2002). Richard Long: Walking the Line. Thames Hudson, Londra.
- Saygı, S. (2016). Çağdaş Sanatta Doğa Algısı ve Ekolojik Farkındalık. Marmara Üniversitesi Sanat - Tasarım Dergisi, 7, 7-13. Erişim: 17.09.2017, <http://dergipark.gov.tr/marustd/issue/30399/328263>
- Wallis, B., Kastner, J. (1998). Land and Environmental Art. London: Phaidon Press Limited.
- Url-1 <https://collections.stormking.org/Detail/objects/401>
- Url-2 <https://www.axisweb.org/p/chrisdrury/#info>
- Url-3 <https://chrisdrury.co.uk/>

ORMAN GİDER, TOPRAK GİDER, ALTIN GİDER, ŞİRKET KAZANIR VE YIKIM KALIR: BİR YIKIMIN KISA ÖYKÜSÜ

Ahmet DEMİRTAŞ - Emekli Orman Mühendisi, Kırsal Çevre Derneği ve TOD üyesi, porsugum@yahoo.com

Erzincan İliç'te patlayan altın madeni havuzundan çevreye taşan siyanürün Karasu Nehrine karışması sonucunda büyük bir doğa yıkımının yaşanmasıyla Kazdağları bir kez daha kamuoyu gündemine taşınmıştı. Yanı başındaki insanların, hayvanların, bitkilerin kısaca bütün canlıların, yaşam ortamlarını tehdit eden siyanürlü altın işletmeciliğinin ne denli tehlikeli olduğu yaşanarak anlaşılmıştı. Bu satırları okuyanların şimdi Fatsa'yı, Bergama'yı anlatacak dediklerini duyar gibi oluyorum. Esasında hepsinde benzer süreçler yaşanıyor ve sonunda yaşanan büyük yıkımlara tanık oluyoruz. Siyanürlü altın işletmeciliğine karşı yurdun çeşitli köşelerinden yükselen "ormanımızı, toprağımızı, suyumuzu vermeyeceğiz" söylemiyle özetlenen haklı direnişlerin önemi daha iyi anlaşılabilir. Madenlere, HES'lere, RES'lere ve jeotermallere halkın, köylülerin, gençlerin, kadınların canla başla karşı çıkıp; ormanımızdan, toprağımızdan, zeytinimizden, suyumuzdan elinizi çekin diyerek birleştikleri alanlarda karşılarına güvenlik güçleri çıkıyor ve önlerine dikiliyor.

Son 20-30 yıldır yürütülen tarım, ormancılık, eğitim ve maliye politikaları sonucu kırsal bölgelerde yaşayan tarım, hayvancılık ve ormancılıktan geçimini sağ-

layan emekçi halkın, yaşamının her gün daha da zorlaştığı koşullardan geçiyoruz. Halkın üzerine bırakılan zorlukların daha da beteri ise geçim kaynağı olan tarım alanlarının, meraların ve ormanların geri dönülmez biçimde yok edilmesi. Bu tehdit hız kesmiyor ve sürüyor. İktidar çevreleri ve şirket yöneticileri ise bunun tehdit değil yatırım ve istihdam (işlendirme) olduğunu ileri sürüp halkı ikna etmeye çalışıyor. Onların ikna yöntemlerinin ne denli çeşitli ve inandırıcı olduğunu, hangi araçlara başvurdukları anlatmak ise başka bir yazı konusu olabilir. Halkın ve ülkenin çıkarına değil yalnızca şirketlerin çıkarına olan bu girişimlere, halkın inandırılması kolay olmadığından direnişler başlıyor. İşte tam böyle bir anda; "hayır, toprağımızda, meramızda, ormanımızda maden, taş ocağı istemiyoruz" diyerek toplanan halk ile karşılarına çıkarılan güvenlik güçlerinin arasında yaşananları lütfen gözünüzün önüne getirin. Başka bir anlatımla tam o noktada bulunduğunuzu varsayın. Örneğin, bu nokta Çanakkale Bayramiç'in Kirazlı köyü bitişiğinde 2019 yılında yapılmasına başlanmış siyanürlü altın işletmeciliği alanı olsun.

Ormanını tarlasını korumaya çalışan köylüler ve onlara des-

tek veren gönüllülerin güvenlik önüne dikiliyor. Dağlın deniyor, izinsiz gösteri yapıyorsunuz deniyor, izinsiz ormana girdiniz deniyor. Deniyor da deniyor. Ancak şirket iş makineleriyle girmiş ağaçları kesiyor, tarlaya yol yapıyor, onları durdurun diyerek yapılan itirazlar duymazdan geliyor. Sonrasında yaşananları hepimiz içimiz acıyarak biliyoruz. Biber gazı, iteleme kakalama ve yerlerde sürüklenmeler. Yıllardır ekip biçtiği, içinde yaşadığı, suyunu içtiği geçim kaynağını kaybetmenin ne demek olduğunu ancak yaşayan bilir. Tarihini, anılarını ve ekmeğini yitirmek bir anlamda can derdine düşmektir. Bu durumdayken insanın canını acıtan, kendilerini desteklemesi beklenen komşu çocuğu denilecek kadar yakın olan insanların biber gazı sıkmasıdır.

Köyden birisi ormandan bir ağaç kesince mahkemeye verilir, ceza kesilir, testeresine aracına el konulup satılır. Oysa şirket ormana girip gözlerinin önünde yüzlerce ağacı doğruyor. Toprağı kazıyıp sürüklüyor ama kimse engel olmuyor. Halk karşı çıkınca da gazı yiyor. Şirket dedik ama bu şirketi ve projesini yakından tanıtmayı unuttuk.

Tanıtalım: Kanadalı Alamos Gold Inc. "Alamos Gold". Bu şir-

ket Meksika ve Türkiye’de altın madeni işletmeciliği yapıyor. Türkiye’ye gelince bağlı kuruluş olarak **Doğu Biga Madencilik San. A.Ş.** “Doğu Biga Madencilik” adlı şirketi kurmuş. 13.10.2009 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı işletme ruhsatı vermiş. Biga Yanımadasını çalışma bölgesi olarak seçmiş. 2010 yılından sonra çalışmalarına başlamış. Ruhsat alanı içinde Kirazlı, Ağı Dağı ve Çamyurt bulunmakta ve 1.997,16 hektar (19.971,6 dekar) alanı kaplamaktadır. Ruhsat alanının % 97’si ormandır. İlk olarak Kirazlı işletmeye alınmış. Sırayla Ağı Dağı ve Çamyurt da işletmeye alınacak. Her işletmenin süresi 6 yıl. İşletmede günde 15.000 ton cevher çıkarılacak. Bu cevher içerisinde altın oranı % 0,2 den fazla olanlar işlenecek, geriye kalanlar depolanacak. İşletmenin kurulacağı yer Kirazlı köyüne 1,5 km uzaklıkta. İşletmede günde 9 ton siyanür, 1,3 ton hidroklorik asit (HCl) kullanılacak. 6 yıllık işletme sonunda 495.000 ons¹ (15.345 kg) altın, 3.006.000 ons gümüş (93.186 kg) gümüş elde edilmesi öngörülmüş². Cevherin çıkarılması için onlarca metre derinliğinde devasa çukurlar oluşacak, işlenmeyen malzemenin depolandığı 120 metre yüksekliğinde tepeler ortaya çıkacak. Yeri gelmişken belirtelim: Doğu Biga Madencilik altın cevherinin kazılması ve taşınması işini iktidara yakın bir kişinin sahibi olduğu şirkete yaptırmak amacıyla sözleşme

imzalamış, işbirliği başlatmıştır. Şirketin hazırlattığı “Proje Tanıtım Dosyası”nın içinde ziraat, orman, çevre, biyoloji, maden, jeoloji, hidrojeoloji gibi meslek alanlarından kişilerin hazırladığı raporlar var. Raporlar genel olarak işin yapılmasının önemini öne çıkarıyor ve zararsız olduğunu içeriyor. Bu raporlardan bir tanesine orman mühendisi biri de imza atmıştır.

İktidar sözcülerinin uzun yıllardır söyledikleri **“yerli ve milli”** söylemi bu Doğu Biga Madencilik şirketi ve uygulamasıyla somutlaşmaktadır. Kamu kuruluşu olan Etibank’ı kapatıp maden işletmeciliğini Kanada, Amerika, İngiltere gibi emperyalist devletlerin şirketlerine verince “yerli ve milli” madencilik yapılmış olmaktadır. Bu uygulama ile kazananlar ise ülke ve halk değil yabancı şirket ile yerli ortağı olmaktadır.

İktidarın buna benzer bir söylemini 2003 yılında “Kent Ormancılığı” kitapçığı yayımlandığında öğrenmiştik. Orada “devlet ormancılığından millet ormancılığına geçiyoruz” yazısı vardı. Duyanlar bu sözün içeriğini soruyor ama yanıt alamıyordu. Yıllar sonra anlaşıldı ki, ormanların ve ormancılığın her işinin **ÖZELLEŞTİRİLMESİ** tek amaçlarıymış. Bu iki söylem birbirine çok benzediği gibi bir bütünün ayrılmaz parçasıdır.

Bugün şirketleriyle madenlerimizi işletmeye gelmiş olan ülkeler 1915’te orduları, topları, tüfekleri ve gemileriyle Çanakkale Boğazına gelmişlerdi. Amaçları Anadolu’ya egemen olmak ve sömürmekti. O dönemde **Anadolu İsyanı** ile püskürtülüp de-

fedildiler. O dönemde topla silahla gerçekleştirilememiş olan amaçlar şimdilerde sermaye ve teknolojiyle mi yerine getiriliyor? Bu arada bir çift sözümüz daha var. Tarlasını, ormanını, tarımını korumak için her türlü zorluğa katlanarak şirkete karşı direnen halka gaz sıkmak, onlara şiddet uygulamak insanlıkla bağdaşır mı? İnsan sağlığını tehlikeye sokan uygulamalarla ormanı, tarımı yok ederek kar etmeyi amaçlayan Kanadalı şirketi korumak için kendi kardeşine gaz sıkmayı nasıl açıklayacaklar?

Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği’nden bir ekip olarak 3.09.2019 tarihinde sözü geçen proje uygulamasını yerinde incelemek amacıyla alana gittik. Kirazlı köyü yakınındaki kazı alanını, ormanın durumunu inceledik ve fotoğrafını çektik. Projeye karşı direnen köylüler ve destek verenlerle görüştük. Yaklaşık 500x500 m boyutlarındaki alandan ormanın ağaç, çalı ve otsu bitkiler kesilip organik toprağı sıyrılmıştı (Resim 1). Hatta bazı yerlerde on metreye yakın çukurlar oluşan kazı yapılmıştı (Resim 2). Alanda ormana bitişik yerlerde “Üst Toprak Depolama Alanı” yazan tabelaların yerlerde durduğu ama bir kürek bile depolanmış üst toprak olmadığı belirlenmişti (Resim 3). Orman ağaç, ağaççık ve çalı türleri yönünden zengin bir çeşitlilik barındırmaktadır (Resim 4). Karaçam (*Pinus nigra*), kızılçam (*Pinus brutia*), tüylü meşe (*Quercus pubescens*), Macar meşesi (*Quercus frainetto*), sandal (*Arbutus andrachne*), kocayemiş (*Arbutus unedo*), sarı çiçekli orman gülü (*Rhododendron*

1 1 ons 31,104 gr’dır. Biz yuvarlak olarak 31 gr olarak hesapladık. Cevherden elde edilecek altın ve gümüş miktarını bu şekilde hesapladık.

2 Proje Tanıtım Dosyası Sayfa 1-1’den alınmıştır.

Resim 1. Alamos Gold Madencilik şirketi tarafından Bayramiç-Kirazlı'da kesilen orman ve sıyrılan toprak.

Resim 2. Alamos Gold Madencilik şirketinin Bayramiç-Kirazlı'da açtığı çukurlar.

Resim 3. Alamos Gold Madencilik şirketi tarafından kesilen orman, sıyrılan ama biriktirilmeyen üst toprak ve boşlukta duran tabela.

Resim 4. Alamos Gold Madencilik şirketinin izin alanı ve ormanın görünüşü.

luteum) ve laden türleri (*Cistus* sp.) başlıca odunsu türleri oluşturmaktadır.

29 Ekim 2020 tarihli Cumhuriyet Gazetesi "Alamos Tazminat Alıp Gitti" başlıklı haberi yayımlamış. Haberde; Uluslararası Tahkim Yasası'na göre tazminat aldığı ve maden alanında hiçbir düzeltme işleminin yapılmadığı, alanın olduğu gibi bırakılarak terkedildiği açıklanmış. (Resim 5). İktidarın "yerli ve milli" maden işletmeciliği politikasının kısa bir özeti. Yeter ki, 5 kuruş para gelsin, ülkenin tüm varlıklarını yerli ve yabancı sermayeye sunarım anlayışını benimsemiş bir iktidar var. Bir kamu kuruluşu olan Etibank'ı kapatmanın amacı daha net olarak ortaya çıkmış oluyor. Alamos Gold-Doğu Biga Madencilik şirketi; hektarlarca ormanımızı tahrip etti, tarım alanlarımızı harap etti, suyumuzu kirletti, halkı baskı ve acılara boğdurttu, altın ve gümüşü çıkarttı üstüne bir de tazminat alıp gitti. "Bundan iyisi Şam'da Kayısı" Yetkililer onaylamayı, gene bekleriz demeyi, yol azıklarını vermeyi ve el sallamayı unutmamıştır.

Unutmadım. Alamos Gold Madencilik ve Kaz Dağları gündemindedi olduğu dönemde, TMMOB Orman Mühendisleri Odası Başkanı bir açıklama yaptı. "Alamos Gold'un çalışma alanı Kaz Dağları değil. Her şey hukuka uygun yapılmaktadır" demişti. Ama şirket tasını tıraşını toplayıp, parayı cebe atıp giderken aynı kişiden açıklama gelmedi.

Kirazlı Projesi Uygulaması ve Sonuçları

- 1- Uygulamayı ilk basamağı olan Kirazlı köyü bitişiğinde başlatılan çalışmada, tanım dosyasında yazılmış açıklamalara uyulmadığı görülmüştür.
- 2- Ruhsat alanı olan 1997,16 ha alanda orman ekosistemi; ağaç, ağaççık, çalı, otsu bitki, yosun, böcek, kuşlar ve birçok yabancı hayvan gibi canlılarıyla, toprak geri dönülmez bir biçimde yok edilmektedir.
- 3- Bölgede yayılış gösteren ormanın bir kısmı madencilik uygulamalarıyla yok edilirken var olan orman ekosis-

temi proje ile parçalı hale getirilmiştir. Parçalanmış olan ormanın hastalıklara, rüzgâra ve yangınlara karşı direnci azalmakta, varlığı tehlikeye düşmektedir.

- 4- Bitki örtüsünün yok edilmesinin sonucunda orman ekosisteminin ayrılmaz unsurları olan böcekler, kuşlar, sürüngenler ve memeli hayvanlar da yok olmaktadır.
- 5- Maden kazısı, taşıma ve siyanürle işletme sonucunda oluşan toz, gürültü ve ölümcül kimyasallar alanı ve çevresini yaşanmaz hale getirmektedir. Bunun sonucunda çevrede tarımsal etkinlikler, ormanlar ve insan sağlığı olumsuz etkilenmektedir.
- 6- Kazı alanlarında bitki örtüsü yok edildiği için şiddetli toprak erozyonu olmaktadır.
- 7- Cevher çıkarılması amacıyla açılan devasa çukurlar, depolanan kazı artıkları ile topoğrafya bozulup değiştiğinden yeraltı su düzeni

Resim 5. 29 Ekim 2020 tarihli Cumhuriyet Gazetesi haberi

bozulmakta, su kaynakları kurumaktadır. Ayrıca siyanür ve hidroklorik asitin yeraltına sızması sonucunda kaynak suları kirlenmektedir. Proje tanıtım dosyasında kazı alanına düşerek kirlenen yağmur sularının arıtılacağını veya nemlendirmede kullanılacağı belirtilmiştir.

- 8- Emperyalist ülkeler ve onların şirketleri kendi ülkelerinde yapamadıkları acımasız doğa yıkımlarını burada yapabilmektedirler. Köylüler, yaşam alanlarında ve geçim kaynaklarında tarım ve hayvancılık yapamaz duruma düşmektedir. Gıda güvenliğinin öneminin bir kez daha ortaya çıktığı günümüz koşullarında, yapılanın stratejik hata olduğu apaçık ortadadır.
- 9- Şu rahatlıkla görülmektedir ki; elde edilen altın ve gümüşün tümü harcansa yok edilen orman ekosistemi yeniden oluşturulamaz, oluşturmak olanaklı olsa bile 50-100 yıl sürer. Halk deyişiyle “atılan taş ürkütülen kurbağaya değmez”. Yok edilen ekosistem ve kırsal yaşam yeniden oluşturulamaz.
- 10- Bu türden uygulamalar Almanya, Fransa, İngiltere, Kanada gibi ülkelerde değil Türkiye, Meksika gibi ülkelerde yapılabiliyorsa buna sömürge muamelesi demek yerinde olacaktır.
- 11- Proje tanıtımında istihdam (işlendirme) yaratacağı öne

sürülmüş olmasına karşın tarım, hayvancılık ve ormancılığın yapılamaz duruma gelmesiyle kırsal yaşam olanağı azalacağından/azaldığından işsizliği artıracaktır.

- 12- Yapılan uygulama öz olarak birden çok sonuç taşımaktadır.
  - a. Orman, maden, tarım gibi doğal varlıklarımız talan edilmektedir.
  - b. Kırsal kesimde mülksüzleştirmeye yol açılmakta, kentlerdeki işsizlik büyümektedir.
  - c. Sermaye kesimlerinin yeni ittifakları sağlanırken birikimleri de büyümektedir.
- 13- Yapılan ve sürekli değiştirilen hukuksal düzenlemelerle yasal kılıfa uydurulsa bile asla meşru değildir.
- 14- Kısaca, sıraladığımız olumsuzluklar bir yana, insanlığın gıda güvenliği, tarım, hayvancılık ve ormancılık altından daha önceliklidir. O nedenle bölgede direniş gösteren halka her türlü destek verilmeli ve dayanışma sağlanmalıdır.

Sıralanan bu sonuçlardan sonra bazı soruların açıklanması çok önemlidir. Bu sorulara yanıt alınmasıyla yetinmemek, sonuna dek izlemek ve sorumluların hesap vermeleri için çalışmak gerekir.

Soru 1: Kanadalı Alamos Gold Madencilik (Doğu Biga Madencilik) şirketine; kim nasıl bir süreçle izin vermiştir?

Soru 2: Orman İşletme Müdürlüğü/ İşletme Şefliği Alamos Gold Madencilik şirketi Kirazlı izin alanında sözleşmeye ve proje dosyasındaki açıklamalara aykırı işlemlerine karşı işlem yapmış mıdır? Yapmış ise sonuçları açıklanmalıdır.

Soru 3: Alamos Gold Madencilik şirketi siyanürlü altın işletmeciliği yaptığı maden alanını iyileştirerek eski haline getirmeden (rehabilit etmeden) alanı teslim edemez ve çekip gidemez. Bu konuda yönetim ne yapmıştır?

Ormancılıkla ilişkili örgütler ve kişiler bu sorunların yanıtını almak ve sorumluların hesap vermelerini sağlamak için ısrarcı ve takipçi olmalıdır. Başka bir konu ise Kirazlı köyünde yapılmış olanlar ve alanın bugünkü durumuna ilişkin her türlü bilgi, belge, fotoğraf toplanmalı ve kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

AĞAÇLANDIRMA VE EROZYON KONTROLÜ ÇALIŞMALARI (GÖRÜŞ VE ÖNERİLER)

Yusuf Ertaylan - Emekli Orman Yük. Müh.

1-TARİHÇESİ

Ağaçlandırma çalışmaları, 1970 yılına kadar ağaçlandırma görevini yürüten ağabeylerimiz tarafından hemen hemen tamamen emek yoğun çalışmaları ile küçük sahalarda yapılan teraslar üzerinde fidan dikmek suretiyle yapılmış ve başarılı sonuçlar alınmıştır.

Mülga Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü (AGM) bünyesinde 1969 yılında Ankara'da kurulan Etüt-Proje (EP) Daire Başkanlığı, EP Şube Müdürlüğü, taşrada Orman Bölge Müdürlükleri bünyesindeki Ağaçlandırma Grup Müdürlüklerine atanan bir veya iki EP Mühendislerince (daha sonra EP uzmanları), ülke genelinde planlanan 442 su toplama havzası bazında, havza etüdü-avan proje çalışmalarına başlanmıştır.

Tamamen yersel metotlarla, sistematik olarak her 330 metrede bir açılan toprak profillerinde; yatırım giderlerini etkileyen, diri örtü durumu, ana kaya toprağın mutlak ve fizyolojik derinliği, yüzey ve ve profil taşlılığı, toprağın tekstürü, strüktürü pH'sı, kök dağılımı, kireç durumu gibi 54 özellik saptanarak, toprak etüt çizelgeleri doldurulmuş, bu verilere dayanarak büroda, ana kaya toprak ve erozyon haritaları ile dikilecek türleri ve uygulanacak ağaçlandırma metotlarını gösteren "yapılacak işler haritaları" avan projeye eklenmiştir.

Avan projelerle, ülke genelinde; nerede ne miktarda, hangi kategoride, hangi öncelik sırasında, hangi türlerin dikileceği, sosyal baskı derecesini gösteren potansiyel ağaçlandırma ve erozyon kontrol alanları saptanmıştır.

1984 yılında tamamlanan avan projeler baz alınmak üzere yapılacak uygulamalar için 4125 no'lu tamimdeki "Uygulama Projeleri Dispozisyonlarına" göre daha detaylı arazi etüdü yapılarak" ağaçlandırma, erozyonu kontrol, enerji ormanı tesisi ve mera ıslahı "uygulama projeleri" düzenlenerek çalışmalara devam edilmiştir.

2- AĞAÇLANDIRMA ÇALIŞMALARI

2.1-Etüt-Proje Çalışmaları

Etüt-proje çalışmaları; yetişme ortamı özelliklerini (topoğrafik ve ekolojik yapıyı, edafik ve iklimatik özellikleri, çevrenin sosyal ve ekonomik durumu vb.....) inceleyip değerlendirebilecek, elde edilen verilere göre uygulanacak olan metotları (diri örtü temizliği- makina ve emek yoğun arazi hazırlığı metotlarını, ekipman ve makine cinslerini, dikilecek türleri vb....) planlayabilecek niteliklere sahip orman yüksek mühendisleri veya orman mühendisleri tarafından yapılmalıdır.

Bu konuda çalışacak teknik elemanlara farklı bölgelerde uygulamalı eğitimler verilmelidir.

2.1.1-Büroda

Ağaçlandırma yapılacak alanın sınırı, 1/25000 ölçekli topoğrafik askeri pafta üzerinde çizildikten sonra, bu alan üzerinde; orman tahdit sınırı, 1.30 cm.x1.30 cm. boyutlarında bir karelaj şebekesi, orman yol şebeke planı, yüksek gerilim hattı, yapılmış ve yapılacak olan tesisler, orman koruma yol ve şeritlerinin vb. yerleri işaretlenmeli ve arazide yerleri belirlenmelidir.

2.1.2- Arazide

Harita üzerine çizilmiş karelaj şebekesinin köşe noktalarına düz eğrilere paralel olarak 1 den başlamak üzere sıra numaraları verilmiş yerlerde, yüzümüz yamaca doğru olmak üzere, 80 cm genişliğinde, 100 cm derinliğinde (veya anakayaya kadar) açılan toprak profillerinde gerekli incelemeler yapılarak toprak etüt çizelgeleri doldurulmalıdır.

2.2- Arazi Hazırlığı Çalışmaları

2.2.1- Diri Örtü Temizliği

Sahada bulunan diri örtü tabakası, türüne, kapalılığına, dip çapına ve boyuna göre, %60 meyile kadar olan alanda, paletli traktör + tarak ile meyil aşağıya doğru kök ve gövdeleri ile birlikte temizlenmelidir. Temizlenen diri örtü fidan dikim aralıklarının katı kadar olan aralıklarla (24m x 42 m), düz eğrilere

Şekil 1

koşut olarak diri örtü temizlenmiş olan alanda en fazla 3 m genişliğindeki yığınlanmalıdır (Şekil 1).

Temizlenen diri örtü kesinlikle ayrıca dere içlerinde taşınmamalı, dere içlerinde, 10-20 m diri örtü aynen korunmalıdır. Bu konuda bilgileri verilen ekipman kullanılabilir:

Ekipman türü: Tarak. Diş uzunluğu pabuçlu 69 cm. Diş sayısı :9-11 Ad.

Makina gücü: 180-220 HB gücünde paletli traktör.

2.2.2-Toprak İşleme

Ağaçlandırma sahalarına dikilen fidanları, hem fiziki hem de ekonomik yönden sulama ve gübreleme olanağımız yoktur. Fidanlar, yağmurlarla gelen sulara, toprakta bulabildikleri besin maddelerine göre yaşamlarını sürdürürler, büyüme ve gelişmelerini yaparlar.

Yörenin yetişme ortamı özelliklerinden, topoğrafya, yükseklik, bakı, iklim özellikleri değiştir-

me olanağımız yoktur. Ancak kullanacağımız ağaçlandırma teknikleriyle, toprağın fiziksel özelliklerinde kısa sürede, bazı kimyasal özelliklerinde (pH, kireç, tuzluluk ....) uzun sürede, dikilen fidanların lehine bir takım iyileştirmeler yapmak olasıdır. Bu nedenle; yağmur sularının daha fazla toprağa ulaşması için tam alanda diri örtü temizliğinin (erozyon durumu dikkate alınarak) toprakta daha fazla suyun depolanması, toprağın havalanması, kök gelişiminin ve fidanların büyüme ve gelişmelerinin kolaylaştırılması için

ALT TOPRAK işleme, kapillari-tenin kınlarak toprakta tutulan suyun hızla buharlaşmasının önlenmesi için ÜST TOPRAK işleme yapılmalıdır.

A- Alt Toprak İşleme (Şekil 2)

Ekipman: Diş uzunluğu 90 cm, ikili ve üçlü ripper.

Makina gücü: 180-220 HB gücünde paletli traktör .

Çalışma tekniği: Diri örtü temizliği yapılmış olan alanda, düzeç eğrilerine paralel olarak, 80-90 cm derinliğinde alt toprak işleme yapılır (%40 meyile kadar)

B- Üst Toprak İşleme

Ekipman: Ağır diskaro.

Makina gücü: 80-120 HB gücünde, 4x4 lastik tekerlekli traktör (%30 meyile kadar).

Çalışma tekniği: Uygun dikim ortamı sağlanabilmesi için düzeç eğrilerine paralel olarak toprak işleme yapılır.

Bu alanda, fidan dikim şeritlerinin belirlenebilmesi için 4x4 lastik tekerlekli traktör + iki soklu ripper pulluk ile en az üç metre aralıklarla

Şekil 2

düzeç eğrilerine koşut teras formu oluşturulmalıdır.

DİRİ ÖRTÜ TEMİZLİĞİ VE TOPRAK İŞLEME çalışmaları, iklim bölümünde vurgulandığı gibi toprağın uygun tavda olduğu zaman yapılmalıdır.

2.3- Tohum Temini - Fidan Üretimi-Dikim

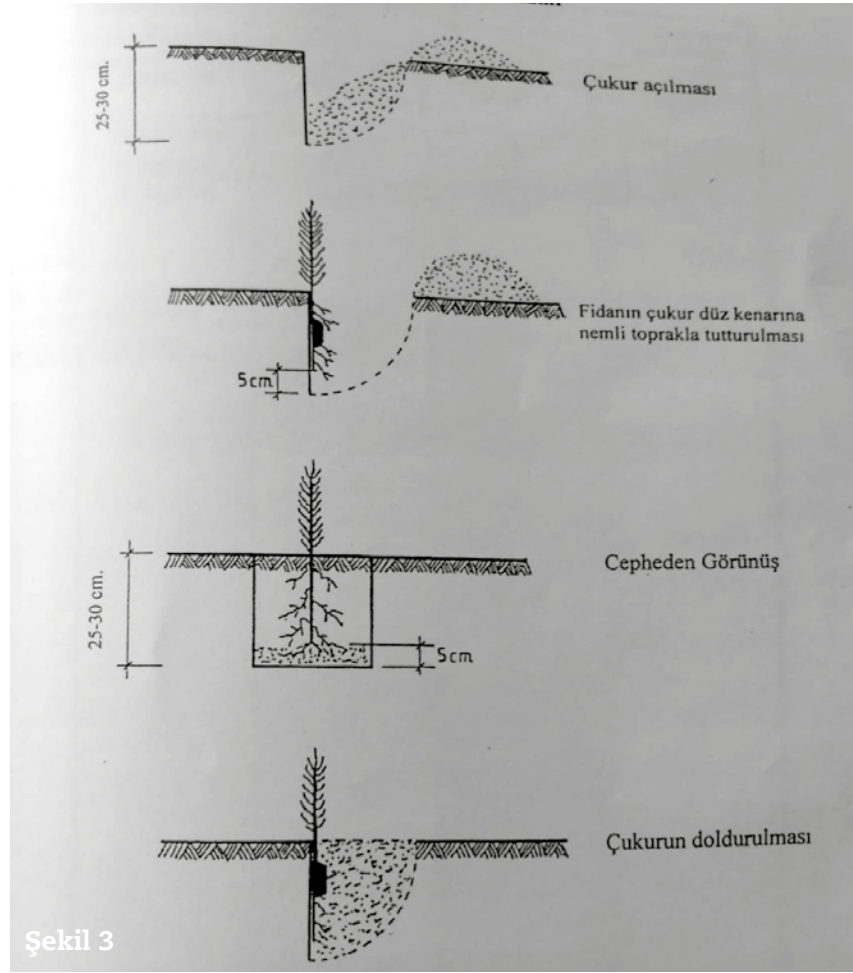
Ağaçlandırma sahalarında dikilecek türlerin tohumları, orijinlerine uygun, tohum transfer kurallarına göre tohum meşcerelerinden veya tohum bahçelerinden toplanmalıdır.

Yıllık ağaçlandırma ve erozyon kontrol, özel ağaçlandırma programlarına göre, orman yangınları ve fidan kayıpları da dikkate alınarak, tesiste ve bakımda gereksinim duyulacak fidan miktarları, her yıl yapılan "Fidanlık Ekim Programlarında" tutarlı bir şekilde planlanmalıdır.

Dikimlerde, kök ve gövdesi iyi gelişmiş fidanlar, daha önce makina veya emek yoğun ile arazi hazırlığı yapılmış alanlarda, vejetasyon dönemi başlamadan önce toprağın tavda olduğu zamanlarda çapa ile kenarda çukur dikimi (Şekil 3) şeklinde, fidan dikim aralık x mesafelerine uygun olarak 60x80 cm. ebadında teras formu oluşturulmuş yerlerde yapılmalıdır.

2.4- Bakım

Büyük emek, para ve zaman harcanarak tesis edilmiş olan ağaçlandırma alanları, fidanlar biyolojik üstünlük kazanıncaya (çevresindeki ot, çalı gibi türlerin baskısından kurtulma) kadar toprakta zaten kıt olan su ve besin maddelerinden sadece

Şekil 3

Şekil 4

dikilen fidanların yararlanmasını sağlamak, fidanların ısisına ve ışığına ortak olan yabancı bitkileri fidanların çevresinden uzaklaştırmak için belirli bir süre (3-5 yıl) ot alma, çapa, teras onarımı ve

sürgün kontrolü şeklinde bakım altında tutulmaları gerekir.

Bakım çalışmaları, yörenin yetiştirme ortamı özellikleri dikkate alınarak, emek yoğun veya makina yoğun bir şekilde, en son

ilkbahar yağışlarından sonra, otların tohumları olgunlaşıp dökülmesinden ve havalar fazla ısınmadan önce yapılmalıdır.

2x4 Lastik tekerlekli traktör+ hafif diskaro ile fidan sıra aralarında bakıma başlamadan önce, en az üç metre aralıklarla teras formu verilmiş şeritlerde dikilmiş olan fidanların çevresinde (veya teras şeritlerinin üzerinde) emek yoğun ot alma, çapa ve sürgün kontrolü yapılarak henüz küçük olan fidanların zarar görmemesi için ortaya çıkarılmaları gerekir (Şekil 4).

2.5- Koruma

Ağaçlandırma alanlarının yöresinin hayvancılık potansiyeli, otlatma alanları, halkın sosyoekonomik ve kültürel yapısı dikkate alınarak, dikenli tel çit, orman muhafaza memurları veya bekçi

ile koruma altına alınması gerekir. Duruma göre, korumada bu tedbirlerin bir veya ikisi yeterli olabilir.

Ağaçlandırma sahalarının korunmasında, mekanik bir engel olarak görülen ve birçok yerde yeterli olabilen dikenli tel çit, yerden itibaren, 20 cm 45 cm 75 cm yüksekten üç sıra halinde çekilmelidir. Zorunlu olan yerlerde bekçi ile destekleme yapılmalıdır.

3- İKLİM

Yetiştirme ortamı özelliklerinin en önemlisi olan, fidanların büyüme ve gelişmeleri üzerinde büyük etkisi olduğu bilinen, çalışmaların zamanını ve süresini belirleyen iklim verileri (yağış-sıcaklık), Prof. Dr. Sırrı Erinç'in "Yağış Etkinlik İndisi" formülüne göre incelendiğinde,

ülkemizin büyük bölümünde, Mayıs ayından itibaren başlayarak yarı kurak, kurak ve tam kurak bir dönem görülmektedir. Tamamen vejetasyon dönemine rastlayan bu dönemi fidanların zaten kıt olan sudan ve besin maddelerinden en fazla yararlanabilmeleri için sahada yapılması gereken çalışmalar (arazi hazırlığı, dikim, bakım) bölümünde açıklanmıştır.

Yağış Müessiriyeti İndisi

Formülü; $Im = P / Tom$

Im: Yağış müessiriyeti (Bir yerde sıcaklığa bağlı olarak toprakta tutulan veya kaybedilen suyu ifade eder.

P: Yıllık toplam yağış (mm.)

Tom: Yıllık ortalama en yüksek sıcaklık (C°).

Yağış Müessiriyeti İndisinin Aylara Göre Dağılımı

(Denizli ili meteoroloji kayıtları esas alınmıştır.)

AYLAR	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	May.	Haz.	Tem.	Ağus.	Eyl.	Ekim	Kas.	Arl.	Yıllık
P	86,3	74,1	68,7	44,8	48,3	23,3	10,6	4,1	19,5	29,4	48,6	89,1	547
Tom	10,2	11,9	14,9	20,4	25,3	30,4	33,9	34,1	29,2	29,8	17,9	12,5	22
İklim Tipi	ÇN	ÇN	ÇN	YN	YK	K	TK	TK	K	K	YN	ÇN	YN

Prof. Dr. Sırrı Erinç'in Yağış Müessiriyeti İndisine Göre, İklim ve Vejetasyon Tipleri

İNDİS	İKLİM TİPİ	VEJETASYON TİPİ
<8	Tam Kurak (TK)	Çöl
8-15	Kurak (K)	Çölümsü Step
15-23	Yarı Kurak (YK)	Step
23-40	Yarı Nemli (YN)	Park Görünümlü Kurak Mıntıka Ormanı
40-55	Nemli (N)	Nemli Mıntıka Ormanı
55<	Çok Nemli (ÇN)	Çok Nemli Mıntıka Ormanı

Sıcaklık, yağış ve toprak arasındaki ilişki aylar itibarıyla incelendiğinde (vejetasyon dönemi içinde);

-Yağışın bir kısmının toprağa ulaşmadan geri dönmesine neden olan bitkilerin kök ve gövdeleri ile birlikte sahadan uzaklaştırılması için diri örtü temizliğine, 2.2. ve 2.3 bölümünde belirtildiği gibi alt ve üst toprak işlemesine,

- Fidanların, yarı kurak-kurak ve tam kurak dönemini zarar görmeden atlatabilmeleri için kök ve gövdelerini geliştirmelelerini sağlayabilmek amacıyla yetiştirme ortamı koşulları dikkate alınarak, olabildiği kadar erken dikilmesine, özen gösterilmelidir.

4-AĞAÇLANDIRMA ÇEŞİTLERİ

4.1-Klasik Ağalandirmalar

Orman amenajman planlarında 22 nolu tabloda gösterilen, ağalandırılması gereken sahalarda yapılan arazi etütleri sonunda, edafik özellikleri itibarıyla yoğun kültür metotları uygulamaya elverişli olmayan alanlarda kısmen makina, genellikle emek yoğun yapılan ağalandırma çalışmalarıdır.

4.2-Endüstriyel Amalı Ağalandirmalar

Yıldan yıla gelişmekte olan odun hammadmesine dayalı sanayinin gereksinim duyduğu odun hammaddesini, istenilen özellik ve ölçütte, dış alıma gitmeden, bu konuda dar boğazlar yaratmadan, tamamen yurt içi olanaklarla karşılayabilmek amacıyla, kısa sürede en yüksek odun hasılatı alabilmek için ye-

tiştirme ortamı koşullarının uygun olduğu yerlerde, ıslah edilmiş tohum materyali kullanılarak, tesiste ve bakımda yoğun kültür metotları ile yapılan ağalandirmalardır.

4.3-Koruma Amalı Ağalandirmalar

Aşırı ve düzensiz uygulamalarla, bitki, toprak ve su arasında bozulmuş olan doğal dengeyi yeniden kurmak, sel ve taşkınlarla oluşan toprak taşınmasını, erozyonu durdurarak mal ve can kaybını önlemek amacı ile yapılan ağalandirmalardır. Bunun için;

Su toplama havzası bazında, var olan diri örtüyü korumak ve canlandırmak, yöredeki kamu kuruluşları (OGM-DSİ-TARIM İL MÜDÜRLÜĞÜ-KGM) ile koordineli bir şekilde öncelik sırasına göre yama ıslahı çalışmaları yapılarak, üst havzadan başlamak üzere “suyu (yağmur) düştüğü, toprağı olduğu yerde tutacak” teknik çalışmalar yapılmalıdır. Ancak, beklenen sonuç alınamıyor, hala dere tabanında, taban ve kıyı oyulmaları görülüyor ise alt havzadan başlamak üzere dere tabanında bir dizi sistematik barajlar yapılarak “denge meyili” oluşturulmalıdır.

Denge meyili; suyun, dere tabanında, taban kıyı oyulmalarına neden olmadan aktığı meyildir (%3-5).

4.4- Orman Dışı Ağalandirmalar

Genellikle ekstrem yetiştirme ortamı şartları taşıyan ve orman rejimi dışında kalan alanlarda;

a- Çevre, yani hava, toprak, su kirliliğini önlemek,

- b- Sel ve taşkınları durdurarak, can ve mal kaybını önlemek,
- c- Şehirlerin daha düzenli gelişmelerini ve gelişmelerini sağlamak,
- d- Turizm potansiyelini artırmak, rekreasyon alanları yaratmak,
- e- Ağa ve orman sevgisini aşılamak için kişilerin, kurum ve kuruluşların, kendilerine ait bir ormanları olmasını sağlamak,
- f- Ulusal savunma ve güvenlik bakımından uygun ortamlar yaratmak amacı ile yapılan;

yeşil kuşak, hatıra ormanı, kara-yolu kenarı ağalandirmaları ile dikili bir ağacım var kampanyaları gibi etkinliklere konu edilen ağalandirmalardır.

4.4.1-İkincil ürün elde etmek amacı ile yapılan orman dışı ağalandirmalar

Geniş alanlarda yapılan endüstriyel amaçlı ağalandirmalar üzerindeki sosyal baskıları kaldırmak, orman içi ve kenarında yaşayan köylülere ekonomik katkıda bulunmak amacı ile ikincil ürün veren fıstıkçami, badem, ceviz, palamut meşesi, yabani erik, ahlat, vb. türler yanında ancılığı teşvik etmek amacı ile çiçeğinden yararlanılmak üzere genellikle akasya türleri ve defne, dağ çileği, kekik, iğde ağacı, arı otu, böğürtlen, çam, keçi boynuzu, ılgın ve lavanta ile yapılan ağalandirmalardır.

4.5- Enerji Ormanı Tesis Çalışmaları

Ormancılık çalışmalarında yönünün gereksinim duyduğu ön-

celikli odun hammaddesi türü dikkate alınmalı, buna göre çalışmaların öncelik sırası belirlenmelidir.

Örneğin Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerimizde, yakacak ve hayvancılık için yem bitkileri üretimi öncelikli olduğundan, yörede var olan ve geniş alanlar kaplayan özellikle sığ ve orta derin topraklar üzerindeki meşelik alanlarda uzun vadeli ağaçlandırmalar yapmak yerine yakacak odun ve yem bitkisi üretimi için enerji ormanı tesisi ve ot üretimi çalışmalarına öncelik verilmelidir. (4125 nolu Tammim Sayfa 4; Projelerde faaliyet türlerinin ve amacın belirlenmesi:1.4).

5- SORUNLAR

- a- Yetiştirme ortamı özelliklerini belirleyip istenilen düzeyde değerlendirebilecek teknik elaman yetersizliği. Bu konuda toprak laboratuvarları ile koordineli arazide uygulamalı eğitimler verilmelidir.
- b- Endüstriyel amaçlı ağaçlandırma yapılabilecek alanlar oldukça azalmıştır. Bu nedenle yıllık ağaçlandırma programları, merkezce, taşranın potansiyel alanları ve yapabilirlik olanakları dikkate alınarak planlanmalıdır. Aksi takdirde programı gerçekleştirebilmek için teknik yönden ağaçlandırmaya uygun olmayan sahalara da girmek zorunda kalınmaktadır.
- c- Soyoekonomik baskılar, teknik ve idari çözümlerle ortadan kaldırılmalıdır. Bu kapsamda; ağaçlandırılmayacak sahalarda kontrollü otlatma olanakları sağlanmalı, tampon sahalara bırakılarak buralara uygunsu fıstıkçamı,

badem, arıcılık için yalancı akasya, gibi türler dikilmeli, yem bitkisi olarak korunga ekimi yapılmalıdır.

- d- Fidanlık ekim programları, yıllık ağaçlandırma, erozyon kontrol tesis ve bakım programları için gereksinim duyulan fidanlara göre yapılmalıdır. Bu noktada sağlıklı planlama yapılmadığı için her yıl binlerce fidan imha edilmektedir.
- e- AGM zamanında yetişmiş, tecrübe kazanmış teknik elamanların konuları dışında, rotasyon adı altında başka görevlere atanmaları durdurulmalıdır. Arazi çalışmalarında görevlendirilen, konularında eğitilmiş operatörlerin, çalışmalara uygun standartlardaki makina + ekipmanları kullanımları sağlanmalıdır.
- f- Bazı bölgelerde; arazide, yörenin yetiştirme ortamı özelliklerini iyileştirmek amacıyla kullanılan ekipmanların, istenilen teknik özelliklere uygun olmadığı için fayda yerine zarar verdiği görülmektedir. Örneğin, tam alanda diri örtü temizliğinde kullanılan tarak ekipmanının tarak diş uzunluğu pabuçlu 69 cm. olması gerekirken 30-40 cm. uzunluğunda olması, tarak yerine bıçak gibi kullanıldığından, humus ve organik maddece zengin, mikro organizma faaliyetlerinin en fazla olduğu üst toprağın taşınmasına neden olduğu, paletli traktörlerin ekonomik ömürlerinin dolmuş olması nedeni ile verimli çalışmadığı görülmektedir.

6- SONUÇ VE ÖNERİLER

Ağaçlandırma ve erozyonu kontrol çalışmaları; para, emek ve zaman isteyen, ekonomik ve sosyal konularda başarılı olunması zorunlu olan çalışmalardır.

Yetiştirme ortamı özelliklerinden bazılarını (mevki, topoğrafya, iklim vb.) değiştirme olanağımız yoktur. Ancak üretim kaynağımız olan toprakta yapacağımız bir dizi teknik uygulamalarla, yoğun kültür metotları ile toprağın fiziksel özelliklerinde kısa sürede, bazı kimyasal özelliklerinde de (pH, kireç, tuz vb.) uzun sürede dikilecek türlerin lehine bir takım iyileştirmeler yapma olanaklarımız bulunmaktadır. Fidanlar yaşamlarını sadece yukarıdan gelen (yağmur ve kar) su ve toprakta bulunan gıda maddeleri sayesinde sürdürebilmektedirler. Bu nedenle, açılan toprak profillerinde saptanan bilgilere göre; dikilecek fidanların, istenilen düzeyde, büyüme ve gelişmeleri için yapılması gereken teknik müdahaleler mutlaka iyi planlanmalı ve uygulanmalıdır.

Ağaçlandırma, erozyon kontrolü, fidanlık ve enerji ormanı tesisi gibi ayrı özellikler taşıyan çalışmalar, siyasi bir tercih sonunda, büyük bir iş yoğunluğu olan Orman Genel Müdürlüğü'nün görev alanına dahil edilmiştir. En kısa zamanda yanlış bir siyasi tercih olan bu hatadan dönülerek, kendine özgü, genel bütçeden veya döner sermayeden ayrılan bir bütçesi olan, eski düzeyde teknik ve idari personel ile makina ve ekipman kadrosuna kavuşturulan **AĞAÇLANDIRMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ** mutlaka yeniden kurulmalıdır.

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNE Ğ İ GENÇ NESLE IŞIK TUTUYOR

Sümeyye Altıparmak - Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Öğrencisi, sumeyye__altiparmak@hotmail.com

Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi son sınıf öğrencisi orman mühendisi adayı olarak bu yazımda, gözlemci ve konuşmacı olarak katıldığım; Türkiye Ormancılar Derne ğ i (TOD)'un 57. Dönem II. Danışma Kurulu Toplantısı için gerçekleştirilen organizasyondaki deneyimlerimden söz edeceğim.

Öncelikle şunu belirtmek isterim ki; TOD'u 2022 yılında Bolu'da düzenlenen Orman Oyunları Olimpiyatları aracılığıyla öğrendim. Doğrusu Dernek hakkında hiçbir fikrim yoktu. Bölüm hocamın bu kurul toplantısı için Antalya'ya davet etmesi vesilesi ile hocamdan ve internet üzerinden Derne ğ i araştırdım. Böyle bir davete katılmanın, benim için hem mesleki açıdan hem de ruhsal dinlenme açısından iyi gelece ğ ini düşündüm ve davete icabet ettim.

TOD'un düzenledi ğ i danışma kurul toplantılarında bir ilk olarak, bu toplantıya, orman fakültelerini temsilen ikişer öğrenci; Derne ğ in ormancılık alanında yapılacak çalışmalarının yanı sıra, 'örgütlenme çalışmaları, üye ilişkileri ve sorunları' adında mezun olup atanamayan genç meslektaşlarımıza, benim gibi mezun olacak ve mezuniyet sonrası iş bulma-iş kurma için alanında tecrübeli meslek büyüklerimizin deneyimlerinden faydalanılması üzerine bilgi ver-

mek amacı ile davet edilmiştir. Gerçekleştirilen bu toplantılar ve yapılan sohbetler gelecekteki meslek hayatımın kısa bir film şeridi gibi gözümün önünden geçmesi birçok konuda fikir sahibi olmamı sağladı, ufkumu genişletti.

İş hayatında meslektaşlar arasında nasıl bir iletişim dili olduğunu ve düzenlenen bu tür toplantılarda deneyimlerin, araştırmaların ve önerilerin nasıl bir üslupla dile getirildi ğ ini bizzat görmüş oldum. Okullarda edindi ğ imiz mesleki bilgilerin haricinde, ormancılıkta uygulamanın ve işleyişin iç yüzünü görmek; meslekte nasıl bir yol izleyerek ilerleyebilece ğ im konusunda fayda sağladı.

Özellikle benim için önemli olan bir di ğ er konu ise; mezun olduktan sonra iş hayatına atılırken bir işin sorumlulu ğ unda nelere dikkat etmem gerekti ğ ini, en az hasarla yalpalamadan pür dikkatle hareket etmem gerekti ğ ini; bizzat yeni atanmış meslektaşlarımızın ağzından edindikleri tecrübeleri, başlangıçta dikkatsizlik sonucu girdikleri sıkıntıları bizimle paylaşmaları, henüz mesle ğ e başlamadan fikir sahibi ve dikkatli olmam gerekti ğ inin farkındalı ğ ını oluşturdu.

Kaygılarla baş başa kaldı ğ ım bu süreçte; düzenlenen bu organizasyon sayesinde, yapılan toplantıların haricinde, alanlarında

uzman meslek büyüklerimle bizzat tanışıp sohbet etmek, Derne ğ in genç üyeleri ve di ğ er öğrenci arkadaşlarla tatil tadında vakit geçirmek oldukça keyif verdi.

Ormancılı ğ ımıza önemli katkılar sağlayan ve bir asırdır var olan böyle köklü bir Derne ğ in; ülke genelinde alanında daha fazla öğrencilere ve yeni mezun olup henüz iş hayatına atılamamış gençlere ulaşması gerekmektedir. Ülkemiz özellikle 'E ğ itim ve Öğretim' alanında Cumhuriyet tarihi boyunca şu anda felç edilmiş durumda. Bu durum maa- lesef gençlerimizin körelerek bilinçsizce ilerlemesi atalarımızın kemiklerini sıplatmaktan başka bir şeye yol açmıyor.

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün 'Bütün ümidim gençliktedir. Gençli ğ i yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın müspet fikirlerini veriniz. Gelece ğ in aydınlı ğ ına onlarla kavuşacaksınız.' sözleri ile TOD'un amaç ve hedefleri doğrultusunda ormancılık bilimine önemli katkılarda bulunabilecek eğitilmiş, liyakatli ve adaletli bireyler yetiştirmek; var olan ormanlarımıza bilinçli şekilde sahip çıkmak ve sürdürülebilir orman yönetimini en iyi durumda icra edebilmek açısından büyük katkısı olacaktır şüphesiz.

Araştırmalarım sonucunda TOD'un bu konu üzerinde çalış-

malar yaptığını, yeni faaliyetler düzenleme içinde olduğunu bilmek beni pek umutlandırdı doğrusu. Fakat her başlangıçlarda olduğu gibi eksiklikler, hatalar olabiliyor. Sonraki dönemlerde öğrencilerin de dahil olduğu bu tür organizasyonlarda, toplantılar öncesinde zamanın belli bir diliminin öğrencilere ayrılarak; her bir branştan alanlarında uzman meslek büyüklerinin anekdotlar halinde bilgi aktarımı sağlanacak şekilde toplantıların düzenlenmesini talep ediyorum. Bu sistem hem Derneğin amacına uygun daha verimli bir şekilde hizmet etmesini hem de öğrencilerin “nasıl bir yol izlemeliyim?” sorusuna yanıt bulmalarını sağlayacaktır. Aslında bu tür faaliyetler öncesinde özellikle de benim gibi mezun olacak öğrencilere ışık tutmak ve düzenlenen toplantıların amacının içeriğini daha iyi çözümlemek adına siz meslek büyüklerimizi; fakültelerimizde ağırlamak bizi onurlandıracaktır. Dernek-öğrenci ilişkisi olarak elbette biz de üzerimize düşeni yapacağımızı belirtmek isterim. Sadece bireysel kazanım değil, bu kazanımları diğer arkadaşlara da aktararak toplumsal örgütlenmeyi sağlamak olacaktır.

Yeşili görmeyen fakat görmek isteyen gözleri açıp bu zevke teşvik etmek; uygarlığı bir üst seviyeye taşır.

Teşekkür ederim...

ORMANLAR YOK OLURSA NELER YİTİRİLİR?

Fethi Karaduman - Orman Yüksek Mühendisi, karaduman2000@gmail.com

EN BAŞTA;

Yaşam Kaynağı,

Yaşam Birliği,

Solunacak bol oksijenli temiz
hava,

Tüm canlıları, insanları verdiği
ürünlerle doyuran toprak,

Temiz içilebilir su,

Binlerce canlının doğal barınağı,

Biyolojik çeşitlilik, tür zenginliği,

Gen kaynakları,

İnsanları tinsel (ruh) sağlığı

YİTİRİLECEK!!!

AYRICA;

- Ormanın sesi, rengi, ışığı, kokusu...
- Kuşların cıvıltısı, ağustos böceklerinin cıvıltısı, anıların böceklerin vızıltısı,
- Kelebeklerin, kuşların kanat sesleri,
- Çam ibrelerinin, defnenin, ardıcın güzel kokuları...
- Yeşilin tüm tonlarını taşıyan ağaçlar ile gökkuşağının tüm renklerini taşıyan çiçekler,
- Defne yaprağının, kekiğin, adaçayının, keçiboynuzunun, ayıüzümünün, çam fıstığının, zeytinin hoş tatları,
- Hastalara sağlık sunan şifalı bitkileri,

- Tavşanların, sincapların, kuşların, kaplumbağaların yuvaları, yabani hayvanların doğal barınağı,
- Yaz günü, dere kıyısındaki çınarın gölgesindeki serinlik,
- İlkbaharda tomurcukların çiçek açması, yaprakların yeşermesi, doğanın yaşama enerjisi veren canlanışı,
- Solan ve dökülen yapraklarla gelen sonbaharın hüznü,
- Gezip eğlendiğimiz, dinlendiğimiz, yürüyüşler, koşular yaptığımız ve bütünleştiğimiz doğa,
- Sedir ağacının kar altındaki özgün görünümü,
- "Gölgesinde mevsimler boyu oturlan, elele tutuşup hayaller kurulan" ağaçlar,
- Yüzlerce yıldır tarihe tanıklık eden bilge anıt ağaçlar,
- Şairlerin, yazarların sanatçıların esin kaynağı,
- Çağrışımlar, esintiler, duygular,
- Düşler, imgeler, hayaller,
- Anılar, özlemler, düşsel yolculuklar ve şarkılar, türküler,
- Ağaç köklerinin, sarıldığı toprağa ve emdiği suya aşkı...
- Ağaç, gövde ve dallarının gökyüzüne uzanışı, güneşe tutkusunu,
- Ezgiye dönüşen rüzgârın sesi,

- Rüzgârın ağaç yapraklarıyla, dallarıyla olan dansı,
- Sonbaharda yapraktan düşen çiğ damlasının sesi...
- Yaprakların, çimlerin buğusu...
- ağımla yıkanan toprağın kokusu, ormanın tepe çatısından süzülen güneş ışığı,
- "Çiçeğin taç yapraklarının açarken çıkardığı sesler" (Kızılderili Reisi Seattle'nin deyişi),
- Ormanın gizemi, büyüğü,
- Güzelliğin, "mutluluğun resmi",
- Ormanın öyküsü, şiiri, resmi, müziği,

SİLİNECEK!!!

...SON OLARAK DA;

*YAŞAMA SEVİNCİ, İÇSEL ZENGİNLİK, DİNGİNLİK...

*TÜM İNSANLIĞIN ORTAK VARLIĞI, YAŞAM KAYNAĞI,

BİR DAHA DÖNMEYECEK BİÇİMDE
YOK OLUP GİDECEK!!!

Tüm canlıların ortak varlığı olan orman varlığının tükenmesi, yaşamın da yok olması demektir. Ülkesini, ulusunu ve tüm insanlığı seven hiçbir insan bu sonucu istemez, bu sonuca yol açacak uygulamaların içinde yer almaz, almamalıdır!

ORMANCI PERSONELİNİN ÇOCUKLARINI OKUTMA VAKFI (OPÇOVAK)

İsmet BAYRAKTAR - OPÇOVAK Yönetim Kurulu Başkanı, smtby@hotmail.com

Orman teşkilatı çalışanları; birbirleri ile sıkı dostlukları olan, iyi günde kötü günde birbirleri ile iletişimde bulunan bakan, müsteşar, genel müdür, bürokratlar, mühendisler, teknik ve idari personeller, memurlar ve işçileri ile büyük bir aile gibidir. Genellikle küçük yerleşim yerlerinde uzun yıllar görevler yapan bu büyük ailenin bir bölümü büyük kentlerde görev yapar veya emekli olduğunda büyük şehirlerde yaşamaya devam ederler. Yaşamalarının bir bölümü lojman ve kampüs ortamında geçer, ormancı teşkilatın bireyleri hep birlikte eşler ve çocuklarda bu meslek teşkilatının üyesi olup giderler.

Ormancı Personelinin Çocuklarını Okutma Vakfı (OPÇOVAK) Yönetim Kurulu olarak, Orman ve Av dergimiz aracılığıyla Derneğimizin yeni üyelerine ve gençlere Vakfımızı tanıtmak istedik.

OPÇOVAK; çalışan ya da emekli ormancı personelinin yükseköğrenimde okuyan çocuklarının eğitimine katkıda bulunmak amacıyla 1970 yılında zamanın Orman Bakanı başkanlığında, dönemin üst düzey yöneticilerinden 9 kişi ve 7 ormancı sivil toplum örgütünün katılımıyla Ankara'da kurulmuştur.

52 yıldır kuruluş amacı doğrultusunda işlevini sürdüren Vakfımız, bu uzun yıllar boyunca ormancı personelinin yükseköğrenimdeki 8 bin civarında çocuklarına kredi ve burs vermiş, eğitim araç gereçleri yardımıyla bulunmuş, barınma olanakları sağlamıştır.

Vakfımızın üst organı mütevellî heyetidir ve 23 kişiden oluşur. Bunların 20'si gerçek kişiler, 3'ü de ormancı sivil toplum örgütü temsilcileridir. Vakfın icra organı ise yönetim kuruldur ve 7 kişiden oluşmaktadır. Ayrıca 3 kişilik denetleme kurulu da çalışmalarını sürdürmektedir. Vakfın bu organlarında görev yapan üyeler, bu hizmetlerinden dolayı hiçbir ücret almamaktadırlar. Vakfımızın bir çalışanı vardır ve o da mütevellî heyeti ve yönetim kurulunun kararlarının uygulaması ile tüm vakıf işlerinin yanı sıra Vakıf Müdürlüğümüzü yapmaktadır.

Vakfımızın internet adresi <http://www.opcovak.org.tr/> posta adresi Tuna Caddesi No:5/7 Yenışehir Çankaya / Ankara ve telefonu 0 312 434 30 89 dur. Vakfımızda üyelik sistemi bulunmamaktadır.

Gelirlerimiz ise sahip olduğumuz gayrimenkul kiralari, nakit varlıklarımızın faiz gelirleri ile ormancı personelin dayanışma

ruhu ve kendi istekleriyle yaptıkları bağışlardır.

Vakfımız, ormancılık kuruluşlarında işçisinden en yüksek amirine kadar her kademedeki görev yapan ve bu kuruluşlardan emekli olan personelin, yükseköğrenimde okuyan çocuklarına aynım gözetmeden kredi ve burs vermektedir. Ancak ihtiyaç sahibi personel ile görevi sırasında şehit olan ya da Vakfımıza bağış yapan personelin çocuklarına öncelik verilmektedir.

6 Şubatta meydana gelen depremler nedeniyle Ülkemiz, tarihinin en zor ve karanlık dönemlerinden birini yaşıyor. Bu süreçte ormancı personelden de yaşamını yitiren ya da yaralanan, evlerini kaybeden çok sayıda personel oldu. Bunlardan bir kısmı da Vakfımızdan kredi olmaya devam eden öğrencilerimizin aileleri idi. Yitirdiklerimizi yerine koyamayız ancak birlik ve dayanışma ruhumuzu yayarak ve yükselterek acılarımızı hafifletebiliriz.

Yönetim Kurulu olarak evrensel düşünebilen, her türlü bilgiyi sürekli sorgulayan, sorunlara çözüm üreten, kendini sürekli yenileyip geliştirilebilen iyi eğitilmiş bireylerin aydınlık geleceğimizi eğitimin ışığında inşa edeceklerine inanıyoruz.

ÇALILAR

Hakan ÇELİK

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Orman Mühendisliği Bölümü
Orman Botaniği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Capparis spinosa L. - Kapari

Genel Görünüşü: 3 m uzunluğa kadar boy yapabilen, kubbe şeklinde bir tepe şekli oluşturan, düz dallanma yapısı olan çalıdır (Şekil).

Sürgün: Sürgünler koyu yeşildir ve sürgün üzerinde kulakçıklar bulunur. Bu kulakçıklar koyu sarı renkte olup geri doğru kıvrık, zayıf, ince ve gelişmemiştir.

Yaprak: Yaprakları yumurta veya ters yumurta şeklindedir ve yaprak sapı kısadır. Yaprak üzerindeki tüy örtüsü çok mumsudur. Bu tüy örtüsü kalın ve uzun olup erken dökülür. Yaprakların damarları belli değildir. Yaprak tabanı yuvarlak, yukarı doğru inceler ve uçları sivridir.

Çiçek: Çiçek tomurcukları sivri uçlu olup çiçeği taşıyan sap kalın ve uzundur. Meyve dikdörtgen şeklindedir ve kırmızı renktedir. Tohumlar olgunlaştığında kahverengi rengindedir (Şekil).

Genel yayılışı: İtalya, İspanya, Fransa, Yunanistan ve Türkiye gibi ülkelerde genel yayılış göstermektedir.

Türkiye'deki yayılışı: Muğla, Aydın, Antalya, Balıkesir, İstanbul, İzmir, Adana ve Mersin illerimizde ve çevrelerinde doğal yayılış yapmaktadır.

Kullanım yerleri: Kaparinin birçok geleneksel ve tıbbi kullanımı vardır. Bu bitkinin meyvesi, yaprağı, kabuğu bu kullanımların içerisinde yer almıştır. Romatizma, mide sorunları, karaciğer problemi, böbrek, hemoroid, iştahsızlık, göğüs hastalıkları gibi birçok hastalığın tedavisinde rol oynamaktadır. Ayrıca kurak mıntika ağaçlandırmalarında ve erozyon kontrolünde kullanılmaktadır.

Foto: Ünal AKKEMİK

Foto: Ünal AKKEMİK

Inocencio, C., Rivera, D., Obon, M.C., Alcaraz, F., Barrera, J.A., 2006, A systematic revision of Capparis section Capparis (Capparaceae). *Annals of the Missouri Botanical Garden*, 93 (1):122-149

Nabavi, S. F., Maggi, F., Daglia, M., Habtemariam, S., Rastrelli, L., & Nabavi, S. M., 2016, Pharmacological effects of Capparis spinosa L. *Phytotherapy Research*, 30 (11): 1733-1744.

Rahnavard, R., & Razavi, N., 2017, A review on the medical effects of Capparis spinosa L. *Advanced Herbal Medicine*, 3(1): 44-53.

***Ceratonia siliqua* L. - Keçiboynuzu, Harnup**

Genel Görünüşü: Herdem yeşil, 3-10 m boylarında, boylu çalı veya küçük ağaç formunda bir bitkidir (Şekil).

Yaprak: Yapraklar geniş yumurtamsı şekilde olup deri gibi kalındır. Yaprakların, alt yüzleri soluk yeşil görünüşe sahipken üst yüzeyleri koyu yeşil bir görünüme sahiptir ve uçları sivri veya bazen mızraksıdır. Yapraklar tabanda birleşmiş uzun bir sapa sahiptir. Yaprak ve sürgünleri yapışkandır.

Çiçek: Çiçekler kurullar halinde bulunur ve bu kurullar yaşlı dallar üzerinde dik durumdadırlar. Çiçek kurulları başak şeklindedir. Her kurul yaklaşık 50 çiçekten meydana gelir ve çiçekler tek eşeyli veya erseliktir. Çiçeklerinde taç yaprak yoktur ve stamen sayısı 10 tanedir.

Meyve: Koyu kahverengi, mezokarpı etlenmiş olan meyve legümen yani bakla şeklindedir ve yaklaşık 10-30 cm boyundadır (Şekil).

Genel yayılışı: İspanya'dan başlayarak Türkiye'ye kadar oldukça geniş bir alanda doğal yayılış yapar.

Türkiye'deki yayılışı: Ülkemizde karaçam meşcereleri içerisinde baskın karaktere sahip bir çalıdır. Karaçam türünün refakatçısı olarak kabul edilir ve karaçamların tahrip olduğu yerlerde bulunması bir gösterge olarak değerlendirilebilir.

Kullanım yerleri: Keçiboynuzunun meyvesi yüksek lif içermektedir. Bu meyve kalp ve mide rahatsızlıklarında kullanılmaktadır. Yüksek lif içeriği mide sağlığını olumlu yönde etkiler. Midenin daha aktif ve fonksiyonel çalışmasını sağlar. Ayrıca keçiboynuzu meyvesinde bulunan bir biyoaktif bileşen olan D-pinitol ise, insan metabolizmasında insülin gibi davranarak kan plazmasındaki glikozu düşürme ve dengeleme özelliğine sahiptir.

Foto: Ünal AKKEMİK

Foto: Ünal AKKEMİK

Chamberlain, D.F., 1970, *Ceratonia* L. In: Davis PH (ed.) *Flora of Turkey and the East Aegean Islands*, Vol. 3, pp. 7-8. Edinburgh; Edinburgh University Press.

Darwish, W. S., Khadr, A. E. S., Kamel, M. A. E. N., Abd Eldaim, M. A., El Sayed, I. E. T., Abdel-Bary, H. M., ... & Ghareeb, D. A., 2021, Phytochemical Characterization and Evaluation of Biological Activities of Egyptian Carob Pods (*Ceratonia siliqua* L.) Aqueous Extract: In Vitro Study. *Plants*, 10 (12): 2626.

Gunal, N., 1998, Keci Boynuzu (*Ceratonia siliqua* L.) 'nun Türkiye'deki Coğrafi Yayılışı, Ekolojik ve Floristik Özellikleri, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2: 60-74.

Kayacık, H., 1982, Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistemetiği. III. Cilt. 4. Baskı. İ.U. Orman Fakültesi Yayınları 3013/321. İstanbul.

PAZIR, F., & Alper, Y., 2016, Keçiboynuzu Meyvesi *Ceratonia siliqua* L. ve Sağlık. *Akademik Gıda*, 14 (3): 302-306.

TÜRKİYE’NİN KUŞLARI

Doç. Dr. Nuri Kaan ÖZKAZANÇ
Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi
nkaano@gmail.com

HALKALI KÜÇÜK CILIBIT (*Charadrius dubius* Scopoli, 1786)

Yağmurkuşları ailesinin bir üyesi olan halkalı küçük cılıbit ya da küçük halkalı cılıbit ülkemizin hemen her yerinde su kenarlarında yalnız ya da küçük gruplar halinde bulunan ufak bir kuş türüdür. Beslenirken oldukça hareketli ve heyecanlı tavırları sayesinde kendisini gözleyenlere güzel enstantaneler veren bu kuş türü, belirgin ötüşü ile de kendini belli etmektedir. Ancak hareket etmedikleri zaman onları görmek oldukça zordur. Çünkü halkalı küçük cılıbit yaşam alanlarında bulunan küçük kayacıklar ve taşlar arasında adeta görünmez bir halde saklanabilmektedir.

Bilimsel ismi; *Charadrius dubius* Scopoli, 1786 olan halkalı küçük cılıbit **Charadriiformes** (Yağmurkuşları) takımına bağlı olan **Charadriidae** (Yağmurkuşugiller) familyasının bir üyesidir. Halkalı küçük cılıbit’in literatürdeki ilk bahsine dördüncü yüzyılda yazılmış olan Vulgate adlı esrede rastlanmaktadır ve burada bu tür için nehir vadilerinde bulunan bir kuş olarak bahsedilmektedir. Daha sonraları Fransız doğa bilimci Pierre Sonnerat 1776’daki bir kitabında kuşun Latince tür ismi olan *dubius*’un şüpheli olduğunu ve bu türün aslında sıradan halkalı cılıbitin bir çeşidi olabileceğini söylenmiştir.

Her ne kadar tehlike altında olmasa da halkalı küçük cılıbit Bern Sözleşmesinin EK II liste-

N. Kaan Özkazanç

sine girmiş ve kesin koruma altına alınan bir türdür. Küresel ölçekli olarak herhangi bir tehlike altında olmayan (LC: Düşük risk) bu türün sulak alanlar ve buna bağlı olarak da yaşam alanlarının bozulması sebebi ile potansiyel bir tehlike altında olduğunu söylemek doğru olacaktır. Nitekim IUCN verilerine göre türün Avrupa’daki popülasyonları son 15 yılda düşüş eğilimindedir ve bu düşüşün %25 den daha az olduğu belirtilmektedir. Türün popülasyonunun azalmasında etkili olan tehditlerin başında; yaşam alanlarının farklı amaçlar için kullanılıyor olması gelmektedir. Özellikle barajlar, iç su balıkçılığı, tarımsal, endüstriyel ve sanayi temelli atık sular gibi su yönetimindeki yanlışlıklar halkalı küçük cılıbit için habitat bozulmalarına dayalı olarak tespit edilen temel tehditlerdir. Yine özellikle üreme alanı olarak kullanılan bölgelerin aynı zamanda insanlar tarafından rekreasyonel amaçlı kullanılması da önemli bir tehdit olarak değerlendirilmektedir.

Küçük bir kuş türü olan halkalı küçük cılıbit 14-15 cm civarındaki bir boyya sahip olmasına

karşın ince ve uzun olan kanatları arasındaki açıklık 40-45 cm, hatta kimi zaman 50 cm kadar çıkabilmektedir. Renk ve vücut yapısı ile kolaylıkla tanınabilen bu kuşun kafa tepesi ve sırt kısmı açık kahverengi renktedir. Boyun, ense, boğaz ve göğüs kuyruğa kadar beyaz renktedir. Bu beyazlık boyunda bulunan kalın siyah bir halka ile ikiye ayrılmaktadır. Türün bir diğer siyah bandı ise alından başlayarak yüzün her iki tarafına doğru ilerleyerek gözlerin arkasına kadar devam eden bir maske- dir. Bu maskenin her iki gözün altından gaganın dibine doğru devam ettiği ve burada birleştiği göze çarpmaktadır. İşte bu siyah maskenin gözler, alın ve gaga arasında bıraktığı beyaz leke, türü tanımlayan önemli karakterlerden birisidir. Türün diğer önemli bir tanımlama karakteri ise siyah göz bebeklerinin çevreleyen parlak sarı renkteki göz halkasıdır. Başın tepe kısmı ile gözlerin etrafını çevreleyen siyah maske arasından oldukça belirgin ve kalın, beyaz bir kaş çizgi bulunmaktadır. Koyu siyah olan gaganın dip kısmı erkeklerde sarı bir leke ile son bulur.

Genç bireyler daha soluk ve pastel renkler ile ergin bireylerden ayırlılırlar. İnce ve nispeten uzun olan bacakları ise kahverengi-gri renklerdedir.

Eğer bir halkalı küçük cılıbıt görmek isterseniz gitmeniz gereken yerlerin başında, kumlu ya da çakıllı bir sahile sahip olan akarsu ya da göl kıyıları olmalıdır. Çoklukla tatlı su kaynaklarını tercih etmelerine rağmen az da olsa hafif tuzlu su kıyılarında da görülebilmektedirler. Bu türü özellikle kış aylarında deniz sahillerinde de görmek mümkündür. Yaşam alanları içinde seyrek bitkilerin de bulunduğu yerler göze çarpmaktadır. Bu tür yaşam alanlarında yerde yaptıkları yuvalarda kuluçkaya yatarlar. Yuvalarını çoklukla çamurdan yaparlar. Yuvalarına bıraktıkları dört yumurtadan 22-28 gün sonra çıkan yavrular en fazla yedi yıllık bir hayata gözlerini açarlar. Yaşam süreleri boyunca böcekler, böcek larvaları, farklı eklem bacaklılar ile onların larvaları ile beslenirler.

Göçmen bir kuş türü olan halkalı küçük cılıbıt ülkemizdeki uygun yaşam alanlarında yaz göçmeni olarak bulunmaktadır. Kışı ise Afrika, Güney Asya ve Okyanus adaları gibi tropik bölgelerde geçirir. Beslenme döneminde çoklukla yalnız olan bireyler, göç zamanında 10-20 bireylik sürüler yaparlar. Sonbaharda ise 50 bireye aşan sürüler tespit edilmiştir.

Gözlem zamanı: Ülkemizde Mart ayı itibarı ile görülmeye başlayan halkalı küçük cılıbıt Temmuz ortasından Eylül başına kadar kışlak alanlarına doğru göç etmeye başlar. Bu süre içinde türü gözlemlemek mümkündür.

Yayılış Alanları: Dünya üzerinde geniş bir yayılış alanına sahip olan türün, yayılış yaptığı bölgelerde 800 metreye kadar yükseldiği tespit edilmiştir. Tüm Avrupa ve Asya'da yaygın olarak bulunan türün, Afrika'nın orta kesimlerinde geçit kuşu, Hint yarım adası ve civarında ise yerleşik tür olarak yaşadığı bilinmektedir. Yine Afrika'nın Akdeniz kıyısı boyunca görece olarak dağılışı göstermektedir. Bu tür, tüm Avrupa ile Asya'nın orta ve Kuzey kısımlarında üremektedir.

Kaynaklar

Birdlife: <https://www.birdlife.org/>

Ebird: <https://ebird.org/home>

Furtun, Ö.L. (2021) Trakuş Türkiye'ni Kuşları. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Sertifika No:40077 ISBN: 978-625-405-476-1 Genel Yayın: 5178 Golden Medya Matbaacılık ve Tic. A.Ş. İstanbul

IUCN: <https://www.iucnredlist.org/>

Kirazlı, C. (2019) Yeniçağa Kuş Cenneti Avifaunası. ISBN: 978-605-184-198-2 Sage Yayıncılık Ankara

Kızıroğlu, İ. (1989) Türkiye Kuşları. OGM Eğitim Daire Başkanlığı, Yayın ve Tanıtma Şube Müdürlüğü 314s. Ankara

Message, S., Taylor, D. (2016) Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'nın Kıyı Kuşları. Dev Belgesel Yayınları ISBN: 978-605-60487-8-4 Yayın Sertifika No: 11694 (Çeviri: Çapacı, K., Demirci, B) Ankara

Trakus: <https://www.trakus.org>

Turan, N. (1990) Türkiye'nin Av ve Yaban Havanları Kuşları. OGM Eğitim Daire Başkanlığı, Yayın ve Tanıtma Şube Müdürlüğü 274s. Ankara

Svensson, L., Mullarney, K., Zetterstörn D., Grant, P.J. (2009) Collins Bird Guide. Harper Collins Publisher Ltd. ISBN: 978-0-00-726726-2 Trento, Italy

Osman İKİNCİ

BRIÇ KÖŞESİ

Merhaba değerli Orman ve Av okurları,

Geçen sayıda size bir briç problemi vermiş ve çözümünü de bu sayıda yayımlayacağımı belirtmiştim. Hem soruyu hatırlayalım hem de çözümünü inceleyelim.

♠ AR4
♥ 1092
♦ ADV10
♣ A76

	K	
B		D
	G	

♠ 32
♥ ARV6
♦ 4
♣ RDV1054

Problem şöyle idi: Yandaki el ile Güneyde otuyorsunuz. 7♣ kontratı oynuyorsunuz. Batı ♠D atak etmiştir. Oyun planınız nasıl olmalıdır?

Toplam 11 hazır löveniz vardır. Kontratı yapabilmeniz için iki löveye daha gereksiniminiz bulunmaktadır. Bunun için olası seçenekleriniz şunlardır:

1. Karo empası atmak. Karo empası tutsa bile ♦R Batı'da tek ya da iki parça olması gerekir ki bu seçeneğin başarı olasılığı çok düşüktür.
2. Ele doğru kör empası atmak. Bu seçeneğin başarı olasılığı %50'dir.
3. Karodan ekspas yapmak. Bu seçeneğin de başarı olasılığı %50'dir.
4. ♥D empası atmadan ♥AR'yi çekerek ♥D'yi düşürmeye oynamak. Bu seçenek, ancak ♥D'nin bir rakipte iki parça olmasına bağlıdır ki bunun olasılığı da %50'nin altındadır.

Dört el şöyle idi:

♠ DV97		♠ 10865									
♥ 843		♥ D75									
♦ 9863		♦ R752									
♣ 98		♣ 32									
	<table><tr><td></td><td>K</td><td></td></tr><tr><td>B</td><td></td><td>D</td></tr><tr><td></td><td>G</td><td></td></tr></table>		K		B		D		G		
	K										
B		D									
	G										
	♠ 32										
	♥ ARV6										
	♦ 4										
	♣ RDV1054										

Yukarıdaki seçeneklerin hiçbirinin tek başına başarı olasılığı %50'den fazla değildir. Bu seçeneklerin iki tanesini birleştirerek başarı olasılığınızı %50'nin üzerine çıkarabilirsiniz. Bu amaçla önce atağı yerden almalı ve ♥D'yi düşürmek amacıyla ♥AR'yi çekmelisiniz. Yandaki diyagrama göre ♥D düşmez. Bu seçenek başarısız olunca ♦A'ya gitmeli ve ♦D'yi oynayarak **ekspas yapmalısınız**.

Doğu ♦R'yi oturursa çakar, pikle yere geçer ve ♦V10'a elinizden iki kayıp kör kaçarak kontratı yaparsınız. Doğu ♦R'yi oturmazsa elden bir kayıp kör kaçır ve ekspası tekrarlırsınız. Diyagrama göre her iki durumda da kontratı yaparsınız.

- * Aynı anda gerçekleşmesi olanaksız olan iki olaydan birinin gerçekleşme olasılığı, bu iki olayın gerçekleşme olasılıkları toplamına eşittir.
- * Bir kontratın başarısı için birden fazla seçeneğiniz varsa bu seçenekler arasında başarı olasılığı en yüksek olanını uygulamalısınız. Eğer seçenekleri birleştirerek değerlendirme olanağınız varsa bu seçenekleri birleştirerek kontratı yapmayı planlamalısınız.

Bu sayıdaki problemimiz de aşağıda verilmiştir.

♠ D102
♥ RD93
♦ 108
♣ RV54

♠ AV9
♥ AV10762
♦ 76
♣ 93

G (Siz)	B	K	D
-	-	-	1♦
1♥	2♦	3♦	Pas
3♥	H. Pas		

Kontrat: 3♥

Atak: ♦3

Löve 1: Doğru löveyi ♦R ile kazandı.

Löve 2: Doğru ♦A'yı çekti.

Löve 3: Doğru ♥4'ü oynadı.

En önemli sorun, trefl rengini nasıl oynamanız gerektiğidir.

Oyun planınız nasıl olmalıdır?

Problemi çözenlerin osmanikinci@hotmail adresine çözümlerini göndermelerini bekliyorum. Bu sayede meslektaşımızın dergimizdeki briç köşesi ve briçle ne kadar ilgilendiklerini de öğrenme olanağımız olacaktır.

Bu köşede briçle ilgili başka konulara da yer verilmesi talepleri olanların da e-posta adresime dilek ve görüşlerini iletmelerini bekliyorum.

Briçte Boşlamak

Boşlamak, deklaranın kazanabileceği bir löveyi elden ve yerden küçük oynayarak rakibin almasına izin vermesi-ne denir. Koz kontratlarında boşlamadan önce genellikle kozların toplanması gereklidir. Zira kozlar toplanmadan boşlama yapılırsa eli kazanan rakip, tekrar o rengi oynayarak ortağına çaka verebilir ve deklaranın sağlanan kartlarının löve olmasını engelleyebilir.

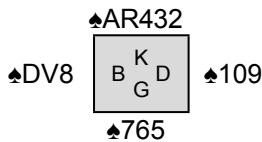
Deklaran, aşağıdaki amaçlara ulaşmak için boşlama tekniğini kullanır:

1. Bir rengi sağlamak.
2. Koz kontrolünü korumak.
3. Bir renkteki antreyi korumak.
4. Bir renkteki durdurucuyu korumak.

Bir rengin sağlanması için kaç defa boşlanması gerektiği, o rengin rakiplerdeki dağılımı ve deklaranın alıcı sayısına bağlıdır. Sağlanmak istenen rengin uzun olan rakipteki sayısından deklaranın alıcı sayısı çıkarılır. Bulunan sayı, boşlanması gereken sayıdır. Aşağıdaki gibi formüle edebiliriz:

Boşlama Sayısı = Uzun Rakipteki Kart Sayısı – Deklaranın Alıcı Sayısı

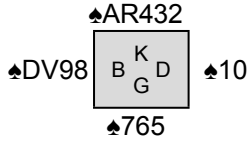
Örnek No: 1

Yere yeterli antresi olmayan deklaran, ilk turda boşlamadan AR'yi çeker ve bir pik daha oynarsa sadece 2 pik lövesi yapar. Zira pikler sağlanır ama yere antresi olmadığından, sağlanan bu kartları tahsil edemez. Bu yüzden önce 5'liyi oynar, Batı'nın 8'lisini büyütmez ve yerden küçük verir. Sonra el tuttuğunda 6'lıyı oynayıp yerden AR'yi çekerek rengi sağlar ve toplam 4 pik lövesi kazanır. Rengin rakiplerdeki dağılımı 3-2 (uzun olan rakipteki sayısı 3) ve deklaranın 2 alıcısı olduğundan, bu rengin sağlanması için $3 - 2 = 1$ defa boşlanması yeterlidir.

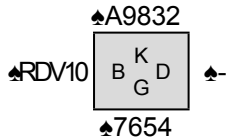
Yukarıdaki formülü emniyet oyununa da uyarlayabiliriz. Bir renkten kaç löveye gereksinim olduğuna göre boşlama sayısına karar verilebilir.

Örnek No: 2

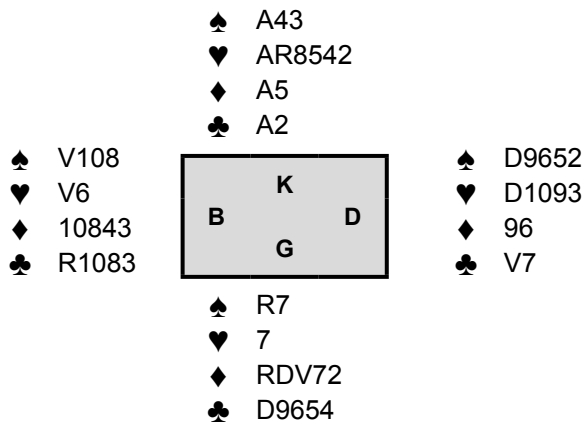
Yere yeterli antresi olmayan deklaran, eğer pik renginden 3 löveye ihtiyacı varsa 4-1 dağılıma önlem almak amacıyla (4 - 2 = 2) piki iki defa boşlamalı ve üçüncü turdan itibaren alıcılarını çekerek rengi sağlama yoluna gitmelidir.

Örnek No: 3

İlk oynandığında piklerin dağılımının 4-0 olduğu anlaşılır. Diyagramda pikler Batı'da 4 adet ve deklara bir alıcı olduğundan yere yeterli antresi olmayan deklaranın bu rengi sağlaması için 4 - 1 = 3 defa boşlaması gerekir.

Örnek No: 4

Kontrat: 6♦

Atak: ♥V

Oyun planınız nasıl olmalıdır?

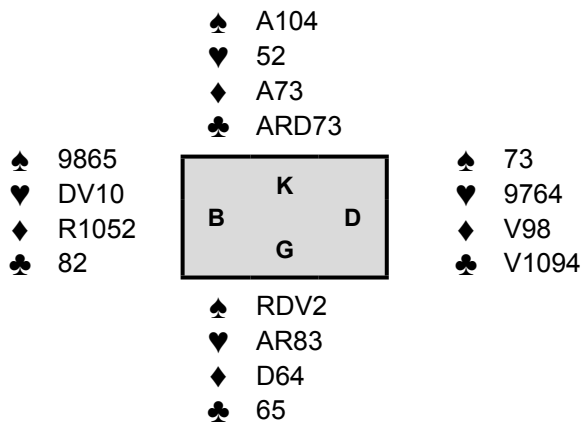
Elden 4 kaybınız vardır. Bunlardan birini ♥R'ye kaçabilirsiniz. Diğer ikisinden kurtulmanız için en iyi seçenek, uzun körleri sağlamaktır. Bu amaçla rengi (diyagramda olduğu gibi koz ve körlerin 4-2 dağılımına önlem almak için) bir defa boşlamalı ve bir defa da elden çıkararak sağlamayı planlamalısınız.

Bu oyun planıyla atağı elden ♥R ile almalı, ♥7'yi oynayıp yerden de küçük vererek boşlamalı, rakibin her dönüşünü yerden alıp bir köre çakmalı, kozları toplamalı ve yere geçerek ♥AR'yi çekmeli (diyagrama göre körler sağlanmış olur) ve sağlanan 4 köre elden 4 kayıp trefli kaçarak şlemi yapmalısınız.

* Sağlanan körleri tahsil etmek için yere antre olması gerektiğine dikkat ediniz.

* Rakiplerdeki 4-2 koz ve kör dağılımlarına önlem almadan yapılacak bir oyun planının başarısız olacağını diyagramı inceleyerek sağlayınız.

Örnek No: 5

Kontrat: 6♦

Atak: ♥D

Oyun planınız nasıl olmalıdır?

Kozlarınız kısadır ve rakiplerdeki en yüksek olasılıklı dağılım 4-2'dir. Aynı durum trefl dağılımı için de geçerlidir. Baştan iki kör çakası yapmak için ele yeterli antreniz yoktur. Bir kör çakası ile şleminizi yapabilmemiz için 4 trefl lövesi almanız gereklidir. Bu amaçla yerdeki trefl antrenizi korumak için baştan bir trefl boşlamalısınız.

O halde atağı elden almalı, bir trefl boşlamalı, defansın her dönüşünü almalı, yere bir kör çaktırmalı, kozları toplamalı ve trefleri tahsil ederek şlemi yapmalısınız. Rakiplerdeki koz ve trefl dağılımlarının diyagramda olduğu gibi 4-2 olduğundan, kontratın başka türlü yapılamayacağına dikkat ediniz.

* Oyun içerisinde bir renkten rakibe mutlaka bir el vermeniz gerekiyorsa bu eli rakibin çaka tehlikesinin olmadığı ve bütün kontrollerinizin mevcut olduğu bir zamanda yapmalısınız.

Vefat Eden Üyelerimiz

Metin GENÇOL

Eskişehir – 1946
İ.Ü. Orman Fak. – 1969
İzmir – 17.02.2023

Muhteşem NASUHBEOĞLU

Merzifon – 1964
İ.Ü. Orman Fak. – 1988
Ordu – 11.02.2023

Hayri ÖNAL

Manisa – 1941
İ.Ü. Orman Fak. – 1965
Manisa – 16.01.2023

Ömer Lütfi DEDEOĞLU

Kahramanmaraş – 1941
İ.Ü. Orman Fak. – 1966
K.maraş – 04.01.2023

Rüstem KAPTAN

Bartın – 1923
İ.Ü. Orman Fak. – 1947
Ankara – 09.03.2023

Sonsuzluğa uğurladığımız üyelerimize Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslek kamuoyumuza başsağlığı dileriz.

SONSUZ SOKAKLAR*

Ödüller dağıtılan bir alandan
geçerek, enkazın üstüne çıktığımda
ufak tefek taşların arasında kuş ölüsü
gibi duruyordu sanki ikiyüzlülüğün gülü.

Günlerdir ucundan tutamadığım şiirin,
o büyük sevgiye adanacak yüzünü
yağmur sularında yıkıya durulta
arıyor gibiyim, yitiriyor buldukça.

Sen, çantanı alıp gidiyorsun sonra,
derinden derine sancını yaşıyorum.
Sanki tarihini yazan şölen günlerinin,
bitmemiş rakı bardaklarıyla donanmış
masanın,
dökülmüş mezelerin, balık başlarının
kılçıkların, ekmek kırıntılarının
ve köpüklü şarabın kırık bardaktan
içilmesini bekleyen o insan
beni oradan kaldırıyor geceye.

O zaman
o ödüller dağıtılan enkaz alanında
aç kedilerin ince çıgıllıklarına
bulaşıyor soluğum
enkaz kaldırma çalışmaları başlıyor

Şiirin dağınık saçlarında bir tutam
o zaman, bir tutam gam.

Sıtkı Salih GÖR**

*Gör, S., 1987. Yaban El. Kerem Yayınları, Ankara, s:35.

**1934 yılı Elazığ doğumlu Sıtkı Salih Gör'ün asıl adı Salih Gör'dür. Gör, 1964 yılında İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesinden mezun oldu. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde çalıştı. 1970'de Viyana'da "Sel Dereleri ve Çığ Tahkimatı" konusunda yüksek lisans yaptı (1969-1970), Karlsruhe Yüksek Okulundan doçent unvanı aldı. Döndüğünde yine aynı kurumda çalışmaya devam etti. Kısa bir süre sonra Almanya'ya gitti. Burada Karlsruhe Başkonsolosluğunda mahalli katiplik görevinden emekli oldu. Sıtkı Salih Gör, Edebiyatçılar Derneği üyesidir. Gör, Alman edebiyatından çeviriler yaptı. Bir şiirini Talat Sait Halman İngilizceye, bir şiirini de Hıfzı Topuz Fransızca'ya çevirdi. "Yol Bitmeden" adlı romanı Polonya'da ve Almanya'da basıldı. İlk eseri 1956'da Varlık'ta yayınlanan Gör'ün eserleri daha sonra Kıyı, Dört Mevsim, Türk Dili, Yelken, Dönem, Soyut, Forum, Türk Sanatı, Türk Düşüncesi, Yeditepe, Karşı ve Çağdaş dergilerinde yayınlandı. Sıtkı Salih Gör, 1991 Örsan Öymen Röportaj Ödülü, 1993 Vedat Güler Şiir Ödülü ve Güneşin Sesi Öykü ödülleri almıştır.

Diğer yazın eserlerinin yanında; Dumanlı Eşik (1957), Kuşluk Ötesi (1966), Boston'da Bir Harputlu (1968), Ağıt (1972), Yaban El (1987), Kehrîbar ve Tuğra (1992), Sonsuzun Uzun Gizi (2007) adlı şiir kitapları da bulunmaktadır.

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği

Cumhuriyet Mah. Tuna Cad. No:5/8
06420 Kızılay / Çankaya / Ankara
T. 0.312 433 84 13 **F.** 0 312 433 26 64

www.ormancilarderneği.org

Türkiye Ormancılar Derneği

@ormancilarderne

türkiyeormancilarderneği

Üyelik Aidatları İçin

Türkiye Ormancılar Derneği
Ziraat Bankası - Yenışehir Şubesi
Şube Kodu 471

IBAN TR25 0001 0004 7139 7751 3950 02 (TL)

Hesaplarımıza yaptığınız
üyelik aidatı ve diğer ödemeleriniz için
Türkiye'nin tüm Ziraat Bankası
şubelerinden kesinlikle
herhangi bir masraf alınmayacaktır.

Derneğimizin yıllık üyelik aidatı 60 TL'dir